

A N A L Y S E & P R O S E S S
masteroppgave i arkitektur høst 2014
Phuong Vigdis Nguyen T T
NTNU

Et liv
på vent

KVARTAL 54 KASERNA

I Kongens gate 76 ligger Kasernen, en av Kvadraturens få frittliggende bygninger og som også har en tomt som dekker 2/3 av kvartalet. Bygningen er tegnet av Johan Keyser Frølich som var arkitekt for en rekke av murbygningene som ble oppført etter bybrannen i 1892. Også i gatens andre ende finnes en bygning av Frølich: Klubben (Vestre Strandgate 8).

Forsvaret bygde "Kaserna" i 1913 og beholdt den fram til 2003. I dette bygget hadde Forsvret tidligere hovedkommando for Sørlandet. Da ingen offentlige etater var interessert i overta og bruke eiendommen, ble den solgt til private investorer for 21 millioner kroner.

Var tidligere en eiendom knyttet til forsvaret.

September 2005: Den gamle kasernen i Kongens gate 76 skal bli hjem for ti bostedsløse kvinner i ett år.

KRISTIANSAND: - Vi har strevd i tre år med å få disse boligene, og nå er en løsning endelig på plass, vvvv Det er kommet inn søknad fra Kasernen AS om midlertidig bruksendring for ett år fra kontor/offentlig formål til boligformål med 10 boenheter for bostedsløse kvinner i regi av sosialtjenesten i Helse- og sosialsektoren. Da boligformål er i strid med gjeldende reguleringsplan, Murby-

planen, er det søkt om midlertidig dispensasjon fra planen. Bystyret innvilget dette.

I begynnelsen av januar 2008 ble det etter en intens debatt i bystyret bestemt at investorene fikk bygge 90 leiligheter på Kasernatomta, 60 leiligheter i det gamle bygget og et nybygg i glass med 30 leiligheter. Mange ville verne det tidligere hovedkvarteret til Forsvaret. Når det gjelder bevaring kontra bruk, så er det en kjensgjerning at den beste bevaringen man kan ha, er å ha et bygg i bruk, sa Høyres Hans Otto Lund.

Flertallet i bystyret mente at den beste måte å bevare på er å sørge for at bygningen er i bruk, slik at den ikke forfaller.

Kaserna ligger i et bevaringsområde som er beskyttet av Murbyplanen. Denne planen omfatter eiendommer som ble bygd etter bybrannen i 1892. Politikerne i bystyret sa mao ja til omfattende endringer av Kasernebygget.

Saken gjelder reguleringsendring av tidligere forsvarseiendommen Kaserna. Denne har vært hyggelig og behørlig omtalt i media, mye fordi utbygger har klart å få Bystyrepolitikere til å ombestemme seg i saken.

I 2003 ble Kasernebygget kjøpt av private investorer, da ingen offentlige etater ville overta. Siden har bygget forfalt.

Høsten 2003 kjøpte en investorgruppe den gamle

MALERIER AV ØSTRE HAVN,
KVADRATUREN I KRISTIANSAND

militære stasbygning i Kristiansand sentrum. Den verneverdige Kasernen ble kjøpt for 21 millioner kroner.

Militæret hadde ikke før flyttet ut, før det ble startet et reguleringsarbeid med tanke på å bygge boliger i Kasernen og et nybygg ved siden av. Kristiansand Militære Samfunn og leder Vera Welle mener at dette førte til at Forsvarsbygg og forsvaret mistet verdier for 45 millioner kroner, fordi forsvaret ikke var kjent med at man ville oppheve vernevedtaket og bygge boliger.

Antyder innsideinformasjon

Det har vært flere runder med brevskrivning i denne saken mellom ulike aktører og i høst skrev Forsvarsdepartementet i et internt notat at kjøperen av Kasernen kan ha hatt innsideinformasjon eller kan ha hatt mulighet til å påvirke saksbehandlingen i kommunen.

Forsvarsdepartementets juridiske avdeling har nå hele saken til intern granskning.

Hverken ordfører eller bygnings sjef frykter granskning av salget av Kasernen.

- Hver eiendom som omsettes gjøres på grunnlag av gjeldende regulering. Det er klart at en nye eier gjør forsøk på å heve verdien ved å få omregulert, men det kunne også gammel eier ha gjort, sier Stavrum.

- Disse undersøkelserne blir ferdige i løpet av våren, sier seniorrådgiver Asgeir Spange Brekke i departementet.

PROTESTER

Reguleringsplanen for Kaserne-området ble vedtatt politisk like før jul i 2007.

Det var stor protest mot dette vedtaket fordi man mente at vernplanen for området, den såkalte Murbyplanen, ble satt til side.

Vera Welle i Kristiansand Militære Samfunn skrev et brev til Forsvarsbygg i juni i fjor at omreguleringen og opphevingen av Murbyplanen førte til at Kasernen og tomten rundt har en helt annen verdi nå.

Etter det første brevet i juni svarte Forsvarsdepartementet at det ikke var begått saksbehandlingsfeil og at det ikke er grunn for å reise krav mot Kristiansand kommune.

Forsvarsdepartementets juridiske avdeling gransket saken og kom fram til at salget av Kaserna gikk riktig for seg.

I begynnelsen av 2009 ble Kasernen bolig for 25 asylsøkere. Dermed ble Kasernen den boligen i kommunen med flest asylsøkere under samme tak. Ordfører Per Sigurd Sørensen er svært fornøyd med at Kasernen kan brukes til dette

formålet.

- Det er positivt at asylsøkerne kan bli bosatt i sentrum av byen, sier Sørensen.

Han mener det er positivt at asylsøkerne har nærhet til butikker, skole og busstilbud.

- Dette er viktig slik at de får en god start på det asylsøkeroppholdet de skal ha i kommunen, sier Sørensen.

Langs Østre Strandgate har det blitt en økning i trafikk i forbindelse med utbyggingen av Tangen. Dette merkes av beboerne i Sjømannshjemmet som uttrykker bekymring mtp trafikk kaos. I regplanen for Kasernen er innkjøring til parkeringskjeller lagt med adkomst fra Kongensgate. Dette er gjort for å redusere belastningen i Østre Strandgate. Trafikkforholdene i området er generelt ikke tilfredsstillende, og ifm utbygging på Tangen er det gjort utredninger på

forskjellige tiltak. Plan og bygnetaten kjenner til områdets utfordringer når det gjelder trafikk og har et pågående arbeid for om mulig å forbedre situasjonen. (2008)

Trafikk Tangenutbygging og bygge badeland og idrettsanlegg Aquarama på Marinetomta som er nabotomta til Kasernetomta.

(Tangen vgs - 1000 elever og x antall lærere. Tangen boligområde 800 boliger, Badelang 300 tusen besøkende, Idrettsanlegg 2000 sitteplasser, Hotell og restauranter 12500 kvm, Tangen Brygge 40 leiligheter, Kasernen 52 leiligheter)

Parkering under bakken på Kasernetomta?

Saken gjelder reguleringsendring av tidligere forsvarseiendommen Kaserna. Endring i forhold til gjeldende reguleringsplan er fra offentlig byggeområde til kombinert bolig / forretning / kontor, allmenntilgjengelig, felles grøntanlegg og trafikkareal / parkering under bakken. Innenfor byggesone mot vest økes byggemulighet fra en etasje til inntil 5 etasjer, med avtrapping mot Østre Strandgate. Vernestatus er opprettholdt på kasernebygget og trerække rundt

Kristiansand kommune leide Kasernebygget fra 2001 til 2011 og brukte det som midlertidig asylmottak for 48 enslige menn. Selv om det var et midlertidig botilbud ble Kasernen brukt som

mottak i 1,5 år.

To av etasjene ble brukt til boliger. 1. etg ble brukt til kontor, infomøter og to storsaler ble brukt til diverse arrangementer. Et av lokalene ble også brukt til bruktbbutikk. Et annet lokale i Kasernebygget ble brukt til Norsk opplæring til de asylsøkerne som ikke hadde rett til norskopplæring. Det gjelder f.eks dublinere og de asylsøkerne som har fått avslag på søknaden sin om opphold

Kilde: Oberst Løytnant Karl Leewy: Kristiansands bebyggelse og befolkning i eldre tider: Kongens gate nr 70 (pila på bildet) og 72 og Prinsens gate nr 8 er gått ut fra samme eiendommen. Huset som tidligere stod her fra hadde ulike eiere fra 1720-1815; de fleste var byens fremtredende menn, en skipsfører, postmester og brannmajor, skipper, prest, kjøpmann og buntmaker var blant eierne.

I 1812 ble hjørnetomten og tomten nedover Kronprinsens gate skilt ut fra huset og resten av eiendommen som lå i Kongens gate.

I 1901 stod håndverkerenes alershjem ferdigstilt på dette hjørnet. Kommunen sjenket gratis tomt. Bygningen ble tatt i bruk også dette året. Den inneholdt 13 familiebekvemmeligheter. Arkitekt Keyser Frølich hadde bidratt med gratis tegninger og utført tilsyn under byggingen av aldershjemmet.

I 1960 ble husene bygget om til hybelbygg og

Håndverkernes Aldershjem befinnses seg idag i Torridalsveien 32.

Hjørnehuset i Østre strandgate nr 61 har hatt en rekke fremtredende eiere i tidens løp. Den første var stadskaptein Lars Michelsen Halling i 1720. Stadskaptein var det samme som kaptein ved borgervæpningen. Husets neste eier var commissarius Arent Tønnesen, en mann som en tid spilte en ganske stor rolle her i byen. Han var kjøpmann og skipsfører og eide selv skuter. En tid var han også stadskaptein. Huset hadde krambod og 10 værelser. Senere eiere var hans svigerinne, ulike prokuratorer. Fra 1824 - 1845 ble eiendommen kjøpt av Jan Nicolaisen Langfeldt - en skipper som også drev betydeleg trelasthandel, skipsrederi og krambodhandel. I 1846 ble huset kjøpt av stadshauptmann Tønnes Andreas Kiddelsen. Etter Kiddelsen hadde Daniel Flach huset en kort tid. Men fra 1855 til brannen 1892 eides det av en enkefrue Marie Thorkildsen. Enken drev handel i hjørneværelset i sitt store to-etasjes hus. I en sidebygning hadde datteren en skole for småbarn. Der var tre leiligheter i huset til bortleie. 1855-57 var den offentlige sjømannsskole der i huset. Politikammeret var også der en tid i 1850-årene. En leilighet beboddes en tid av general Wergelands svigermor, fru Hagemann. Byfogd Hjorthøy bodde også noen år til leie i annen etasje.

“Fru Thorkildsen holdt høns. Og disse var til stor ergrelse for general Wergeland. De fløy nemlig over gjerdet og gjorde ugagn i hans have. Tross hans protester fortsatte dette, og han ble da en dag så harm at han fanget den fine spanske hanen og lot den halshugge. Dette vakte stor sorg hos frk. Thorkildsen, som hadde fått løfte på vingene til hattepynt.”

24. juli 1876 fikk Kristiansands magistrat fra den i Paris bosittende prokurator Christian August Sebbelow et beløp på 20.000 kroner som legat, der etter hans avdøde søster skulle hete “Grevinde Margrethe Trampes Legat”. Beløpet skulle fortrinnsvis anvendes til et hjem for verdige og trengende sjømenn i Kristiansand. Legatet ble stilt under beskyttelse av borgermester, stiftsprest, innrullerings sjef og to av kommunestyrets oppnevnte menn.

Fundsatsen er av 19. februar 1877 konfirmert ved høyeste resolusjon av 9. mai 1877. Den bestemte at der inntil videre skulle legges et beløp på 600 kroner årlig av rentene til kapitalen inntil denne ble stor nok til bygging og drift av et sjømannshjem. Resten av rentene skulle årlig utdeles.

Legatstifteren, prokurator Christian August Sebbelow, var født i Kristiansand 1805 og døde i Paris 1886. Han var sønn av kjøpmann og titulær overkrigskommissær i Kristiansand løytnant Wincent Lassen Sebbelow. Prokuratoren sjenket

også andre institusjoner i Norge med rike gaver. Hans søster, Margrethe SEbbelow, var gift med grev Erik Trampe. Han var kaptein i marinen og en tid sjef for Kongens verft i Kristiansand.

Noen tid etter brannen i 1892 fant legatets bestyrelse det gunstig å innkjøpe den heldig beliggende tomt i Østre Strandgate nr. 61. Den kostet 12.000 kroner. For at man kunne benytte denne anledning, skjenket skipsreder Natvig og grosserer Anders Strømme hver 5000 kroner til legatet. Senere gav skipsreder Ths. Olsen 2000 kroner, grosserer M. Wild 1000 kroner og skipsreder Natvig ytterligere 2000 kroner.

Ved utgangen av 1895 eide legatet vel 42.000 kroner. I 1896 skjenket konsul F. Reinhardt 2000 kroner.

I 1897 forandret navnet seg til "Grevinde Trampes Sjømandshjem".

Huset oppførtes 1899-1900 etter arkitekt Richard Tønnesens tegning. Det fikk 12 boenheter, hver på et værelse og kjøkken. De første familiene flyttet inn høsten 1900.

Resten av kvartalet i Østre Strandgate var fra de eldste tider og like til brannen i 1892 hage, som tilhørte Elvegaten nr 1. Her var stiftsbefalingsmannens residens og fra begynnelsen av 1800-årene bolig for sjefen for Kongens verft.

Beskrivelse fra denne hagen fra 1768 forteller

om et to-etasjeers lysthus, stakitt, buegang og paviljong. Det antas at menn som grev Moltke og senere stiftamtman Thygesen, som begge førte stort hus, har holdt den store hagen i stand. I verftsjevenes tid var stell og drift av hagen avhengig av de enkelte sjefers interesse og økonomi. Den var i de siste årene før brannen 1892 så overgrodd at det nesten var noe mystisk over den. Det hvitmalte lysthus imidten var helt overgrodd. Lønnegangene og buskas hadde vokst seg tette som villniss.

Det østligste hjørnet mot Elvegaten var før brannen opptatt av en stor magasinbygning tilhørende marinen.

Etter brannen ble haven og branntomten liggende noen år. Hagen var muligens bortleid til en handelsgartner for en tid. Og bergartilleriet hadde stall i restene av den brente magasinbygningen. Men ellers lå tomten ubenyttet til befalskolens kaserne ble bygget. Den ble tatt i bruk i 1913.

Strandtomtene mellom Kronprinsens gate og Elvegaten var i 1700-årene tre forskjellige eieendommer. Den vestligest hørte til huset nr 61. Og eierne drev ut gjennom tidene trelasthandel der.

Den østligste delen hørte til stiftsbefalingsmannens residens, Elvegaten nr 1. Dog var stranden nedenfor stiftamtmannens løkke "tillatt brukt av borgerskapet til trelastens hen-

leggelse, skibes og fartøiers konserverasjon og annet tilladelig bruk."

Den midterste tomta, som var den viktigste. Den var kjernen, og opptok de andre tomtene. I 1740-årene lå det her et lite våningshus, hvor en danske drev øltapperi.

Kosvig-familien tok i 1753 over huset og drev trelasthandel her nede fra 1758-1775. I 1775 kjøpte Tønnes Tønnesen eiendommen. Denne kjøpmannen, trelasthandler og skipsreder, var kjent under navnet "Tønnes på tangen."

Etter et par eiere av mindre interesse i denne sammenheng, kjøpte stadshauptmann Tønnes Kiddelsten i 1826 som drev med både trelasthandel og skipsbygging. og i 1853 ble det kjøpt av O.P.Moe som drev med trelasthandel....

Kronprinsens gate utløp mot sjøen kaltes i lange tider for Langfeldts almenning etter trelasthandler og skipsreder Jan Nicolaisen Langfeldt.

I almenningen her pleide mange Randesundsfolk å legge til med sine båter når de var på bytur. En hel del fisk, egg, bær og melk ble tilført byen med disse båtene. Fra almenningen ble melkespannene båret opp i byen til utsalgene eller til private kunder. Undertiden måtte Randesundsfolkene gå fra hus til hus og fallby melken sin.

.....

Murbyen er betegnelsen på husene som ble bygget etter bybrannen i 1892. Bydelen ble gjenreist i løpet av noen hektiske år etter den største katastrofen i Kristiansands historie, hvor nærmere 1/3 av Kvadraturen ble lagt i aske og over 4000 mennesker ble husløse. Murbyen er et verneverdig bygningsmiljø, et kulturmiljø, som med sin dramatiske bakgrunn representerer en viktig del av Kvadraturens historie.

Kvadraturen med bebyggelsen organisert etter en over 350 år gammel byplan blir betegnet som det mest karakteristiske og kjente kulturmiljøet i Kristiansand.

Christian IV grunnla byen og ga den form ut fra renessansens byplanmodeller. Renaissanceens byplanleggere hentet sine ideer og forbilder i antikkens kolonibyer og romernes garnisons-byer. Byplanen er i seg selv et kulturminne.

Kristiansand ble anlagt på en sandslette med furutrær, klart avgrenset av en bratt åskant mot nord, sjø på to sider, og elva mot øst.

Med sine rettløpte gater og bebyggelse samlet i rektangulære kvartaler har man utsikt i fire retninger fra gatekryssene.

Det spesielle ved Kvadraturen er opplevelsen av husrekkene og gateperspektivet i forhold til byens omgivelser; åskanten, sjøen og elva.

Kristiansand har i hovedsak klart å bevare sin byplan og regnes idag for å være blant de best bevarte renessanse-byer i Europa.

Murbyen utgjør 21 kvartaler mot sør-øst (Østerhavna) av Kvadraturens opprinnelige 54 kvartaler.

Brannen førte til murtvang, alle nye hus måtte gjenreises i mur, men både bebyggelsesmønsteret og størrelsen på husene avviker ubetydelig fra trehusene som brant.

Den virkelige store og meget synlige endringen ble de nye husenes utseende. En ny stilretning, historismen, satte sitt preg på gjenoppbyggingen.

For første gang ble vi del av en felles europeisk arkitekturretning. Både arkitekter med utdannelse fra mellom-europa og håndverkere fra våre naboland strømmet til Kristiansand for å ta del i arbeidene.

Bevaringsplanen for murbyen gjelder bebyggelsen mellom Rådhusgata/Tollbodgata og ned til Østerhavna.

Ved vedlikehold og utbedring av verneverdige bygninger er det noen grunnprinsipper som må følges. Målet behøver ikke nødvendigvis være å gi bygningene tilbake utseendet det hadde da det var nytt. Tidligere forandringer forteller sin del av bygningens historie, noen kan være viktig å beholde, mens andre kan med fordel endres.

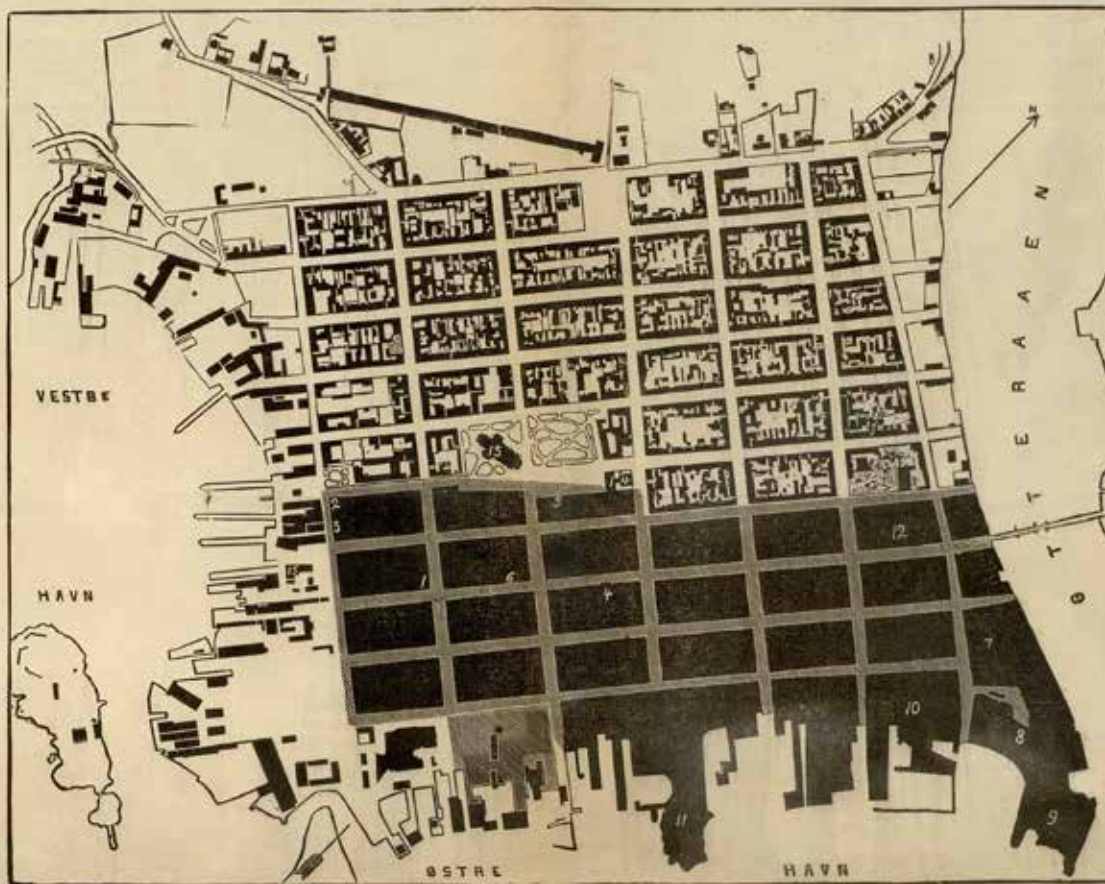
Rådene som gis her er basert på generelle prinsipper innen bygningsvernet. De viktigste av dem er:

- Mest mulig av alle deler av en bygning skal bevares. Derfor må inngrepene ved vedlikehold eller utbedring være så små som mulig.
- Det er bedre å vedlikeholde framfor å reparere, og det er bedre å reparere framfor å skifte ut.
- Det må brukes tradisjonelle materialer både ved vedlikehold og eventuelle utskifting.
- Skjulte deler av bygningen (Konstruksjonen) er like viktige å ta vare på som synlige (overflater).
- Hvis man må endre, er det bedre å føye til noe enn å fjerne originale eller gamle deler. Det beste bygningshistoriske "arkivet" er bygningen selv.
- Gamle ombygginger og endringer av en bygning er ofte viktige å bevare. De kan fortelle om bygningens livshistorie gjennom skiftende stilretninger og bruk.

Den viktigste informasjonen om vedlikeholdsmetode og materialbruk finner man ikke i noen lærebok, men i bygningen selv & den lokale tradisjonelle byggeskikken på stedet.

Christiansland efter Branden.

Bilag til „Christianslands Tidende“ Nr. 122.

1. Brandens Udgangspunkt 2. Ernst Hotel. 3. Telegrafstation. 4. Konges Bort. 5. Brandvagten. 6. Søjstgarden. 7. Marinens Etablissementer (Kongens Bort).
8. Gadeværket. 9. Langens Dampfog og Hovleri. 10. Usteruds Dampfog og Hovleri. 11. Fæstningen. 12. Grenfjones Sygehus. 13. Domkirken. 14. Raadhuset. 15. Lødbodens Seminarium, der var stærkt traadt, ligger i det nederste ubrændte Raadhus tilhørende Gadeens Ravne i Orden fra Østehavn og indover mod Landet er: Østre Strandgade, Kongens Gade, Dronningens Gade, Lødbodsgaden, Raadhusgaden, Gyldenløves Gade, Skjærgaden, Hent. Bergelands Gade, Christian IV's Gade, Lødbodsgade. Gaderens Ravne i Orden fra Vestre Havn til Ottervaen er: Vestre Strandgade, Markensgaden, Kirkegaden, Fæstningsgaden, Hølsbergs Gade, Kronprinsensgade, Storgaden.
Den med sort udhævede Del af Byen fra Østre Havn og op til Lødbodsgaden og Raadhusgaden er den, som er brændt
Ved sidste Føltestilling i 1891 havde Christiansland 12,831 Indbyggere.

UTDRAG AV REGULERINGSBESTEMMELSENE FOR MURBYEN SOM ER RELEVANT FOR MIN MASTEROPPGAVE

I reguleringsbestemmelsene for Murbyen står det i paragraf 3.2 d) :

“Tilbygg, påbygg og underbygg, kan tillates når det etter kommunens skjønn er godt tilpasset i forhold til bygningen, eiendommen og bygningsmiljøets særpre og tradisjon. For fasadeutforming og materialbruk mm. på tilbygg, påbygg og underbygg gjelder pragraf 3.2.c”

Paragraf 3.2.c :

“Bygningene kan utbedres, moderniseres og ombygges under forutsetning av at bygningens eksteriør med hensyn til målestokk, form, detaljering, materialbruk og farger blir opprettholdt. Kommunen kan kreve spesiell materialbruk, detaljering, form og fargebruk og at fasadene tilbakeføres til tidligere dokumentert utseende, eller til et fasadeutttrykk i samsvar med bygningens alder eller områdets karakter. Dersom ikke historisk dokumentasjon eller tradisjon tilsier annet skal det ved omlegging av tak benyttes skifer eller rød tegl av vanlig type. Glassert tegl benyttes på bygninger der det er trafisjon for slik tekking. Ved utskifting av vinduer skal kopier av husets opprinnelige vindu eller et tidstypisk vindu

benyttes. Vinduer skal være av tre, med glass i faste, gjennomgående sprosser og med kittfals i ytre ramme. Ved utskifting av dører skal tilsvarende tilpassede fyllingsdører av tre benyttes."

I paragraf 5.7 i reguleringsbestemmelsene er det satt disse høydebegrensningene for kvartal 54:

Mønehøyde: 16 meter og gesimshøyde 10 meter.

Paragraf 6 Bebyggelsesplan:

"..... Bebyggelsesplanen skal angi bebyggelsens form og dimensjoner, bil- og fotgjengeradkomst, felles og private uterom, samt redgjørelse for sol/skyggeforhold, forslag til materialbruk, dimensjonering og opparbeidelse av lekeareal i kvartalet og nærområdet i.h.t. tedtekt til paragra 69.3"

Paragraf 7 Nye bygninger:

"Nye bygninger kan godkjennes innenfor området under forutsetning av at nybygget viderefører murbyens miljø- og vernekvalliteter. Nye bygninger med tilhørende utendørs anlegg skal gis en plassering og utforming m.h.t. bygningsmassens størrelse, takform, materialbruk, utforming av fasader, samt farger som harmonerer med den eksisterende verneverdige bebyggelse i området.

Ved nybygging skal første etasje i bebyggelsen langs gata ha en netto takhøyde på minst 2,7 m, av hensyn til mulig bruk til næring. Gesims- og mønehøyde skal i hvert enkelt tilfelle fastsettes av kommunen. Kommunen kan bestemme at bestående variasjon av byggehøyder (etasjeantall) i gatebildet skal opprettholdes også ved nybygging."

Langs gata skal ny bebyggelse oppføres i sluttet rekke i opptil samme etasjeantall som er fastsatt for kvartalet og i inntil 12 meter byggedybde fra byggelinjen mot gata forutsatt at bestemmelsene i paragraf 5 er ivare tatt.

Følgende prinsipper for forming av ny bebyggelse skal legges til grunn:

- Dersom flere eiendommer bebygges samtidig skal fasaden utformes særskilt for hver del av bygningen som tilsvarer en tidligere eiendom. Hjørnebygg skal ha "avkuttet" hjørne.
- Etasjeantall- og mønehøyde skal tilpasses i forhold til nabobebyggelsen.
- Takformen skal som hovedregel være saltak.
- Veggflatene skal ha en bearbeiding som viderefører murhusenes artikulering hvor vinduer og dører framtrer som "hull" i veggen, ikke som sammenhengende vindusbånd eller lignende.
- Verandaer/balkonger mot gate bør unngås/eventuelt reduseres til et minimum og utføres som lette, transparente fasadedeler.

- Materialbruken i eksteriøret skal være tilpasset murbyens opprinnelige materialer. I kvartalenens indre kan innen rammen av bestemmelsene i paragraf 5 og 6 tillates bebyggelse, også mot nabogrense, med maks gesimshøyde 6 meter dersom denne ved sin dimensjonering og plassering tar tilfredsstillende hensyn til lysforhold på egen- og nabotomt, til utearealer for boliger og til bevaring av eksisterende trær. Adkomst og brannvern forutsettes ivare tatt i henhold til gjeldende byggeforskrifter.

Paragraf 8 Offentlig trafikkområder:

“Renessanse-byplanens struktur med rette gater og rektangulære kvartaler opprettholdes og videreføres. Fortausbelegg, armaturer for gatebelysning og reklameskilter skal gis en utforming og plassering som harmonerer med strøkets og bygningsmiljøets karakter”

Paragraf 9 Friområder, parker, (lekeplasser)

Friområdene skal nyttes til park og lek. Bygverk og anlegg som fremmer områdets bruk som friområde og som ikke er i strid med øvrige bestemmelser, kan oppføres etter godkjenning fra plan- og bygningsmyndighetene. Ved nybygging/ombygging til boliger kan igangsettelse ikke skje før lekeplass er opparbeidet

iht. kommunale vedtekter.

Paragraf 10.2 under Felles bestemmelser:

"I byggeområder skal alle trær som er markert og som står ut mot gata bevares. Inne i kvartalene skal hensynet til større trær ivaretas ved nybygging. Dersom trærne skades eller dør, skal nye trær plantes."

Howdan gjøre ting enkelt?
 Howdan bygge opp en argumentasjon?

Hva skal gjøres?
 Hvorfor skal det gjøres?
 Hvordan skal det gjøres?
 Essayet: JAKTEN på et godt problem!

Du lager ikke arkitektur for den ^{super} del!

- ikke forvent at dine opplevelser har noen verdi for andre.
- Det er hva du greier å kommunisere som bestemmer om prosjektet blir vellykket.

STRUKTUR!!! høy risiko Lav risiko

Skull mellom taktikk og strategi.
 Strategi må aldri slå feil.

Field dynamics - ting som skjer som ikke kan planlegges

↳ Viktig at prosjektet gir fremover uavsett.

Kunden må føle seg trygg = han må forstå hva som skjer. Så kan du formidle noe og alt man vil.

Enhetlighet og hierarki er viktig for å nå kunden.

Det er bedre å ha en kjedelig oppgave med kull løsning enn en kul oppgave med kjedelig løsninger.

Viktig med begeistring → ingeniørkunst eller poesi

1

Friløst for arkitekten å se oppgaven sin som et underholdningsprodukt. Folke skal ikke kjeder seg.

Følelsen av noe nytt.
 En forandring - noe bedre.
 Følelsen av at her er det gjort masse, Prosjekteringsverdi vs kommunikasjonsverdi.

Håndverk

Oppdagelse av verdi → kommer ofte mens man jobber med det.

Det viktigste med workshop: man gjør en del ikke forutsatt oppdagelser.

Arbeidsrytme vs variasjon

2

Velg bort mye

Tenke nøye gjennom hva som vises fram.
↳ tilt man viser skal være fint eller inter-
essant og ikke bare i sammenheng med
den forrige siden.

Prosess - typisk å lage først sketch til skutt
Aktuelitet ikke relevant prosess

↳ velge etter interesse først og utvikle det
til aktualitet underveis.

Var din egen sensor underveis modenhet

Ha noen spørsmålshistorie

Gjør noe rart - gjør noe utenom det vanlige
hvis man har sjans til det.

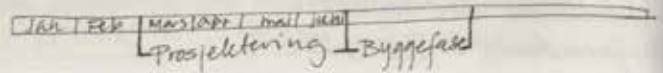
Hvilket våpen beritter du? Bruk det jeg er god til
1 skjul det jeg er dårlig til.

HVA ER VEILEDNING?

De viktigste avgjørelsene blir tatt utendørs.

↳ Det gjelder å finne sitt utendørs!

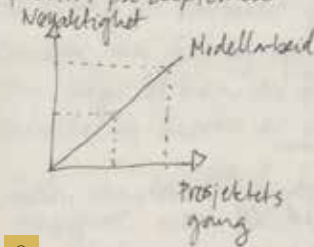
Fremdrift

Førebereid:

ikke legg lista kjempehøyt

Bede med kjedelig førebereid og så overraskende
positivt på diplomaten.

2

Ulike prosesser:

designprosessen

↳ hvordan frembringe svar m/ arkitektoniske
redskaper og midler

Hva trenger å begrunnes? Kildehenvisninger
Hva ^{trenger} er ikke å begrunnes? Nei er veien målet?

Hvor ligger arkitektturen i prosjektet?

↳ Hvordan jobber vi som arkitekter i form og
rom & hva vil vi med det? Hvordan bruker
vi vårt intellekt m/ det fangvonde?
Hvordan trekker vi konklusjoner ut i fra det
vi gjør?

Bruk referanser av det som har blitt gjort
før. Hvordan bearbeider man forbilder?

Premisser for oppgaven? Sortere premisser.
Velge velk noen premisser?

3 Hva er fokuspunktet / brennpunktet mitt?

Vær nøye m/ dagbøkene. Katalogisering av alt man gjør. Sett på dato. Gjøre flere bøker.

Analyse → Prosjekt } skjer veldig mange!
 ↓
 netter

Målet m/ analysearbeidet → bli en del av deg & din tenkning. Ikke bruke det som oppslagverktøy i prosjekteringen. God bær for intuisjon - negativ tuis-slicingjyvs positiv tuislicing
 ↳ krever innsikt, kunnskap man har opparbeidet

I det analytiske arbeid leter man etter ting andre ikke har sett.

Mange er redde for at det ikke er samsvar mellom analyse og prosjekt.

Metoder for å åpne rom i seg selv som man ikke har gjort tilgjengelig.

Intuisjonsøyeblikket.

Oppbygging av metode

1) yte opp m/ varer - alle varer som man har!

Stedet du roter - hvordan du betrakter det - hvordan du gir framover.

Jussé sammenheng er overgangen det vanskeligste.

Det vanskeligste biten av prosjekteringen → det øyeblikket man setter første strek - hvordan sette første strek? mao hvordan omsette det enorme kunnskapsnivået som er opparbeidet i analysefasen.

Delidé Helhet
 Hold tilbake, ikke formuler det for tidlig = hangups

Delidé av bibliotek i Aleksandria

Analysen - her ^{det} intuitive kunnskapsnivået

3

CO₂ - laser (spirit gx laser cutter)

Booking system: kan booke opp til 2 uker i forveien
 kan booke 1/2 timer for

Dokumentet ~~skal~~ er alltid

max 860 x 610 mm minus 5 mm på hver side

2 dws 850 x 600

To linjer oppå hverandre = laseren kutter 2 ganger!

Laseren kan skulle avstand ned til 0,1 mm

Laseren bruker farge & stroke informasjon

Gj sett dokumentet til RGB på begge steder

En hel plate 860 x 610 tar 1 1/2 time

Farge Green 0, 255, 0

stroke: weight 0,1 pt
 Limit 4

→ rektorgravert.
 Fargen bestemmer om det skal graveres = grøn

farge Red 255, 0, 0

4 stroke 0,1 pt

kutter informasjon = rød

4

Minnepinne er bra
Hvis vi skal bruke plast kun Akrylplast
Papir er kjempekjøpt å kutte - en hel plate
i kutter for ca 5 min. MDF-plater tar
gjørne noen timer.

Unngå brann: riktig fokus
riktig profil

Trykk på auto-focus knappen
lower table button

- File > Print (CTRL + P)
- Velg printer: Spirit GX
- Re-select Media - Size:
- slå av Auto-rotate hvis den er på
- Velg Portrait-orientering
- Velg hvilken som helst papirtype for papersize
- Re-select "Defined by Driver"-valget

1 Dette må gjøres for hva fil du printer

Ekseport

Maskinen tar AI, PDF, EPS, DWG

2 (a host of vectorbased files)

Lesestoff:

- *NOVA rapport om migrantbarn:
"forlatte barn, ankerbarn, betrodde barn.."
- Doktoravhandling om unge & enslige flyktninger
i Oslo - Karin Hovslaf Hjelde
- * "Mellom håp og lengsel" Lauritsen & Berg
Lauritsen & Berg's informanter
- * "Det betydelige & det ubetydelige"

3 noteroppgave

- Velg Setup nederst venstre hjørne i
Printer dialog og Preferences

- Option → velg profilen for materialet
& tykkelsen du jobber med. Hvis materialet
ikke er på liste, velg Load og så
C/Laser profiles. Her finner du flere
Profiler.

Hvis din ønskede profil er presentert i list
dobbeltklikk for å velge den den. Da beveger
den seg til toppen.

1 Pen menu pane, kan du justere
farten og ^{the} power av din cutting profile.

- Slå på laser ventilasjon systemet for
ett trykk

- Velg din cuttingjob på skjermen.
Du bytter den igjen v. filnavn og
speed/power innstillingene. Trykk
start for å begynne.

4

God Bok - Diplomoppgaver

Jda Øyen Grave } RE: CEPTION
Rannveig Yli } alternativ utforming av
asylmottak

Ingrid Dyrkorn - Kulturhus i
Trondheim (på tomte
til Dranustasjonen,

5

Asylmottak + frivilligsentral

Samband

Hva skal gjøres?
Hvorfor?
Hvordan?

- Asylsøker → "Vi har ikke råd til å leve integrering. Vi trenger ressursene fra dem nå!" (Inger Turid Tonstad)
- Eldrebalgen → Finske opprørende eldre = en stor ressurs!
- Barn → Mange familier idag - skilte foreldre
Barn som trenger å være m/ voksne!
Feterebarn → behov for fysisk aktivitet.

1

Møteplass inkluderinga innvandrere

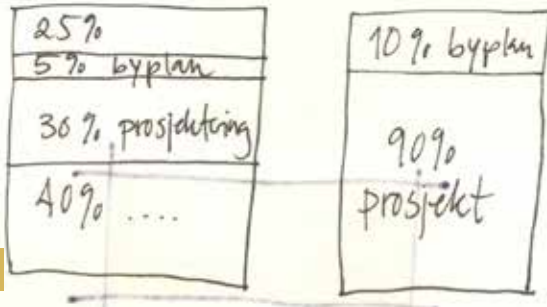
Hva er fakta & hva er dine meninger?
Finne ut hva jeg ikke skal gjøre.
Man kan ikke redde hele verden på 20 uker!

Type oppgaver:

- Prosjektering / planlegging
- Tematisk undersøkelse (FoU/AoK)
- Teoretisk arbeid

Proporsjonskart/profil:

Eks:

2

Inger Turid Tonstad - Redd barna
Kulturdepartementet
UDI

Vennesh Frivillig sentral - tlf: 90 22 04 40

Frivilligheten finner rommet & ikke motsatt
Frivilligsentral

Svakheten m frivilligsentral:

Vi kan tegne hva som helst & ingenting &
3 ved å kalle det en frivilligsentral

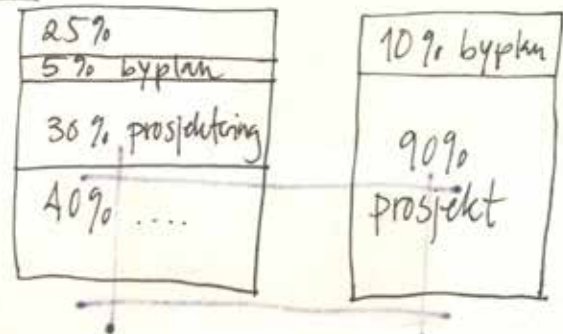
Hva er fakta & hva er dine meninger?
Finne ut hva jeg ikke skal gjøre.
Man kan ikke redde hele verden på 20 uker!

Type oppgaver:

- Prosjektering / planlegging
- Tematisk undersøkelse (FoU/AoK)
- Teoretisk arbeid

Proporsjonskart/profil:

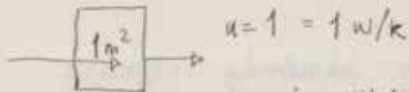
Eks:

4

DIPLAMGJENNOMGANG OKTOBER 2010

Plaserte volumer på eksisterende samningsplasser
↳ for å skape fritsjon.
Steder som gjør at folk krysses - men fenger ikke å blandes.
2-5° fra rett vinkel - nødvendig i akustiske rom.
Kortlogge antall tomter i kvadraturen
Taberinnfill, hjørneinnfill & rekkeinnfill
Viktig å utnytte tomme arealer i byen!
Levealdren stiger, samtidig som livsfilosofidommet skaper store problemer både for enkeltmennesker & samfunnet.

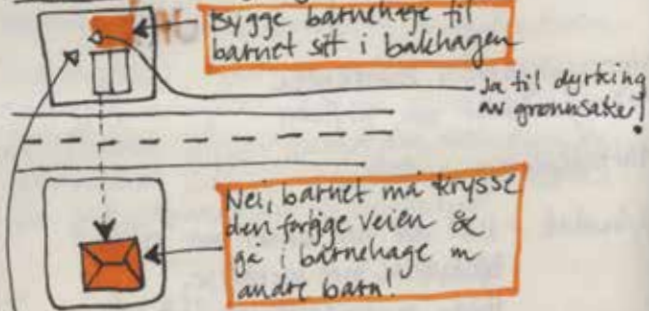
TEK 10 - Vesentlig reduksjon av energibruken

The room in the middle

↳ finne kjernepunktet → viktig for å forstå en by, en bygg, et rom

1

Finns sammenligning w/ Barnehagen:

Dra folk på den andre siden av gata til hagen din for trivelig samvær & smake på grønnsakene dine!

2

VEILEDNING 1 M/FINN

Man 11. okt 2010

Bunnprishjørnet i Munkegata
↳ nasjonaliteter som krysses

Markedsplassen i Oslo

Asylmottak - kall det noe annet mer "riktig"
Beskyttelse mot krenkelse
Holdt organisasjonene litt ute.
Fjern ^{smilige} "krykker" som stat & kommune
→ fingra av fatet!
La asylsøkerne føle selvstendighet, eget ansvar.

Hva skjer når man blir isolert?
Integert?
Språk?

3

"Vi hører til blant alle andre menneskene i byen. Vi hører like mye hjemme her som alle andre."

4

VEV AV BYENS LIV
-ikke segregering!

5

Det er aldri noe problem å lage arkitektur på dager det er mye folk. Men hvordan fungerer samme arkitektur på resten av året?

Hvorfor er et alternativ bedre enn det andre?
Hvorfor valgte jeg akkurat dette alternativet?

Lettere å analysere hvis vi har et spørsmål først. Hva er det jeg leter etter?

Et sted der alle er velkomne

Verdighet : synlighet? ↔ Bortshing

Horedintensjonen i prosjektet.

Målsetning i prosjektet

TANEDEBATT

Volumoppbygning & arkitektoniske form

→ Lidenkap å jobbe formalt m/rom

forhold mellom bygning & landskap

Fokus på ideene

Sette prosjektet sitt i en kontekst - du er ikke

den første som har gjort dette prosjektet

Det er viktig å stille seg det rette spørsmålet / et interessant spørsmål.

Velg et tema: Hva kan jeg som arkitekt, med alt jeg har lært, gjøre i dette feltet.

En arkitekt må være deltagende i forhold til møtet med andre faggrupper, brukergruppet... Nye utfordringer trenger nye former. Vi kan ikke bestandig gi fortidens svar.

Som arkitekt må vi møte samfunnet med profesjonalitet → dvs å være grundig, sporende & kompetente.

1) forske gammel program ↔ 2) forske ny program på gammel måte

Majoriteten - Nordmenn - mulige intervjuspørsmål

Kjenner du noen innvandrere? Mi noritelo i Norge
Hva slags forhold har du til innvandrere?

Hvor mye kontakt ønsker du å ha med innvandrere?

I hva slags sammenheng ønsker du kontakt m innvandrere?

Hvilken (største) forskjell er det mellom deg & en innvandrer?

Hvilken likheter er det mellom deg & en innvandrer?

3

Minderken: Mulige spørsmål til intervjuobjektene

Asynskele-fyrkinger

Hva mye kontakt har du med nordmenn?

Hva slags forhold ønsker du med nordmenn?

Hvor mye kontakt ønsker du med nordmenn?

I hva slags sammenheng ønsker du kontakt m nordmenn?

Hvilken (største) forskjell er det mellom deg & en nordmann?

Hvilke likheter er det mellom deg & en nordmann?

Kan du tenke deg flere norske levere/bedriftslevere?

4

Velmenende offgrupper / leter vi etter offgrupper

vi kan skape arkitektur for

Samfunnsengasjement / ansvar

↳ Gi ut og undersøke behov

↳ Kommer innenfra oss selv

Resultatet alene = Kaiserens nye klær

Prosess ↔ sammenheng ↔ Resultat

Man må være resultatorientert i prosessen

5

Designprosessen

= oss!

prosess i forhold til andre ting / andre typer prosesser

arkitekter

Vi skaper forestillinger om hvordan bygg/et sted kan være

Det betydelige & det ubetydelige

- Ethnografi fra et asylmottak for enslige mindreårige asylsøkere av Anne Barlindhaug

Hovedoppgave i sosialantropologi

1 Hvordan asylsøkerne kategoriserer omgivelsene sine & hvilken egenskap tilskriver de menneskene i sine omgivelser?

2 Hvordan blir asylsøkerne kategorisert av omgivelsene & hvilken egenskap blir de tilskrevet?

3 Hvordan påvirker disse gjensidige kategoriseringene asylsøkernes liv?

Det å bli kategorisert som enslig mindreårig asylsøker innebærer en mulighet til å få oppholdstillatelse, en mulighet til å få slippe over grenser der de aller fleste som søker lykken, blir avvist

Tann- & håndledsundersøkelser fra å bo utenfor alderen.

Definisjon på enslige mindreårige asylsøkere s 16 s 17: Venting, isolasjon, passivitet, mangel på privatliv, mangel på innflytelse, tap av status

Asylsøkerne beveger seg på en drastisk måte mellom fasen av hvort og mellom kulturelle landskap.

Det betydelige & det ubetydelige - hovedoppgave i sosialantropologi av Anne Barlindhaug

Anne Barlindhaug

Belyringsløse ungdommer på oppdagelsesferd i den store verden → de er i en spesiell situasjon & de preges av frustrasjon, usikkerhet, belyrning & depresjon. Påfallende humorsvingninger

Identitet handler om hvem man opplever at man er, skillet mellom "oss" og "de andre".

Flertallet har rett → Vietnam → Norge: gå'n bilene

Kategorisering s 17. Forsjell sees gjerne som en mangel

Stille jenter / hvolytte gutter.

Unge enslige flyktninger - utbredt tendens til å tie om seg selv & sine opplevelser → pga. vanskelig vonst og vanskelighet å snakke om sitt tidligere liv - ønsker ikke å bli humret på det. Engstelig for konsekvenser det kan få for asylsøknaden dess

Malit forskjeller mellom individene i samspillet mellom asylsøker & nordmenn vil det nepsten alltid være et malitperspektiv med i bildet.

Etersom migrasjon blir strengere kontrollert, "nåloyst til tredem blir stadig mindre", & det stadig flere barn & ungdom som migrerer & slipper igjennom, fordi internasjonale & nasjonale lovverk gir dem særskilte rettigheter.

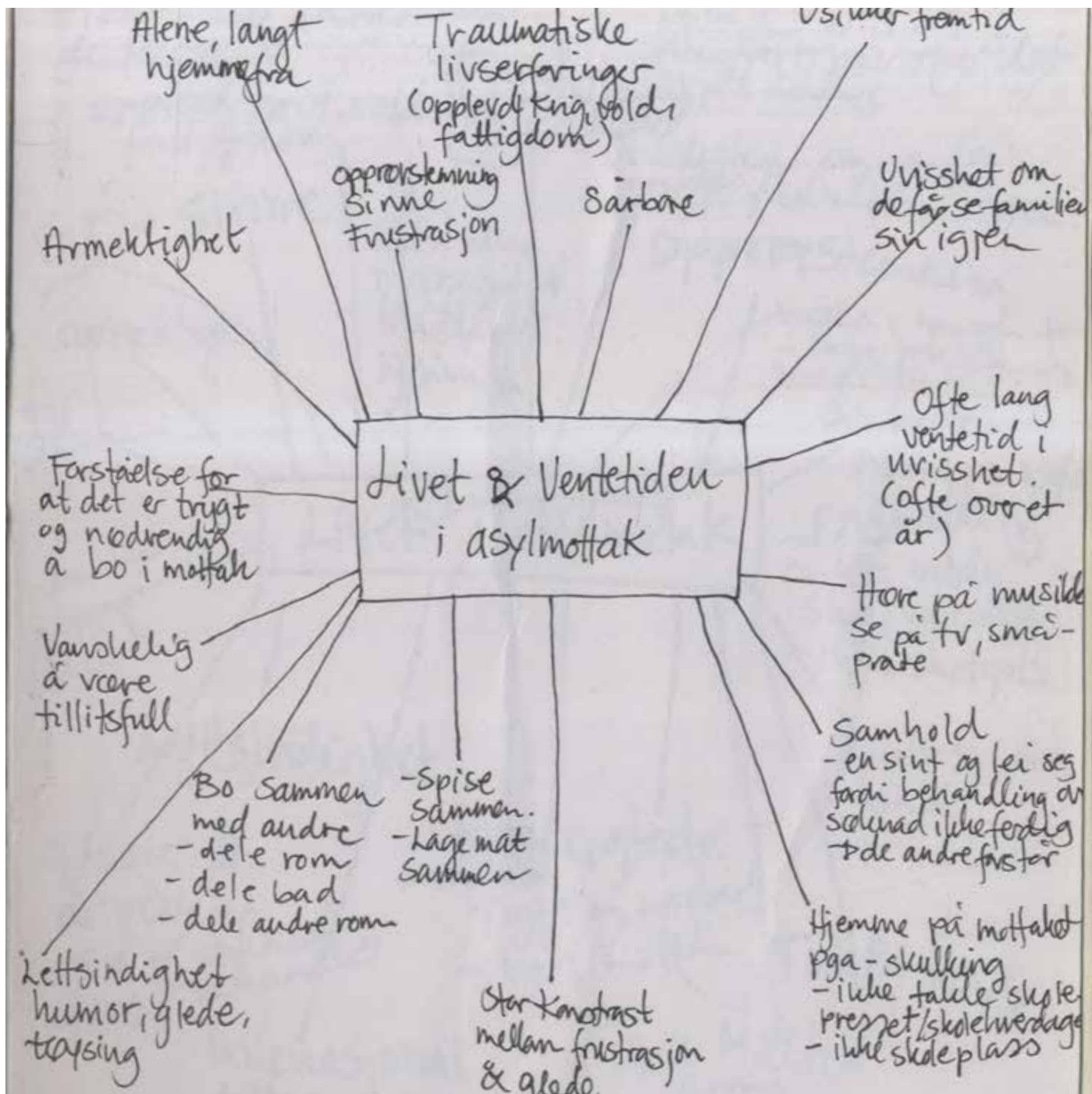
3

4

Nordmenn kontakter asylsøkerne fordi de er annerledes → et skille om den gode somaliske maten → Da framstår i like asylsøkerne som individer men som representanter for det somaliske.

Grensene mellom de etniske gruppene gjøres mer markante.

Relasjonene fra nordmenn til asylsøkere ofte vennlig men distansert.

Ettersom tiden går opplever asylsøkerne som stadig mer problematiske å bo på mottale. Raskt opp- & nedbygging av mottale s. 57. Lille nett kapasitet (for få volere) til å ta seg av hvor enkelt beboer. Asylsøkerens økonomiske situasjon = dårlig s. 53. Generelle oppfatninger av mindreårige asylsøkere: rotløse, i drift, stalkerlike & potensielt kriminelle. Første tidar: kontakten ml mennesker fra samme hjemland viktig. → fortsetter å holde kontakten s. 57

Asylsøkere

- alone i fremmed land
- kontaktbehov
- tenker på nordmenn som noe uløst, men ønsker å bli venn med dem.

Nordmenn

- Korte omgivelser
- lite kontaktbehov
- tenker på asylsøkere som fremmede og holder oftast vennlig avstand

Asylsøkerne anmeldte i forhold til myndighetene, de ansatte på mottaket, majoriteten av nordmenn de møter i sine omgivelser → gjøre båndene asylsøkerne i mellom sterkere.

Ved å tenke om andre ml utgangspunkt, prototyper fremmes virkeligheten og en mtd oppmet ml informasjon ml minst mulig innsats.

En forenkling av virkeligheten gjør at man kan forholde seg til vellykkede mange ulike ting ml minst mulig innsats. Kontakt og erfaring gjør "det ukjente" mer kjent.

Ungdommene flest over å bo på mottale! Stigmatisert og avmeltig. Haip på at erfaring ml det norske v. bidra til å føle han nærmere nordmenn.

Det kjente	↔	Det ukjente
- Venner		- nordmenn
- Familie		- det norske
- Verger		
- Lektorer		

↳ Vergeren viktig i deres liv

De har få vake relasjoner. Deres avmeltige posisjon var begrensende for deres muligheter til å utvikle nye relasjoner til mennesker utenfor mottalesystemet. I noen tilfeller et helt nærmiljø har gått sammen for å sende en ungdom ut i verden for søden å kunne være en ressur for dette miljøet v å få høyere utdanning og en godt betalt jobb.

Skeleptrotagnene er viktig indikator for sosial mestring - & mulighet for å utvikle relasjoner til jevnaldrende.

Skolen = stor betydning for ungdommene selvfoldse, deres faktiske muligheter til å fungere i det norske samfunnet, for deres mulighet for å få seg jobb og bestre de sosiale verdiene i Norge.

Leererer på skolen - deres mest norske venn → oppfattes som mer nærføl enn mottales-ansatte.

Fadell Holm: Kategorisering er et kognitivt grunnmille. Vi plasserer gjenstander og mennesker i kategorier på grunnlag av ulike egenskaper vi oppfatter at de representerer.

Ønsker respekt, inkludert, ønsker å være like, likeverdighet. 6 ler seg underlegen, mindretal.

det kjente
venner
familie
trygghet

↔
Venger
lærere

det ukjente
nordmenn
det norske

↓
følelse av frihet
bl. den norske
kontakter stod de
friere til å velge,
utdanning, karriere,
venner og kjærester
selvsikkerhet

Beide kjennskap til det
spennende muligheter

↓
det gode liv
ukjente = nye

Asylsøkerne holdes ille nordmenn i
angivelser berørt på avstand, men de
tar ille initiativ for å opprette kontakt eller
Asylsøkerne møter i liten grad norske
holdninger, men de blir holdt på en
væmelig avstand. Nordmennene
gir ille uttrykk for at de ønsker noen
1. nær kontakt, ille initiativ for å
kommunisere, utvare det som blir forventet av
den norske situasjonen

Asylsøkerne derimot, på grunnlag av
behov og ønske om å opprette nye relasjoner
oppfatter de nordmenn i angivelser
et utgangspunkt i grad av "kjent"
"ukjent" framfor å oppfatte dem som fjerne
"kategoriseringer av "de andre" er et
allment kjennetegn v/ de fleste kulturkulturelle
møter" (Eide)
2. å knytte relasjoner på "det norske"
premissene.

Distansen mellom nordmenn og asyl-
søkere → de opplever hverandre som
ukjente. Ut. ille hvordan de skal
forholde seg til den motsatte part
Relasjonene ser ut til å basere seg på
en gjensidig følelse av at det er en
barriere mellom dem
Begge parter opplever tilsynelatende
hverandre som ukjente, noen vil ille
helt først og sist på, i motsetning til oss
foretaksaktive" kjente, som vi først og fremst
vi skal forholde oss til

fra norske stussted (Eides og Bauman):
Kan en tolke det slik at det er vel å
bra w/ ukjente så lenge de holder seg
på avstand. Det blir straks en utfordring
når de kommer nær, da blir de frammede
de blir udefinerbare og fremmede / vanskelige
å forholde seg til dem.
3. Så lenge asylsøkerne holdes fjernt
ukjente trøste de norske angivelser
illegale å ta stilling til hvordan de
skal forholde seg til dem, til om de er
venner eller fiender. Det blir tross
i deres sosiale struktur

Løyst på alderen (eldre enn 18) for
å få oppholdstillatelse. - En oppfatning
som er utbredt også blant mottaks-
ansatte og blant utvarete i UDI.
4. (De ukjente) asylsøkerne er sammensatte
og komplekse og kan tilskrives mange
ulike identiteter og egenskaper. De hevder
det den i identiteten og de egenskapene,
som blir knyttet til at de er endelig
menneskelige asylsøkere, som blir gjort
meldende i nesten alle sammenhenger.
Rygde for deres eget og fra det norske

Det er til tross for at de uttrykker et ønske om å bli oppfattet å få spille på andre egenskaper i det sosiale samspillet. Gjensidig shepsis og usikkerhet, og nygjerrighet

ANKERBARN teorien

↳ Kan forstå sterke negative oppfatninger om asylungdommen → da denne teorien kan være u/ a) førne hardt mens oppfatning

↳ de vanlig mest berøgte asylsøkerne blir møtt ut fra forberede fra myndighetene. Ankerbarn teorien oppspiser dette

Malkki - metter out of place s 73

Asylsøkere oppleses i medier som ustabile og potensielt farlige s 93

"Enslig merkatriske flyktninger betraktes som både svært sårbar og som potensiell trussel" → avslutning fokus s 94
Problemer kan oppstå i de betingelsene i media som barna møter i Norge, de strukturelle forholdene.

1 media: beskrive asylsøkere ofte som sårbar og stikker ut - flart for

asylbarne

Disse beskrives fra medier er nødvendigvis ikke gode, men de bidrar til å skape et ensidig bilde av mennesker som faktisk er sammensatte og komplekse.

I enkelte sammenhenger er de sårbar, mens de i andre sammenhenger er motstandsdyktige, livsglade, selvstendige og eventyrlystne ungdom. Medias elendighetsfokusering

3 Dansk antropolog Henrik: "Generende forskjellighet"

Økonomisering av betydning og mening i det moderne samfunnslivet (Fader Holm). Dvs vi ønsker å få mest mulig informasjon og minst mulig innsats. For å øke salgstallene forenkles aviser sitt innhold s. 97

Asylsøkerne ønske å få tilsluttet egenskaper på individuelt grunnlag

3

Media fremstille den på en intim og følelsesladet måte "Intimitetsgrenset" s 99
Interessa blir fraktet vekk fra sosiale og politiske forhold og heller mot de nære relasjonene og inn i individet. s 99
Asylsøkerne er berørt holdninger og oppfatninger som er knyttet til dem, og faktisk nok oppr det at de opp holder seg utvendig til myndighetene. Mange av søkerne velger å underkjenne sitt denne identiteten (asylsøker) i sosiale sammenhenger u/ nasjonalitet å ikke bli stigmatisert

2

Media, politikk, hjelpe i kommunen, forskning... fokus på denne anno ledesheter s 102

Gullesid s. 16 - når forskjellene blir oppfattet som for store - blir det sett på som en mangel

Trygg & meningsfull hverdag → målsetting om ro og

ventetiden og usikkerheten - noe av det som opplever som aller vanskeligst for beboere i mottak.

4

De ansatte, møttaket:
- hjelpe ungdommene å bli sosialt kompetente
i en norsk sammenheng, innebærer
at de ansatte må korrigerer og disiplinere
ungdommenes atferd sentralt skal de
selge for trygg omgivelser og daglig
omværg.

Bebornes ender mer kontakt med de ansatte,
men de mente de ansatte sett for mye på
kontor & var på for mange av de bebornes
andre å bli sett med.

Eftremiddag - kontinuerlig strøm av henvendelser
til de ansatte av asylsøkerne flakke seg opp
utenfor kontoret for å kine cd-spiller
videospille, stovinger, låne hælter til
komme sine små de hadde mest, låne
telefon, søke permisjon, spørre om penger,
klage på ting som fattes rettferdig,
tilix busskort, bankkort og mye annet.
"Ansattene sitter med all makt i dagligdags
epi siter" s 109
I en slik situasjon blir et lite utvalg
av erfarne og ferdigende. Asylsøkerne
og de ansatte oppfatter hverandre som
stereotyper: ^{asylsøker} passiv asylsøker, slappe ansatte

De ansatte på møttaket var de slip Wang
av bebornes er viktig rolle oppgave.
Michael Foucault: "Der disiplin er
er individualiseringer med strygende".
Relasjonene mellom asylsøkerne har til de ansatte
betyr veldig mye for dem i det daglige livet.
Utoverdelige forhold gir stor betydning.
Dette blir ytterligere forsterket fordi bebornes,
som er veldig mindre raske asylsøker, er
enda mer avhengige og avhengige av
de kontrollører

Et stillerom - "et godt rom" - for slitne
folk, herja rusmisbrukere
En allstue - mer ungdommelig preg - for
å tiltrekke de unge.
Lite podie i allrommet for itimkonserter,
atwalk for jenter i fritidsgruppa stille-jenter
og for barn og diverse
i tillegg til kjøkken

Interju med forunn Sagen Olsen

leder fra Vennesså Frivilligsentral
Frivilligsentralen er et møtested mellom
menesko. En plass for alle.
Vi driver mye med psykisk helsearbeid,
ungdomsarbeid & eldre.
M: "Vi trenger dere!"
Funksjoner som ønskes i frivilligsentralen:
Må ha kjøkken! - mat samler mennesker
Hobbyrom - saipoversted - grøntrom
Flere rom - flere ting kan foregå samtidig
Bad & dusj - rusmisbrukere vaske seg
Garderobeskap m/toy som kan gis vekk
til trengende.
universell utforming

Julemarked i uterommet. } visuell synlige
Oppholdstid i uterommet } i lokalsamfunnet
Bildeutstilling "galleri" ute/inne
Utesone / samlingoplass
Frivilligsentral = kulturhus? kultursted?
SFO?
"Våre arrangementer begrenser seg veldig på
plassen"
Reservasjonene gir ut i skulene.
Myndighetene pålagt skoleene å ha leise-
hjelp for barne- og ungdommelig i skoletida
eller etter skoletid (sær i Vennesså?)
"En frivilligsentral bør være" - alle kompetanse
i frivilligsentral består av mange frivillige
og funksjoner"

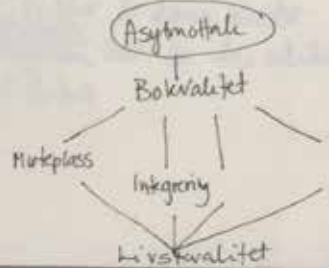
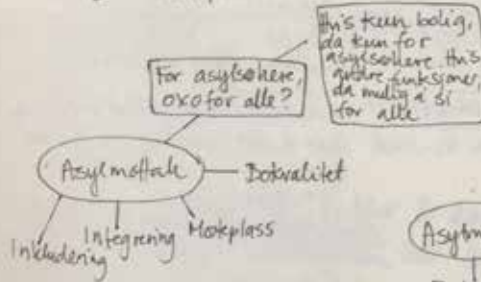
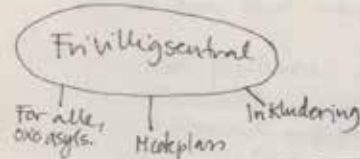
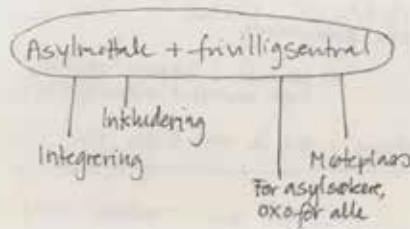
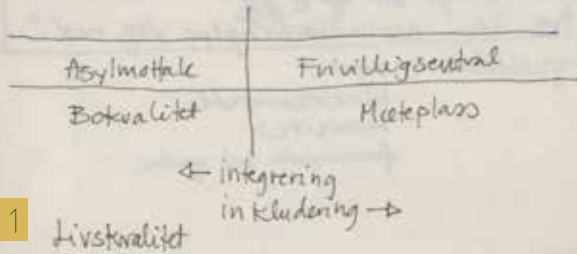
Hvordan skal vi lage boliger til en fremmed kultur?

På hvilken måte kan begrepet integrasjon ha noe å si for arkitekturen.

Asylmottale reelt behov

Hvordan asylmottale kan relateres til andre funksjoner.

Hvordan kan vi lære av andre asylmottale kulturens måte å bo

3

Asylmottale => bolig => derfor viktig å fokusere på bokvalitet

Asylsøker =>

skal være stolt av å bo i mottaket.

Bygg, Arkitektur → Integrasjon

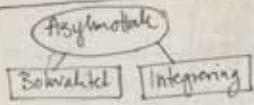
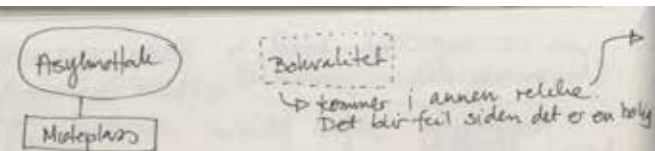
vs Handling: Mennesker som skal integrere andre mennesker

Poenget som skal fremheves i essayet:

Forbedre bokvalitet i asylboliger

Viser til et innlysende problem på en informativ, objektiv måte: Nedlagte bygg, brulsker, avsides,

4 inntilsvarende = asylmottale. Asylsøkerne bor der ofte i flere år.

2

Hvordan jobber en arkitekt w/ integrering?
 Arkitektur eller sosialantropologi?
 Gjør vi det vanskeligere for oss selv? Må vi ha et svar på hva integrering er?
 * Dette er svært *

Fortsedre bolvalitet → flerkulturelt
Utdfordre konvensjonene om hva et asylmottak kan va

Grensen mellom vår kultur & deres kultur
Grensen mellom ^{det sosiale} ~~personlige~~ ^{personlige} bo & de ulike
1 Kulturers ritualer ved å bo

Interkommunalt asylmottak
5 kommuner
↳ samarbeid mellom Kristiansand, Jevland,
Søgne, Vennesså & Songdalen
Kristiansand kommune tar seg av all saks-
4 andring overfor UDI.

Essay & Forarbeid

Hvordan bedre bolvaliteten på
premissene?

Hvordan bedre/øke bolvaliteten på/utifra de
flerkulturelle premisse?

Hvordan kan vi lære fra andre kulturer om bolvalitet
/ av andre asylsøker kulturer
måte å bo.

Hvordan arkitektur kan tilrettelegge for integrasjon?

Hvordan kan vi øke livskvaliteten for asylsøker i Norge?

2

Boliger for asylsøker i kvadraturen, Kristiansand

Veiledning m/ Svein Øns 12. jan:

- se på kombinasjonen norske boliger (for eksempel
for unge familier) og asylboliger

Norsk bolig	Asyl bolig	Norsk bolig	Asyl bolig	Norsk bolig
-------------	------------	-------------	------------	-------------

"Åi, det var en
hyggelig måte
å samle familien
på!"

Asylboligene kan inngå i en norsk struktur - men
ha respekt for hvor beboerne kommer fra.

Veiledning m/ Finn Fre 14. jan:

- Fellesrom for alle både nordmenn & asylsøker.
- Soverom m/ mange senger?
- 1:500 modell & 1:200 modell
- Plassering av boligene på tomte
- 5 Planskisse av leilighetene

Inspirasjon - Casestudier(?)

Flerkulturelt sykehjem på Kattem
HUS arkitekter AS

↳ En egen avd. tilrettelagt for ikke
etniske nordmenn bla:

- et lite kjøkken - slik at pårørende
kan lage mat
- "stillerom" - som kan brukes til bønn
eller ettertanke. Rommet er OKO religiøs-
nøytralt og kan OKO brukes til minnes-
samvær.

3

" Berre eit steinleast unna
Bur naboane
Med dei rare namna "

Haikudilet skrevet av en student.
Det sier noe om hvilke tanker som bor
i mange - det fremmede eller det som
er annertedes er nært, men likevel
fjernt.

6

« Berre eit steinleast unna
Bur naboane
Med dei rare namna »

Haikudikt skrevet av en student.
Det sier noe om hvilke tanker som bor
i mange - det fremmede eller det som
er annerledes er nært, men likevel
fjernt.

Møtesteder i flerkulturelle bomiljøer
(prosjekt rapport fra 2000)

- kan bidra til samhandling, dialog & forståelse mellom beboere i områder hvor befolkningen er flerkulturell

Typer møtesteder:

- Tilbud som er åpne for alle (els bibli)
- Tilbud som retter seg mot spesielle grupper av befolkninga (els kvinneforening)
- Tilbud som tar utg.punkt i spesielle interesser (els menigheter)
- Kommerielle tilbud m sosiale sideeffekter (els kafe eller treningsstudio)

Kjennetegn v/ møtesteder som fungerer

- gjensidighet & likeverd
- viktigheten av å føle seg velkommen
- hjelp (noen møtesteder fungerer bra fordi brukere lærer hverandre ulike ting (f. eks håndarbeid)
- gjentagelse (gjentatte besøk skaper tilhørighet & letter kontakten m/ andre)

- sanserinntrykk (gjentjenning av noe man liker, f. eks maten på etniske kafes)
- mat (å samles rundt måltid er noe de fleste setter pris på)
- Betydning & nytte (at man får utbytte av å være der)

Hvordan skape flerkulturelle møte-
steder?

- Være bevisst på målgruppe & tilpasse behovet deretter
- Ta utgangspunkt i ressurser som allerede finnes
- Åpenhet & imøtekommethet overfor nye behov
- Ikke redd for å prøve og feile for å trekke personer m/ ulike bakgrunn inn i driften av aktiviteter.
- Lett tilgjengelighet & lav terskel på for deltakelse

kulturelt betinget konflikter:

- ulike oppfatninger om leggetider for barn & stov

- finne tidspunkter som passer i forhold til målgruppens øvrige gjøremål
- ta hensyn til målgruppen eventuelle behov for barnepass & å kunne delta
- kommunalt engasjement i form av veiledning & økonomisk støtte.

Hva kan hindre deltagelse?

sosiale forhold: man kjenner ikke naboen - store befolkningskvarter kan føre til høyere terskel for deltagelse - økende individualisme.

Beboernes en av begrunnelsene for ikke å delta: fremmed i eget miljø

- man kjenner i bogen av naboen.
- tilknytnings / påvirkningsmulighet
→ de er leietakere, ikke eiere.
- interessekonflikter i bomiljøet → arrangerer tilrettelagt for kun bestemte grupper

1

Utviklingsprogrammet for flerkulturelle familier
De multietniske boligene
Sårbar bl.a fordi stor inn- & utflytning
m/ ustabile familier hvor mennesker
m/ ulike livsstiler & etniske bakgrunn
bortsett på hverandre. Ustabilitet sammen
m/ etniske mangfold kan medføre en
opplevelse av å føle seg fremmed i eget
bomiljø & usikkerhet om felles normer,
noe som ofte danner grunnlag for like-
gyldighet, konflikt & motsetninger.

Uformell & formell kontakt & innflytelse,
og ikke minst deltakelse i bomiljøene
er noen av utfordringene. Deltakelse er
en viktig del av integrering

Deltakelse: det å være med på
noe eller være medvirkende.

I ordbøkene: Deltakelse: ordet er
dannet av å ta del i, avledet av det
latinske participare.

grunn: det norske samfunnet. Følelsen
av trygghet i bomiljøet vil påvirke
deltakelse i positiv retning.

3

2
I stedet for bomiljøet har
deltakelse.

Etnisitet refererer til opprinnelse,
historie & felles opphavsmyster.
Etniske minoritet = ^{god definisjon på:} beboere av
utenlandsk opprinnelse?

Integrering (sprosess) → deltakelse

⇒ Deltakelse må oppleves som frivillig

2

4
Å identifisere seg m/ st.
og på betydning for de

⇒ Deltakelse må oppleves som frivillig

⇒ Frivillighet har sammenheng
m/ at aktivitetene oppleves som
meningsfulle, & som innebærer at
man er likeberdig m/ de andre og
at aktiviteten er nyttig for en selv.
Kort sagt: Aktiviteter må oppleves
meningsfulle for beboerne.

Øversikt i bomiljøet fører til økt trygghet.
(Srs 21) st. melding fremhever at dialog &
samhandling er viktige betingelser for
økt deltagelse av personer m/ innvandrerbak-

4

Viser seg at det er få kommuner som har bygd egne boliger til bosetting av flyktning, og Husbankens ordninger er lite benyttet.

Få egnede boliger til målgruppen (i forhold til ^{store husholdninger} husholdstørrelse)
Vanstuelig å få kommunal garanti for husleie eller lån til depositum.
Oftere er det høyere husleie enn hva kommunen er villig til å dekke

Det som først og fremst preger mange bomiljøer i dag er lav deltakelse i det sosiale miljøet, liten grad av nabokontakt og få naturlige møtesteder. Beboere som mangler et sosialt nettverk utenfor bomiljøet blir særlig sårbare. Manglende kontakt og samhandling fører gjerne til isolasjon og ensomhet, samtidig som naboer blir skeptiske til andre beboere fordi man fremstår som "fremmede" for hverandre.

Flere undersøkelser viser at flyktninger og beboere ml minoritetsbakgrunn ønsker ofte mer nær kontakt ml naboene

1 Studiene fra Flerkulturprogrammet viser midlertidig også at beboere ml etniske

hørte kategorier er vanskelige å komme inn på i bomiljøer.

↳ Vanskelig å forklare forskjellene når det gjelder preferanser på naboforhold blant ulike beboergrepper. Å bruke ulike kulturer som en forklaring er langt fra dekkende. Mer relevant er det å fokusere på sosi-økonomiske og politiske faktorer som f.eks. arb.ledighet, mangel på utdanning og særlig flyktningenes økonomiske situasjon. Holdninger til ulike grepper bidrer også til å skape sosiale forskjeller mellom gruppene.

I multietniske bomiljøer er det viktig ml forståelse av ulike typer skilte og briske for møter og andre formelle fora. Ulike forståelse av ordet "møte".

Ulike erfaringer, kompetanse og kunnskap om det å bo i lag er ml på å forme beboernes forståelse. Dersom de ikke er sosialisert inn i en beform som krever deltakelse fra beboerne, vil det ta tid å skape denne forståelsen.

3

Å være del av en større helhet
Å ikke skulle seg ut
Felles deltakelse & samhandling skaper felles rom

Å identifisere seg ml stedet eller bomiljøet har også betydning for deltakelse

Det kan være vanskelig å ha fysisk nærhet til (bo tett ved) mennesker en stor langgt 2 r sosialt.

Forventninger til beboere ml etniske minoritetsbakgrunn: Integrering synes i flere sammenhenger å innebære forventninger om at minoritetsbeboere tilpasser seg på forhånd gitt struktur.

Forventninger fra beboere ml etniske minoritetsbakgrunn: forventninger ^{til minoritetsbeboere} om betydningen av gode naboforhold basert på respekt og tillit og gjensidig utveksling av tjenester viktig.

4

Vi har mye å lære av barn & unges opprømt miljø i flerkulturelle bomiljø!

I storsamfunnet er de norske normene for rett & galt rødende, selv om det samtidig foregår en offentlig debatt om rom for alternative normer, grunnet andre kulturelle verdier og skikker.

I den konkrete sammenheng m/andre barn & ungdommer gjelder ikke de norske normene "på samme måte".

Alle beboere bør gå sammen & bli enige om husordensregler, da husordensregler er et viktig verktøy for å regulere fellesskap.

→ Barn & unge som bor i de samme multi-etniske områder, har gjort dialogen til gjenstand for en slags løpende forhandling. De har tatt til seg det som har fremstått som attraktivt, nyttig eller relevant for situasjonen. De har plukka litt herfra & derfra på de hva gjelder aktivitet som lekser, sport, skikker, språk og

omgangssformer. De har tatt fra hverandre og omskapt det til former som passer i de ulike situasjonene de kommer opp i. Det innebærer at de fleste har lært å forholde seg til ulike situasjoner.

Nærvar av dialog, i ordets rette forstand, er avgjørende for at integrering skal kunne bety noe mer enn tilpassing

Ved bosetting av flyktninger er det først & fremst muligheten til arbeid eller utdanning som det bør settes på. Undersøkelser viser at det ikke er så mye å hente v/å bedre boligstandard eller fysiske bekvemheter i tillegg til ønske om jobb eller utdanning er det først og fremst sosial kontakt og sosial omgang m/andre, og særlig m/ nordmenn, som er viktig

Boverter og fadderordning i bomiljøet
Veiledere i bomiljøet (som selv har minoritetsbakgrunn)
Miljøvaltmotiverte?

Kan være behov for å endre regelverket i borettslag og sameier slik at innflytteløse i bomiljøet blir mindre formell. Formelle regler kan virke hemmende på deltakelse.

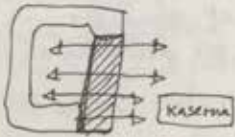
Den multikulturelle byen

⇒ en by hvor mennesker fra ulike etniske grupper bor og arbeider i separate "etniske sfærer" og hvor de etniske forskjellene er institusjonalisert og sementert.

Den interkulturelle byen

⇒ gir det mulighet for at ulike kulturelle elementer spiller sammen på nytt, produktive måter. Det interkulturelle samfunnet innebærer samhandling på tvers av opprinnelse, etnisitet, tros osv. Det skiller seg fra det multikulturelle samfunnet der ulike grupper lever side om side uten at det etableres utstrakte samhandlingsmønstre mellom dem.

VEILEDNING M/ FINN & SKIBNES 7. februar 2011

Åsytteboligene som et filter
m. ulik transparenns →
fordom de ulike boligene
forholder seg til de ulike
utrommene.

Det enklere gjøres riktige!

↳ Gå for / prove ut første volumstudie forslag

Skaft deg et ståsted du tror på!!

Forholde seg til det halve kvartalet

KASERNA

48 enslige menn boodd i 1,5 år.
Skal være et midlertidig botilbud.

2 av etg er boliger

1 etg brukes til kontor, infomøter,
to storsaler brukes til diverse
arrangementer

et lokal brukes til brenstøffbutikk

Lill. Kristin. Helset@kristiansand.
kommune.no

↳ Norsk oppløring til de som ikke har
rett til norsk oppløring - gjelder f. eks
Dubliner & de som har fått avslag

Vårjevndagn: 21. mars

Høstjevndagn: 21. september

Sommersolhverv: 21. juni

Vintersolhverv: 21. desember

xella.dk

Trappeformel

$$2 \times \text{opptrin} + 1 \times \text{inntrin} = 63 \text{ cm}$$

(trinshøyde) (trinndybde) ($\pm 2 \text{ cm}$)

God trinshøyde: 12-16 cm → ikke overstige
21 cm

God trinndybde: 30-40 cm → ikke under
25 cm

Klosteranga økologiser tegl

Få spalten gjennom hele planan

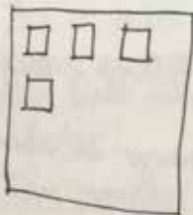
Porebetong

- pustende materiale (i motsetning til betong)
- lavere uverdi enn laca
- fuktighet fra huset kommer ut av veggene
- ingen fuger som skaper kuldebro
- bedre luftkvalitet
- ulike lyddempende egenskaper:
eks 55 DB på 24 cm massiv vegg
- Med Porebetong Massive blokker kan det bygges opp til 3 etasjers høyde

xella.dk

Thom Erik Pape : thom-erik.pape
@xella.com

tlf: 32 23 24 45

Lim inn de ulike aspektene / innslagene i oppgaven.

<http://www.ntnu.no/ab/hovedoppgave>

Master Oppgave

- Prosjektering av bygg
- Planlegging
- Tematiske studier
- Teoretiske oppgaver

Viktig å være tydelig m/ oppgavestillinge

30 studiepoeng

Veiledning 20 timer pr kandidat

Førarbeid i regi av Metodekurs 7,5 stp

20 uker prosjektering

- Temer:
+ NAL 100år	+ Fritidskultur	+ Størne 30
+ Barnehager	+ Maritim satsning	+ Børnkrøftig transport
+ Skoler	+ Idrettsanleget	+ i infrastruktur
+ Eldre	+ Transformasjon	
+ Helse		

1

Marviksletta Krsand alternativ til diplomoppgave

I henhold til kommuneplanen skal området utvikles m/ formålene næring-/bolig-/offentlig formål, & endres fra gjeldende formål som var jordbruks.

Marviksletta = boligområde? = omregulering av plan!

Blanding av bolig, forretning, kontor, service, kontor, lager
 Grøntområdestruktur, samferdsel, næring = ulike grupper

Bygd på plan av Langes plan fra 1920

↳ Eirik & Maartens forslag Carrebebyggelse

Østre Ringvei problemet. konsulents forslag:

4 feltstre + lysveibariere.

↳ allerede en stor barriere m/ marviksletta i seg selv.

3

Teori & praksis v Gro Lauvland 11. okt. 2010

Virksomheter noe i en sammenheng som allerede er gitt oss.

Arkitekter ordner vår tilværelse.

Narrativ & poetiske sansing

Tenkning = erfaring? Resonnement?

Erkjennelse = undring? bevissthet? (cognition)

Idag: Det kontemplative liv har fått for mye plass iforhold til det aktive liv, ifølge

2

pluss iforhold til det aktive liv, ifølge

Fortsettelse av Marviksletta:

KAP- arkitekter - kjøpesoppingcenter på froselatt torg.

Ny kommuneplan ferdig til jul ca.

B1: Sentrområde, forretning & tjeneste

Bla fkl: forretning, kontor, industri

4-5 etg

1,5-regelen → høyde i ft avstand nabobejlegg

4

Diplomtitel: beskriver hva vi gjør
kan også ha poetisk tittel men da
slutne en undertittel

Veikter skal nevnes i forarbeidet

Hvorfor masteroppgave? Undersøke noe?
Ferdyppe seg i noe?
Mene noe, peisa noe?

Hensikt/mål/mening
Program/oppgave
Tid/sted

Biblioteket

fagViko

Bibsys - legg på via FEIDE

1 Arkivok - finne norsk stoff

Clara.no - åndevokloven & diverse

Eksamen i slutten
av november

hva

hvorfor

hordan

↳ relasjonen til veileder → struktur for

ESSAY = å prøve
at noe

informere seg selv om ulike

essayformer som finnes

↳ Wikipedia - ulike former for essay

↓ SKISSEFORARBEID

Innleveringsfrist: 25. okt 2010

↳ skisse for FEIDE forarbeidet. Innholdsstrukturen i forarbeid

skisse
et oppriss av forarbeidet

2 tematiske, oppgave, innhold av mitt forarbeid

Utvikling av forarbeidet → hvordan gjøre dette

Viktig å ikke lage reviderte versjoner av
arbeidet, men forklare hvorfor oppgaven fikk
en ny vending

Utstilling max 4 m vegg

All informasjon i verden = ingen informasjon

Kildegranskning

Kildekritikk

Referansepraksis & Plagiering

Åndevokloven 1961

Kunstnerisk, litterært, vitenskapelig

Nyttige ressurser: bibliotekets fagvike

FBiB

Ethikkportalen

Lovdata

Fagområde: Anvendt etikk (NTNU's nettsider)

Søkaskriv.no

3 google scholar

www.riksmaltforbundet.no
 Hvordan skrive **ESSAY** Bruke tekstblomst som tenke-
 En tankeøvelse En vandring i et emne. verktøy
 Bruk gjerne egne synspunkter & personlige spm.
 Ta opp / still viktige spm.
 Få leseren til å reflektere
 Ha en rød tråd
 Undre. Trenger ikke å komme til en bestemt
 konklusjon. Men vis veien dit.
 Norme annet fra flere kanten. & så komnt
 ml min personlige mening.
 Kan være morisk og morsom uten å være flåsete.
 Sakelig tekst som kan inneholde et sner av ironi
 for som mål å vekke ettertanke.
 Personlig essay ← → Sakessay
 Jeg-form ↓ selve saken er i sentrum
 ↓ min forfatteren
 bygge ofte på
 personlige erfaringer

Ekse:
 Intusjon
 Presentere meninger - egne og andres
 Analyser
 Inspirasjon
 Spørre seg selv om dette kan funke, hvorfor
 det fungerer
 Hvordan kom jeg fram til forarbeidets problem-
 stilling.
 Hva er arkitekturen?
 Komme opp med gode spørsmål.
 Komme fram til en hypotese: jeg tror sånn og
 sånn vil føre til sånn og sånn...
 Utdyppe og detaljere problemstillingen.
 Hvilken mat trenger jeg for å få fort på problemstillinge

Kort sammendrag
 Introduksjon
 Hoveddel
 Avslutning

1

2

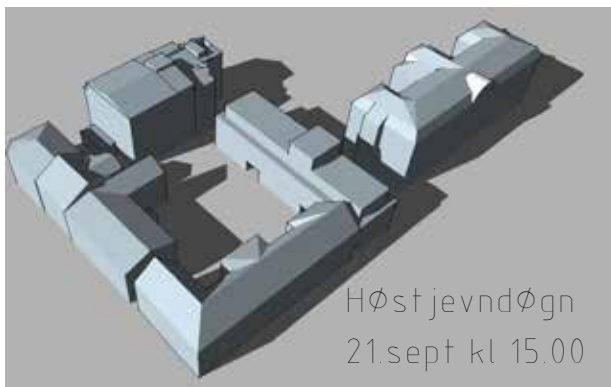
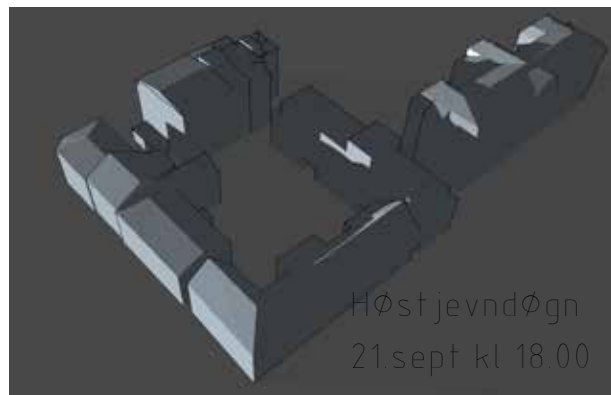
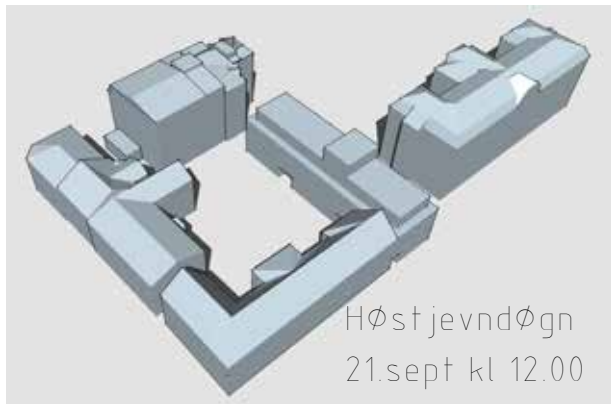
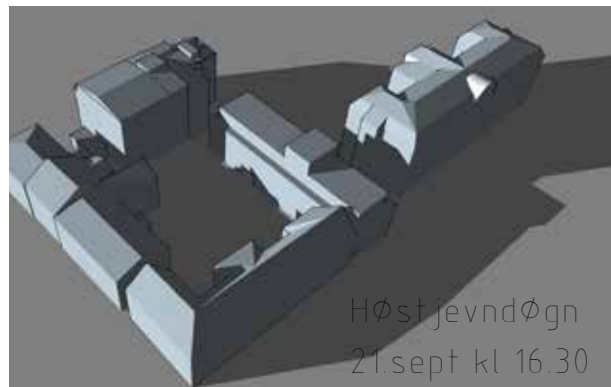
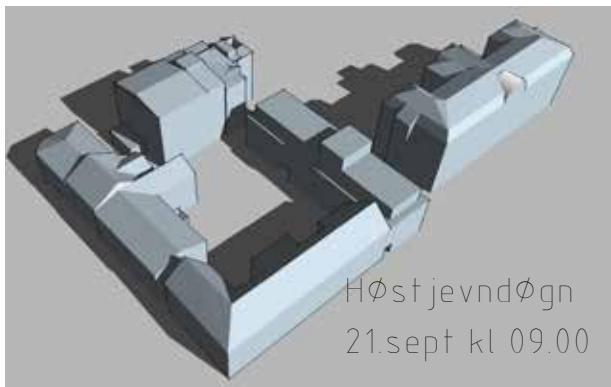
BILDER AV TOMTA

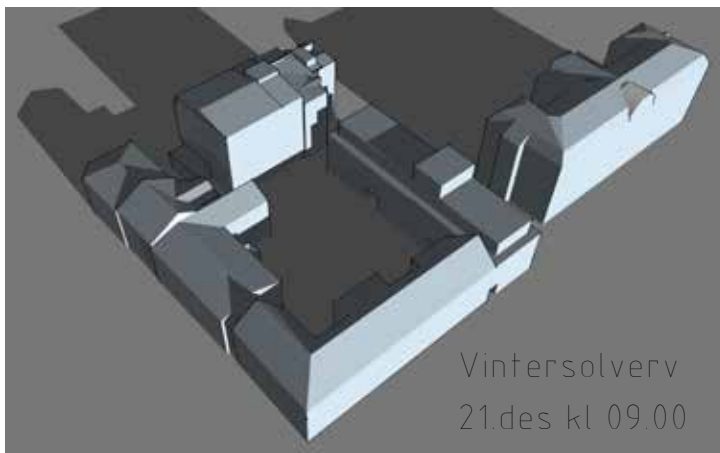

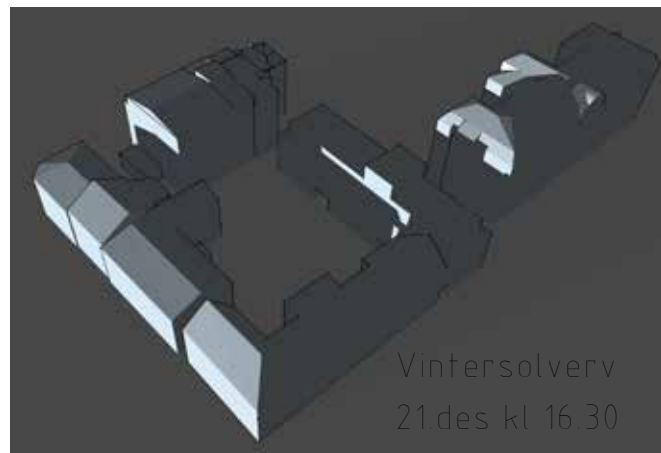

SOLSTUDIER

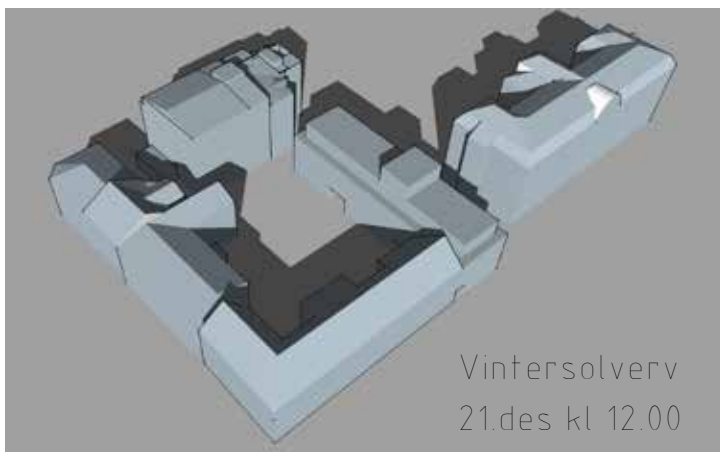

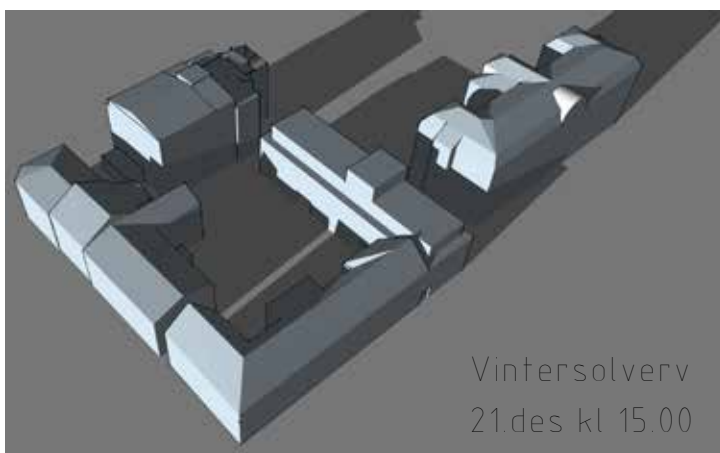
Vintersolverv
21.des kl 09.00

Vintersolverv
21.des kl 16.30

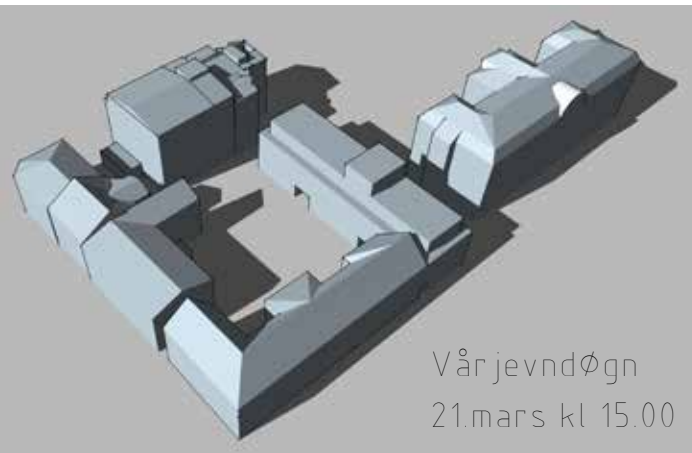
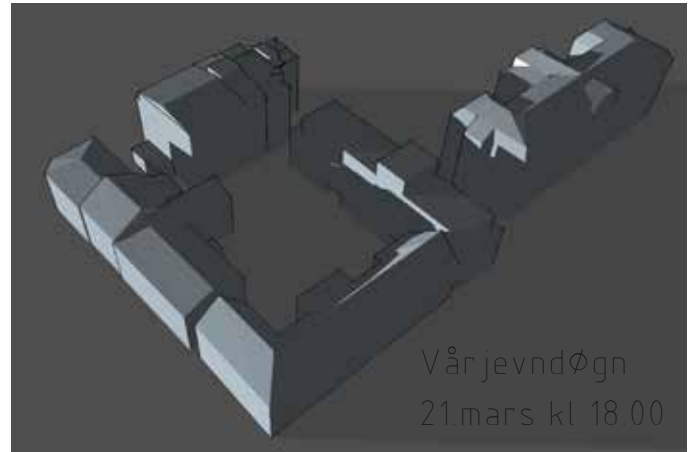
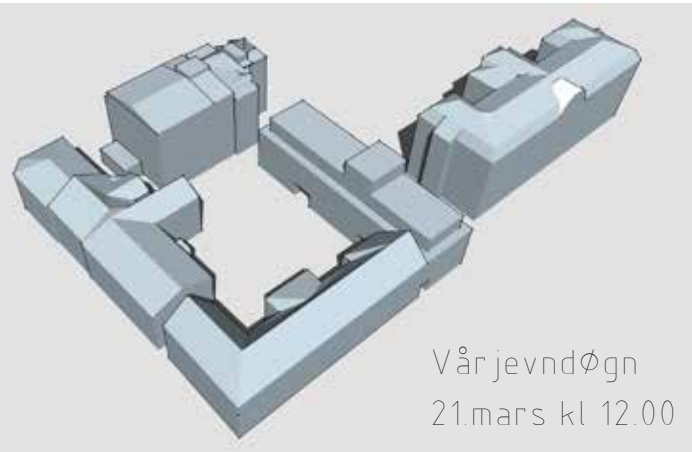
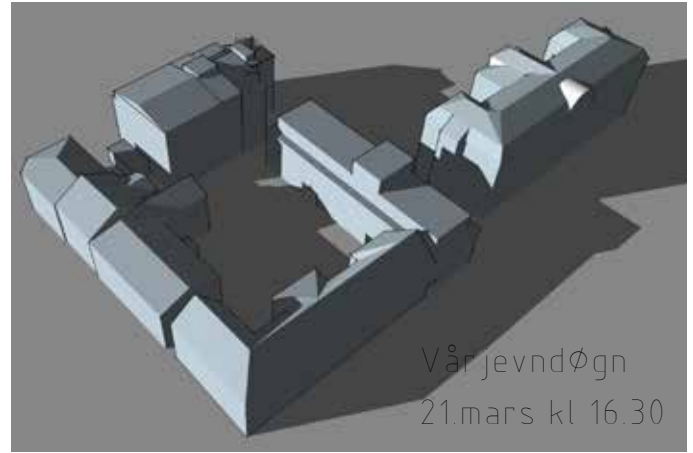
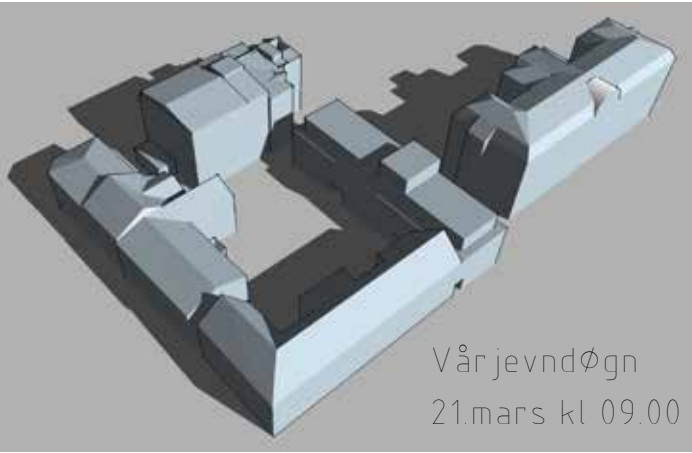

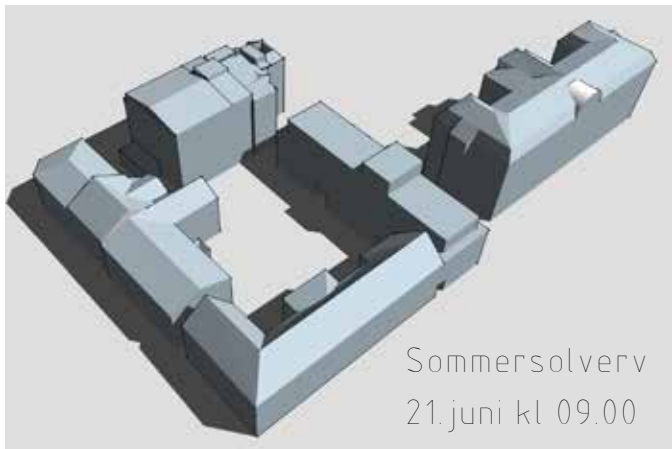
Vintersolverv
21.des kl 12.00

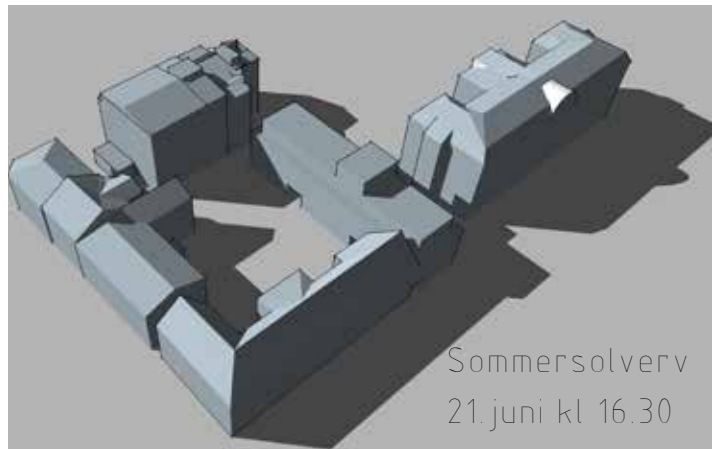
Vintersolverv
21.des kl 15.00

Vintersolverv
21.des kl 18.00
Helt mørkt.

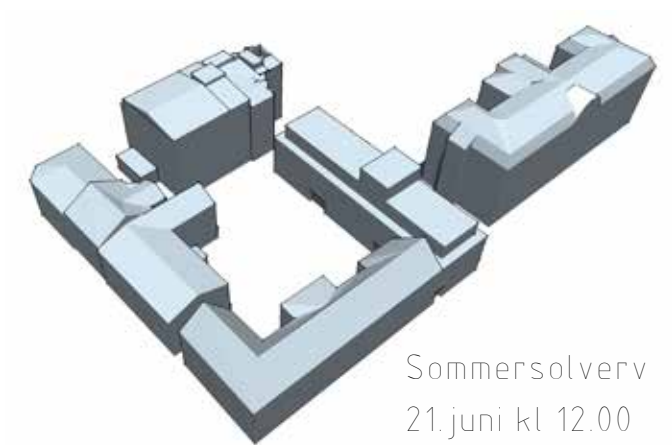

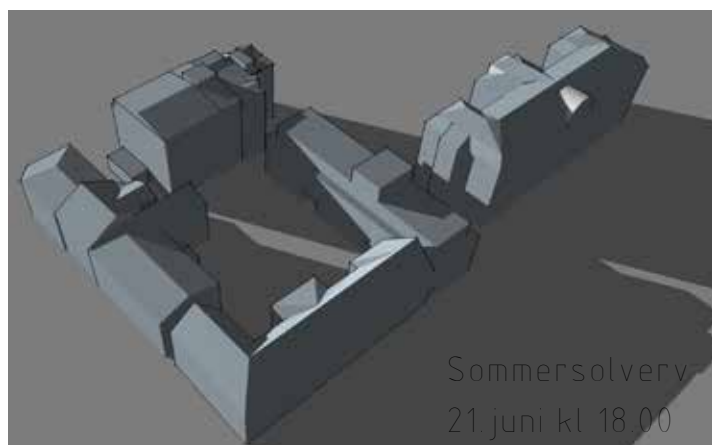
Sommersolhverv
21.juni kl 09.00

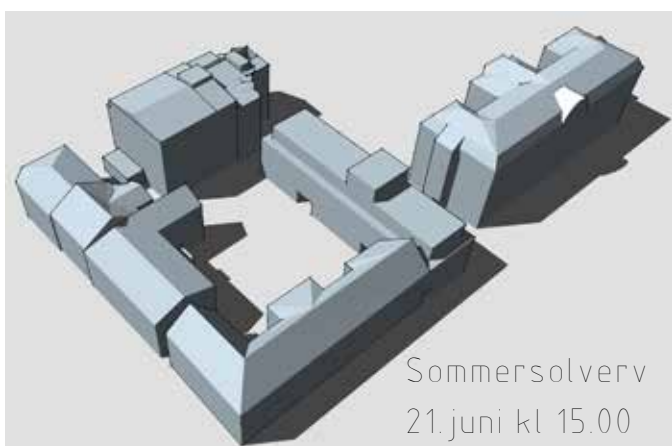
Sommersolhverv
21.juni kl 16.30

Sommersolhverv
21.juni kl 12.00

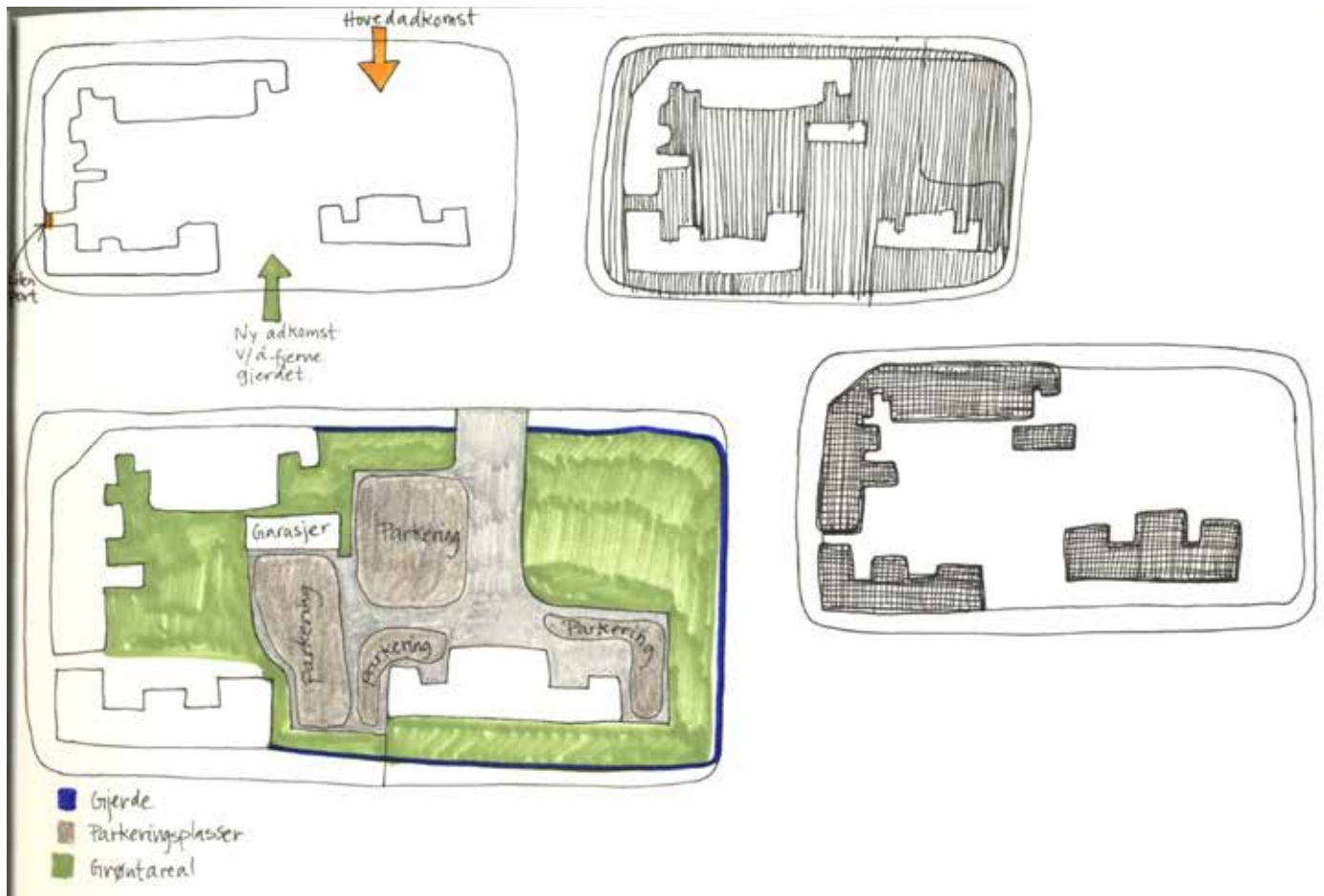

Sommersolhverv
21.juni kl 18.00

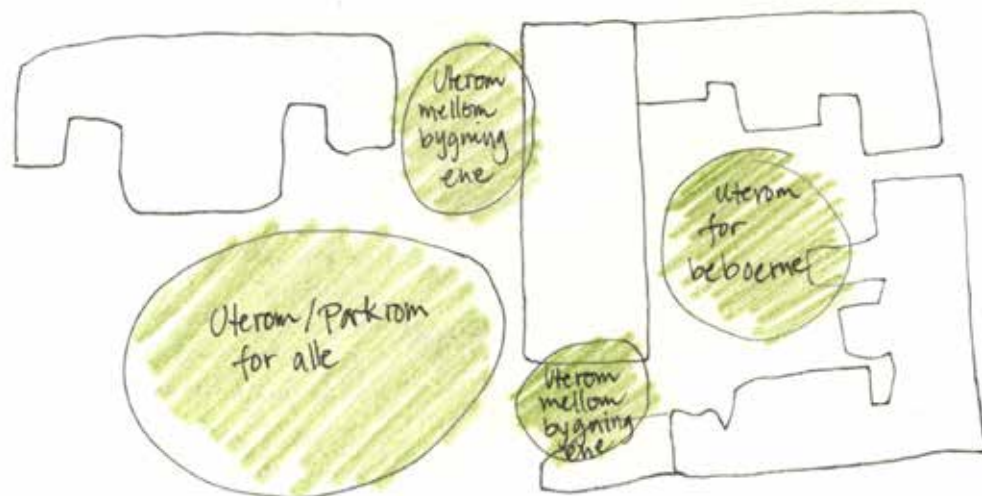
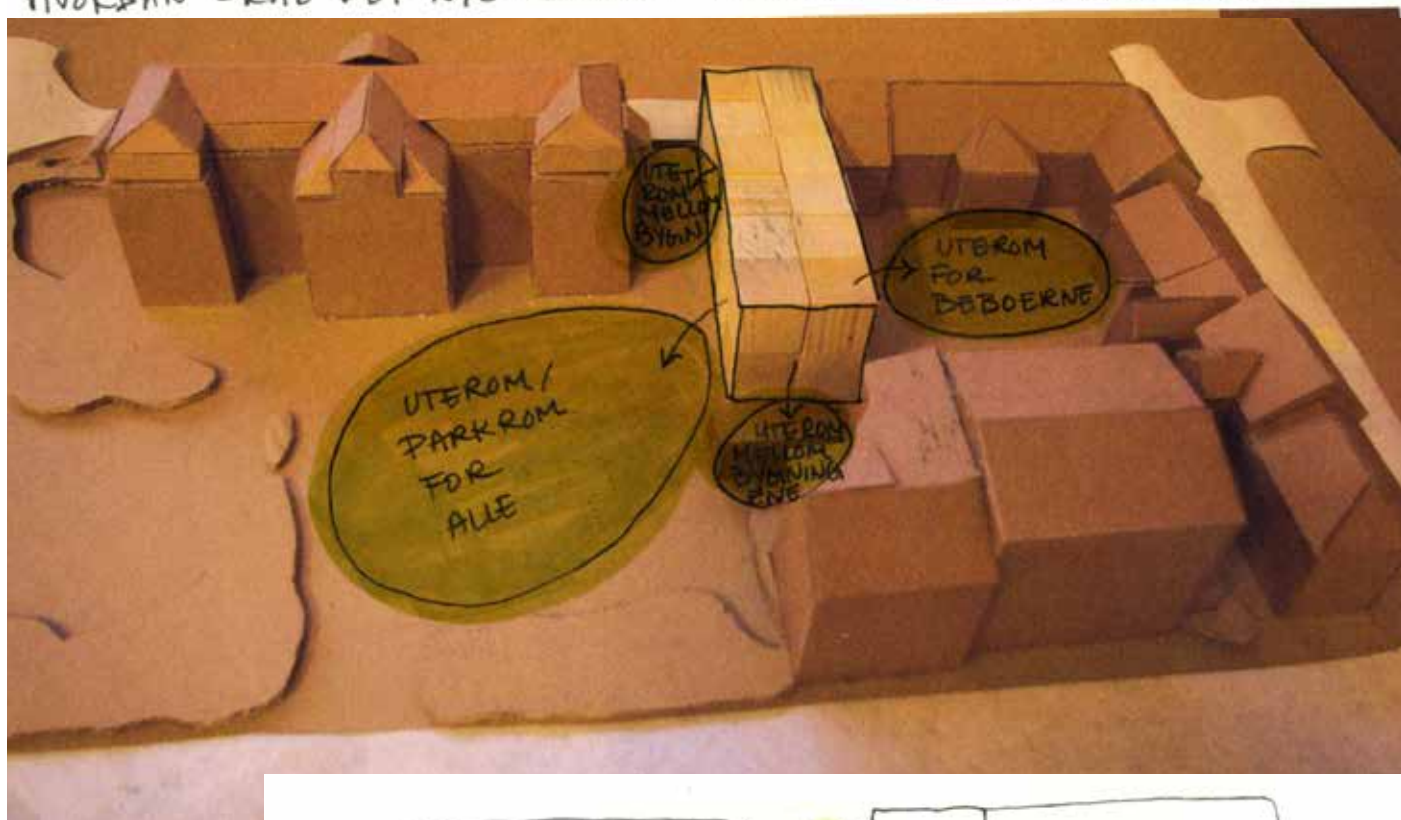

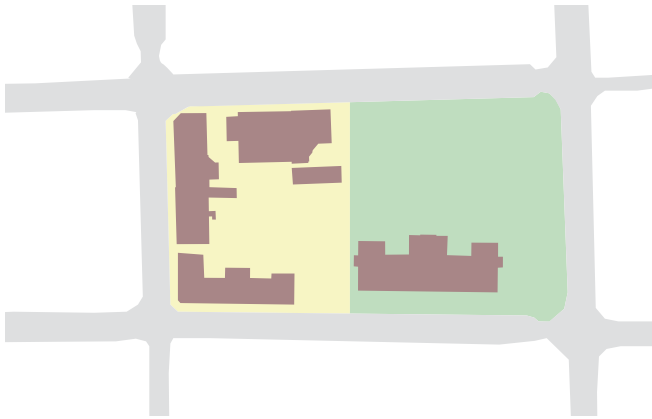
Sommersolhverv
21.juni kl 15.00

TOMTEANALYSE

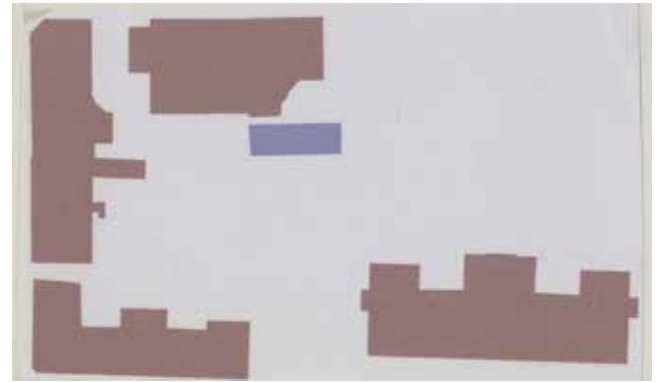

HVORDAN SKAL DET NYE VOLUMET FORHOLDE SEG TIL UTEROMMENE?

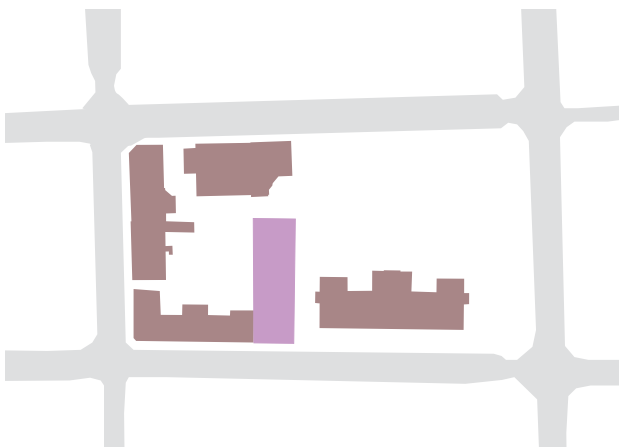

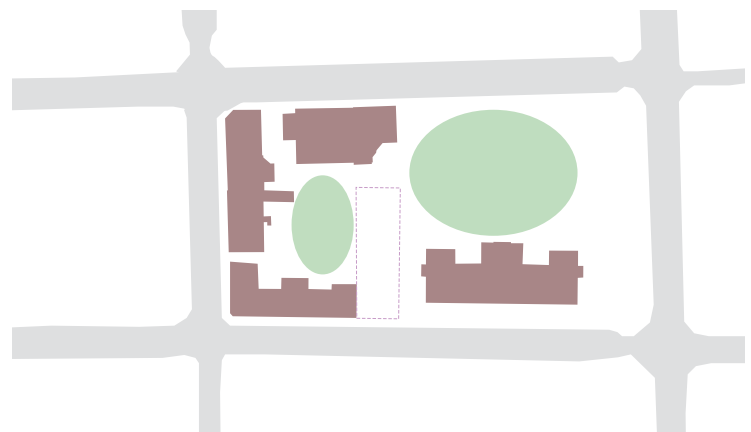
Tydelig todelt kvartal -både
visuelt og i regulering-
splanene.
Gul: bolig halvdel
Grønn: Park halvdel

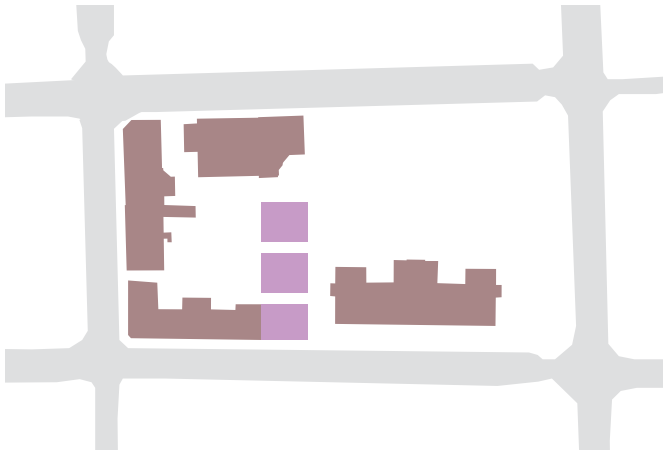
Lilla: fjerne garasjene

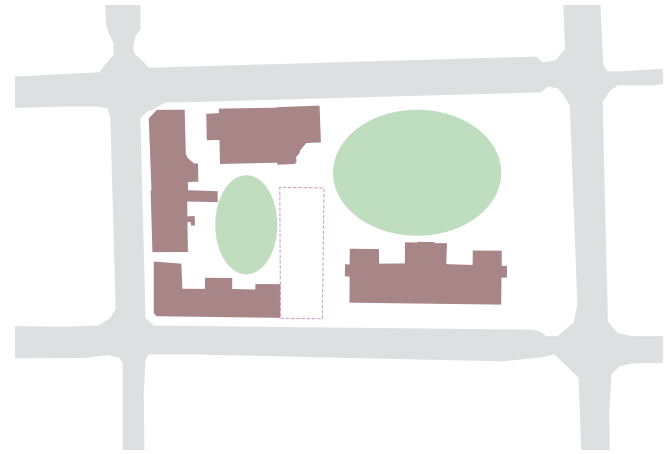
Tydelig todelt kvartal.
Gul: bolig halvdel
Grønn: Park halvdel

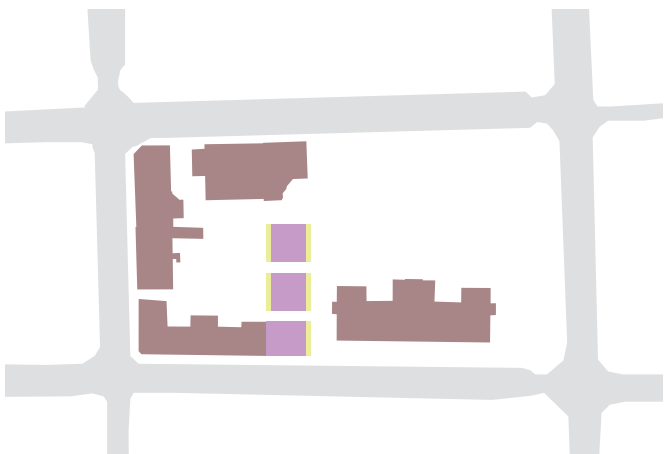
En struktur som lukker boligde-
len av kvartalet.
Strukturen skaper også to
uterom som mer eller min-
dre allerede eksisterer idag
da det står en mur/gjerde der
forelsatte struktur skal stå
som skjerner bolighalvdelen fra
den offentlige halvdel av
tomta

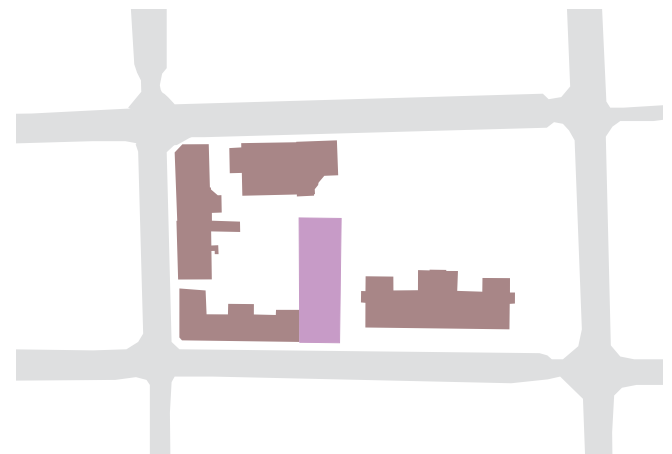
Strukturen deles opp i mindre volumer for å skape "gliper" mellom bygningene for å binde de to uterommene med hverandre.

To type uterom:
 -Det store offentlige parkrommet
 -Det mindre og mer private uterommene

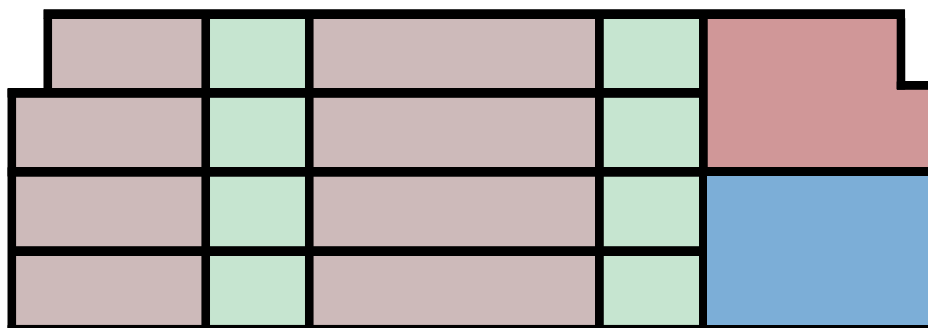

Gul: åpen ut mot de to uterommene
 Blå: lukket på de sidene - for å forsterke dragingen/ forbindelsene mellom uterommene.

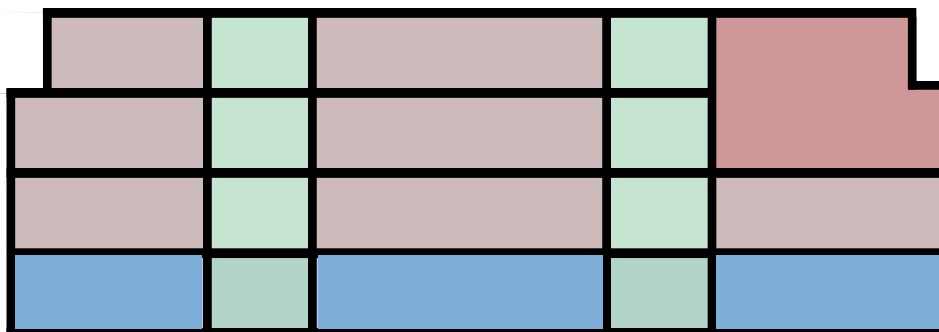

Strukturen skal henvende seg til begge uterommene.

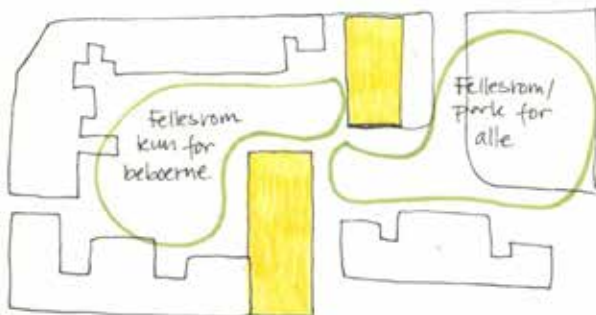
PRINSIPP SNITT:

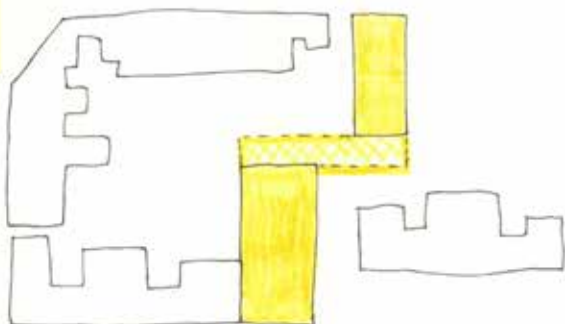
- Vertikal kommunikasjon
- Boliger
- Allrom med kjøkken
- Butikk og kontor

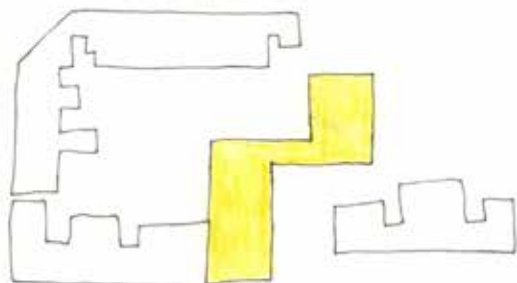
- Vertikal kommunikasjon
- Boliger
- Allrom med kjøkken
- Butikk, kontor

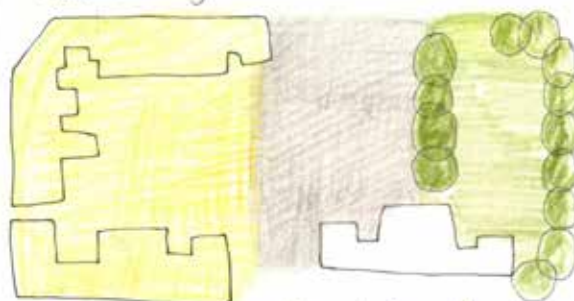
Plassering av øverste volum → volumet beslaglegger noe grøntareal & deler av parkeringsplass
 Volumet/bygget står midt imellom offentlig fellesrom & privat fellesrom (fellesrom forbeholdt beboerne)
 Hverken fugl eller fisk?

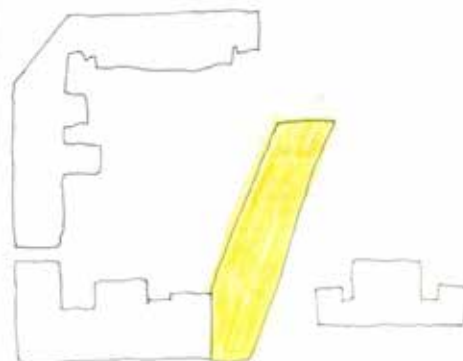
2 volumer i 1 & 2 etg. De to volumene henger sammen i 3. evt 4. etg.
 Muligens en klarere oppdeling av privat & offentlig fellesrom. Det øverste volumet er kanskje også mer "inkludert" i det private fellesrommet

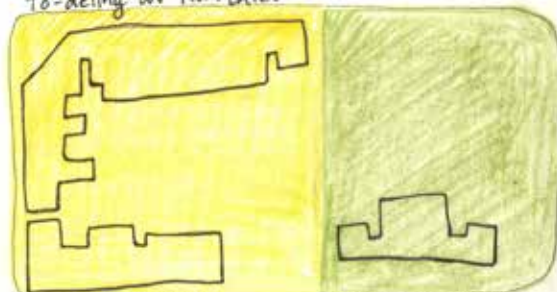
Grov 3-delning av kvartalet:

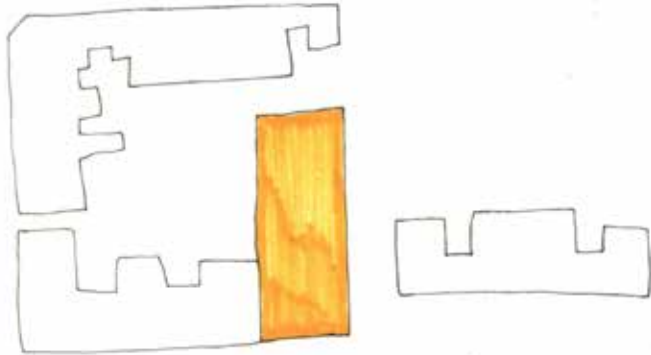
■ Boligbebyggelse ■ Parkering ■ Park

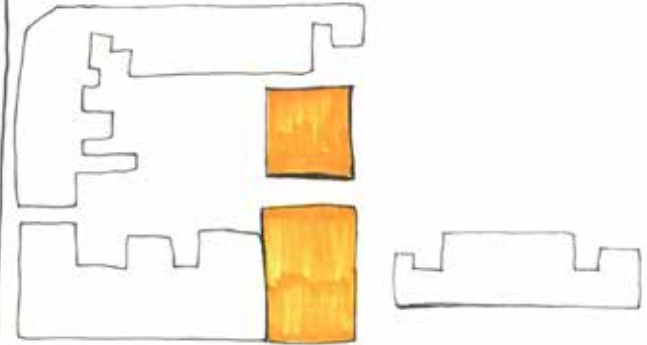
To-delning av kvartalet:

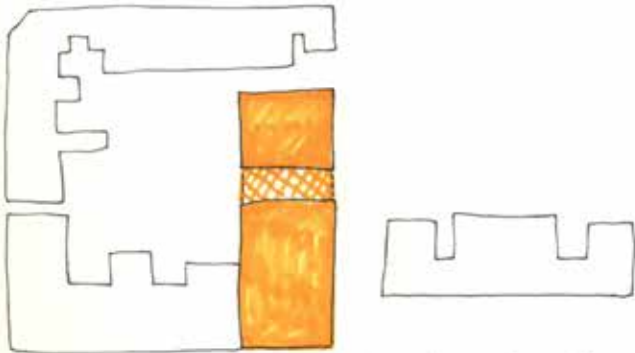
■ Bolig-halvdel ■ Park-halvdel

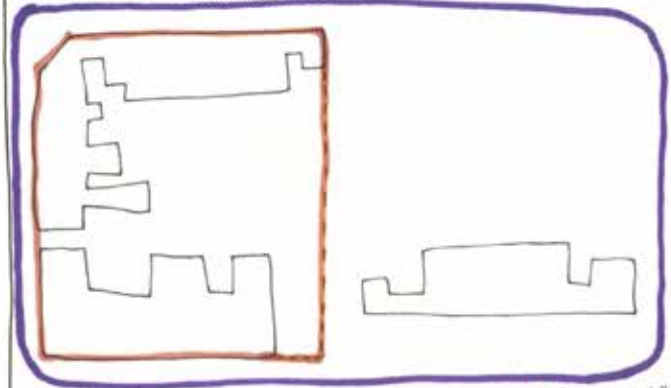
Et avlangt volum - lukker "kvartalet". Litt for lang & ubøiet fasade mot kaserne?

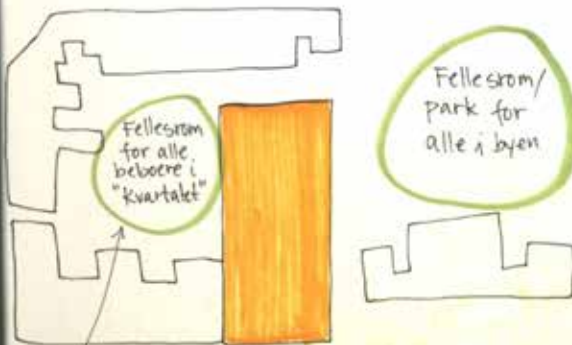
To volumer - lukker "kvartalet", men bryter også opp med en passasje mellom de to volumene.

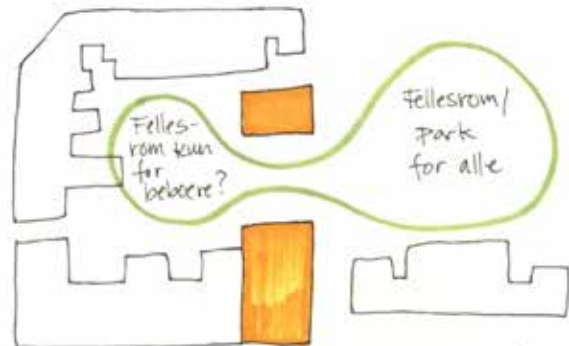
2 volumer i 1. og 2. etg. De to volumene henger sammen i 3. og evt 4. etg. Snitt som en omvendt U:

Alle eksemplene på denne siden Forholder seg til linjene i "kvartalet":
■ "kvartalet"
■ Det virkelige kvartalet

Veldig lukket uterom uten særlig forbindelse m park og kaserne (resten av kvartalet) De skulle

Mellomrommet mellom de to volumene blir for store til å skille fellesrom for beboere fra parken for alle?

Møteplasser i flerkulturelle boligområder svært viktig

Botid & samhandling mellom norske & minoritetsbarn over tid - ikke lenger "de andre" & "oss",

Mye å lære av barn - naturlig for dem å omgås andre barn på tvers av nasjonaliteter
men sammen et vi.

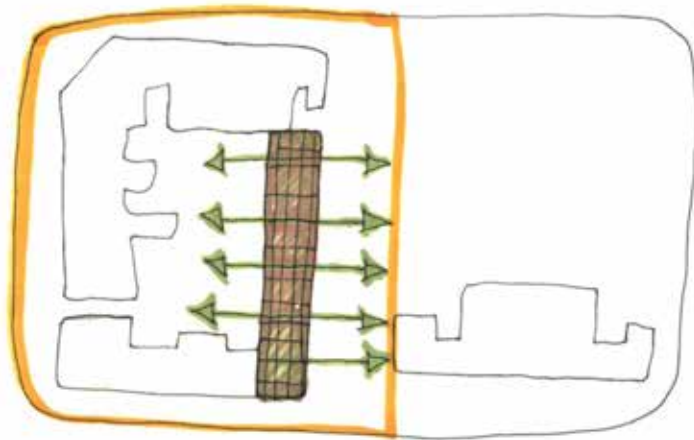
Workshop m studenter på KiT

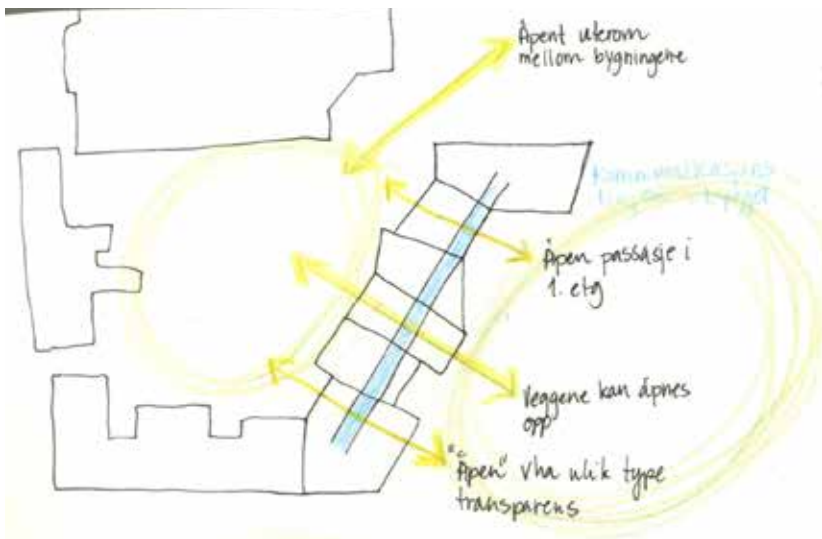
Filter - ulike grad av transparens/
ulike kontakt m uterommet

Den enklere gjøres rike

Skaff deg et ståsted du tror på!

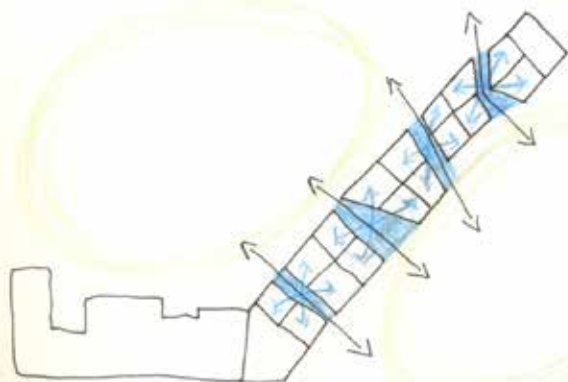
Forholde seg til det halve kvartalet

Volumer; ulike str & vinkler

Fordeler	Ulemper
<ul style="list-style-type: none"> * Kan skape ulike ute- & innerom * Forholder seg til de 2 ulike uterommene på ulike måter * Klar kommunikasjonslinje som samler alle rommene 	<ul style="list-style-type: none"> * Kan fort bli noe rotele ifh til omkringliggende strukturer

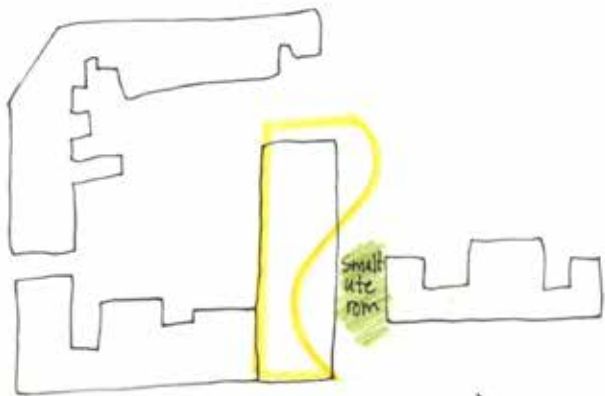
Inngang + passasjer

Fordeler	Ulemper
<ul style="list-style-type: none"> * Passasje/rommene rundt mellom bygningene blir brukt til både inngang & for å komme seg til privat fellesområde offentlig park 	<ul style="list-style-type: none"> * Trenger flere trapper & heiser enn nødvendig * Mindre kontakt mellom naboene?

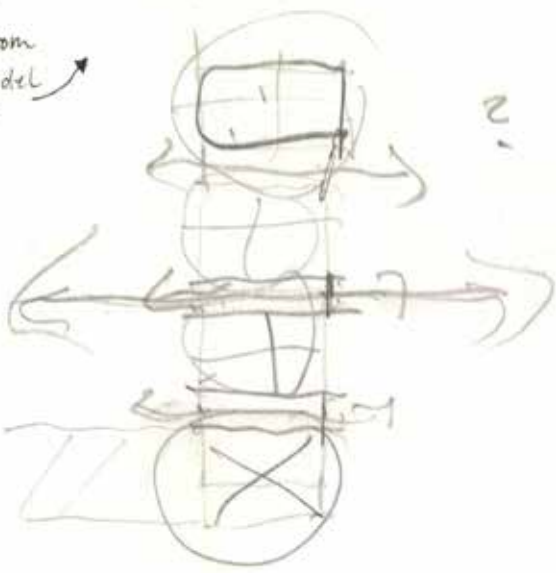
Svalgang

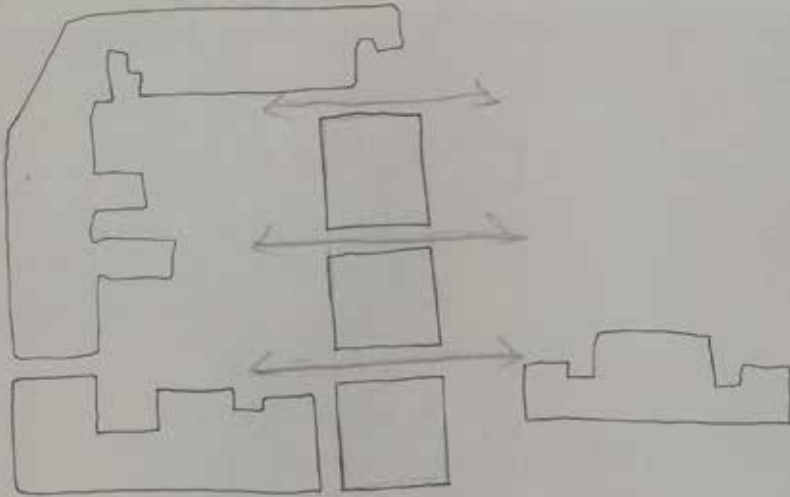
Fordeler	Ulemper
<ul style="list-style-type: none"> * Klar kommunikasjonslinje * Kan gjøre bygget smalere 	<ul style="list-style-type: none"> * Kan ikke få inne så mange små leiligheter * dårligere utnyttelse av tomte m mindre leiligheter skal være 12m lange → altfor dyre leiligheter * kommunikasjonslinje utnyttas kun fra en side

- Nytt volum m kurver - for å gi plass til større uterom
 - for å vise klarere hvilken del av uterommene det er volumet henvender seg

Skibnes: Nyanser innenfor det klare grepet

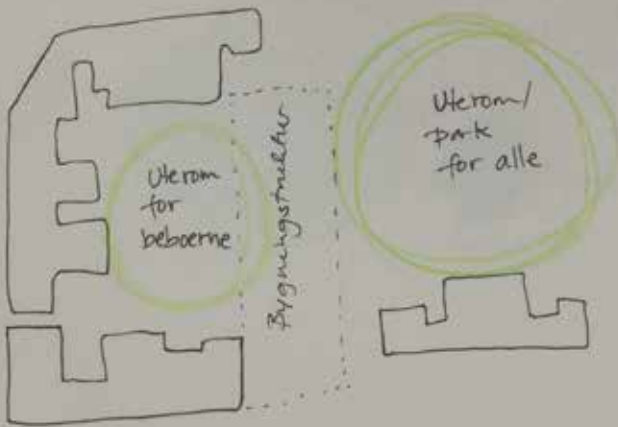
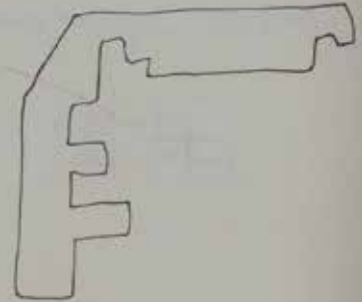
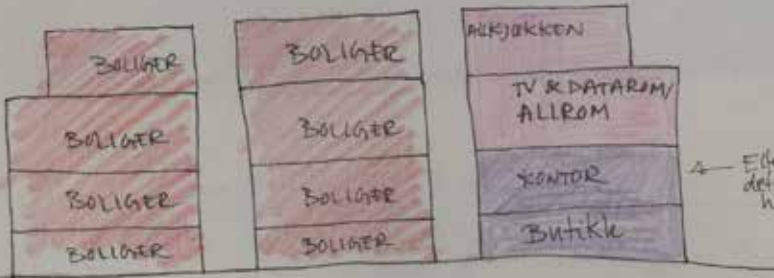

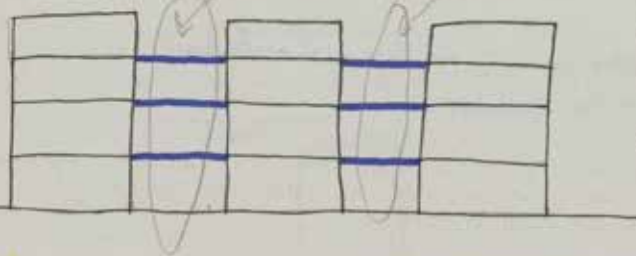
Bolig

Bolig

Bestikk
Allrom
Kontor

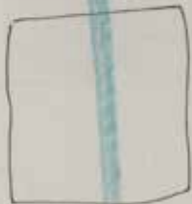
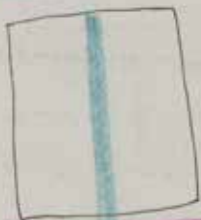
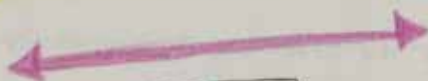
Klimatiserte forbindelser mellom volumene vs uklimatiserte
(gang) Er dette et ute eller innerom?

klimatisert - samler

Uklimatisert - skiller

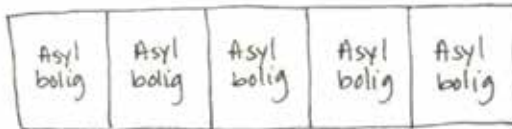
Ødelegger transparensen?

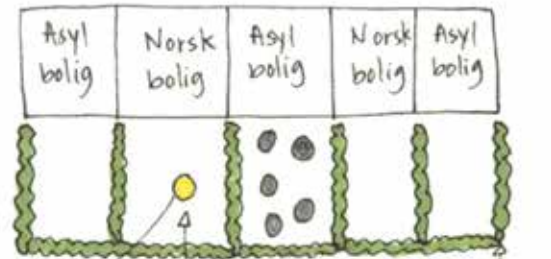
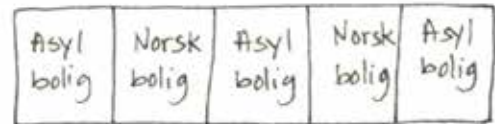
Må ofre midt-ganglinja
eller passasjene
for å få til gode fellesarealer
i boligene!

Må velge!

Beboertype: Asylsøkere

Beboertyper: Asylsøkere
&
nordmenn

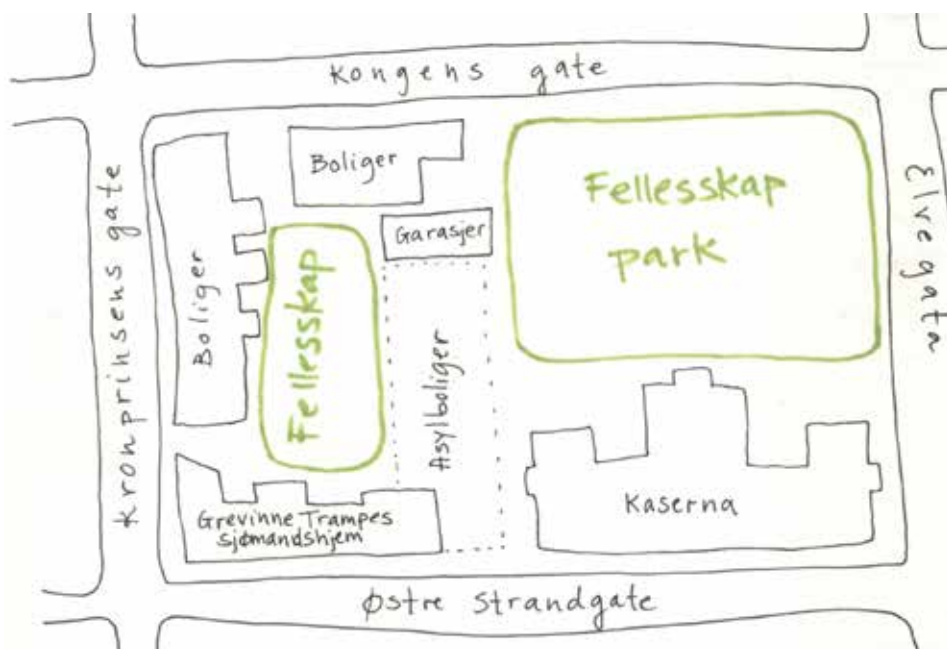
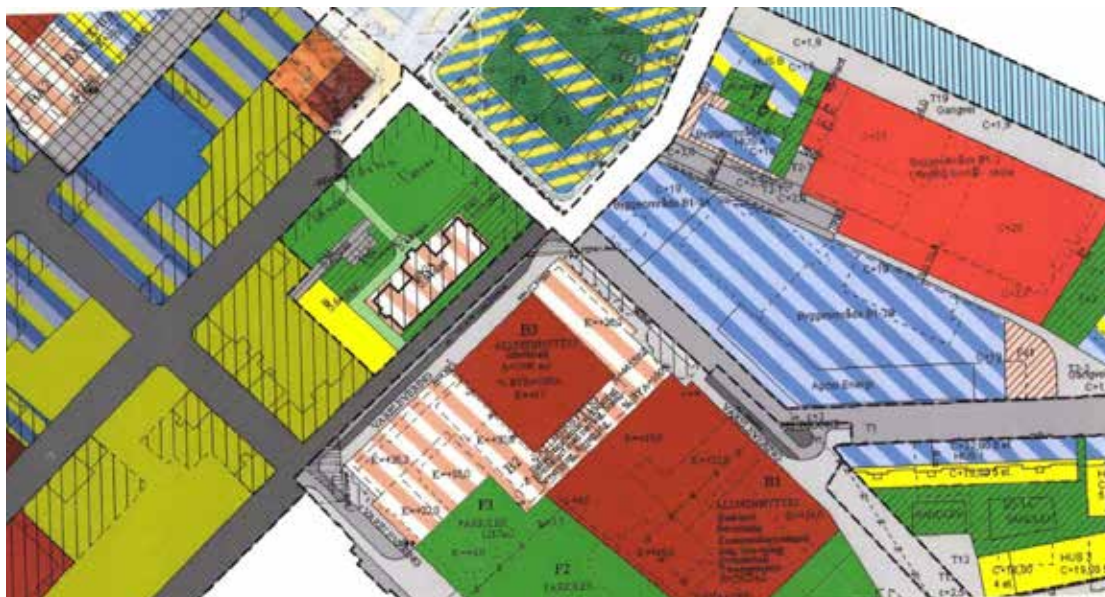

"Så godt det lukter. For en trivelig måte å samle familien på"

Nordmann
kikker
over på
naboene
sine

Asylsøker-
familie
som har
grillfest

Hekk

Hva slags felleskap? Kun for beboere? For alle?
 Fjerne garasjene? - større spillerom for plassering av asylbo

VOLUMSTUDIER OG PLOSSERING AV STRUKTUR PÅ TOMTA

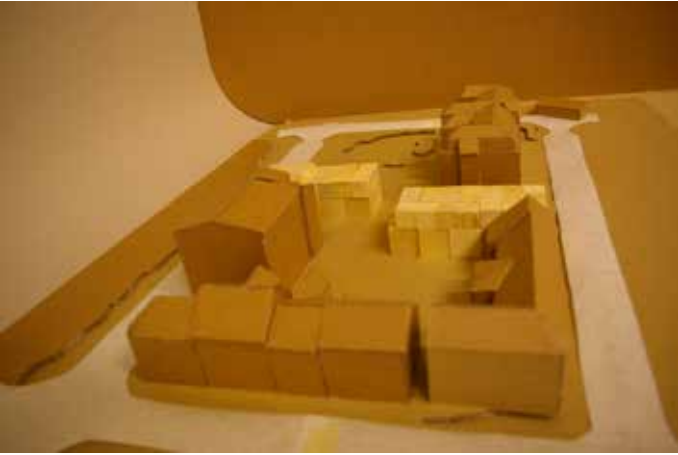

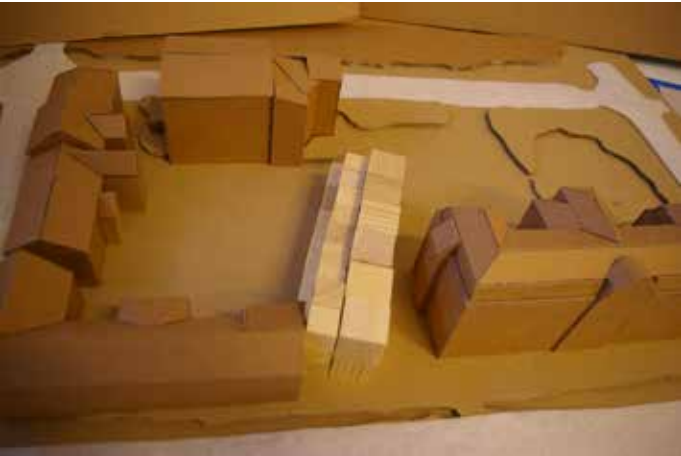

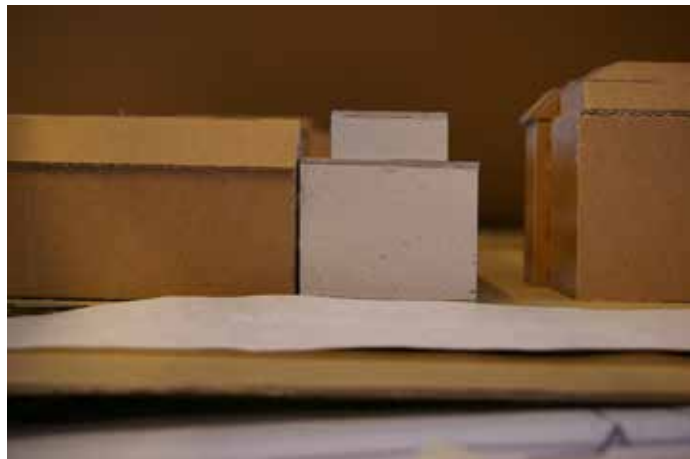

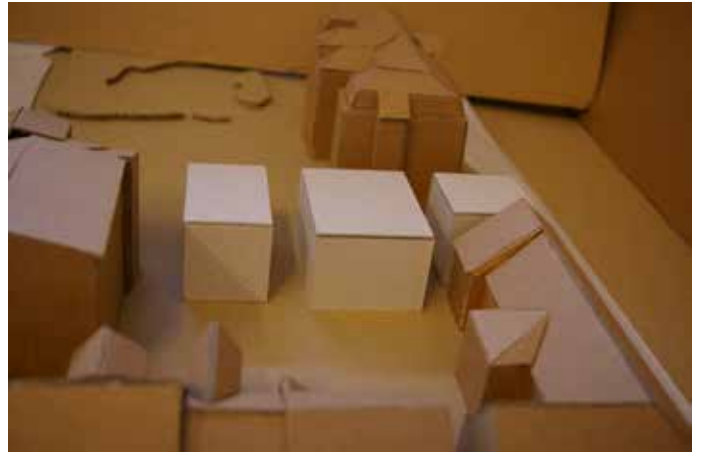

Midtsemester

- Hvorfor jobber jeg med det & det & hvorfor velger jeg å gå videre med dette alternativet?
- Ikke bli ^{for} fornuftig for tidlig i prosessen!
- Jeg har noe på hjertet - hvordan kan jeg få det til?
- Man skal ikke bare løse problemet - man skal også tilføre noe nytt.

- Hva skjedd med kasernen?
- Brukerundersøkelser → online
- Utgangspunktet for et godt boligprosjekt - trenger ikke å → Steffen trekke inn hele asyldiskusjonen. Integrasjonsprosjektet - last.
- Svenske modeller
- midlertidig / ikke midlertidig → Ole
- gode tanker om leilighetsplanen - men feil husstype
- hvor står jeg → et ben på hver side? → Ole
- 4. etg innbratt - fungerer mange plasser ikke.

- Man må spørre seg selv: utfordrer jeg meg selv nå?
- Bør jeg bytte verktøy? Har jeg brukt verktøyet for lenge?
- Hvilket verktøy viser ideene & tankene mine bedre?

Hva er internasjonal arkitektur?

Sitte på gulvet. Vindu nære gulvet.

ildsted

Lag 3d modell og solstudier og landskapsanalyse

Møterom workshop

Filter workshop

MIDTSEMESTER EVALUERING:

- * Landskapsanalyse + en ide om.
- * Ikke vær for skoleknetig. Små ting på hodet & rist det litt.
- * Jeg slagger mitt stasjon som arkitekt. Jeg må ville noe med det jeg gjør.
- * Hva jeg har gjort & hvorfor jeg har gjort det.
- * Hvordan snakke om noe som ikke er ferdig?
- * Ikke forlig om alt ikke er på stell, bare man begynner å produsere noe som viser at man har valgt et stasjon/en retning.
- * Vær klar på forskjellen på animasjon ↔ sjela/essensen i hva du egentlig viser. Ja essensen m vises i nye tegninger / verktøy.

De tre vanligste størrelsene på asylsøkerfamilier som kommer til Norge:

- 1 person: enslig eller enslig mindreårig

- 2 personer: en mor og et barn

- 3 eller 4 personer: mor, far og et eller to barn

Intervju av asylsøkere og flyktninger om deres måter å bo på, hva en god bolig er for dem og hvilket rom i boligen som er viktig for dem.

Et gjennomgående trekk blant intervjuobjektene var at de som hadde bodd i Norge i kortest tid uttrykte størst ønske om fellesskap. De spurte som hadde bodd i Norge lengst hadde mindre behov for fellesskap da de hadde fått seg et nettverk utenfor.

De som hadde bodd noen år i Norge eller kortere tid svarte ofte at stor stue var viktig for å romme alle gjestene (venner og familie) de ønsket å få besøk av. Gjesterom var også viktig for overnattingsgjester. Men størrelse på gjeste- og soverom var ikke viktig. Minoritene som hadde bodd lengre i Norge hadde ikke samme sterke ønske om å stadig få mange gjester på besøk og stuen var til mer for dem som bodde der enn for gjestene deres.

Utifra ulike undersøkelser og forskning gjort på ikke vestlige innvandrere og deres bomiljøer er det også et gjennomgående trekk at disse minoritetene ønsker mer kontakt med sine norske naboer. Nordmennene derimot har ikke samme behovet for kontakt da de har et nettverk fra før av, noe ikke asylsøkere og flyktninger har.

Undersøkelser har også vist at kontakt mellom nordmenn og minoriteter er en forutsetning for gjensidig forståelse og ikke minst integrering for minoritetene.

Derfor blir det viktig å velge desentraliserte asylboliger framfor sentraliserte. I desentraliserte asylboliger bor asylsøkere sammen i egne leiligheter spredt rundt i lokalmiljøet, i stedet for ett større institusjonsbygg. Det er viktig at det ikke bare er asylsøkere som bor sammen. I disse boligene jeg lager skal både asylsøkere og nordmenn kunne flytte inn og bo sammen eller side om side, da jeg mener dette vil øke integreringsevnen ytterligere framfor å lage bolig kun for asylsøkere.

Uformelle og naturlige møteplasser i boligen og utenfor boligen blir også viktig i oppgaven min.

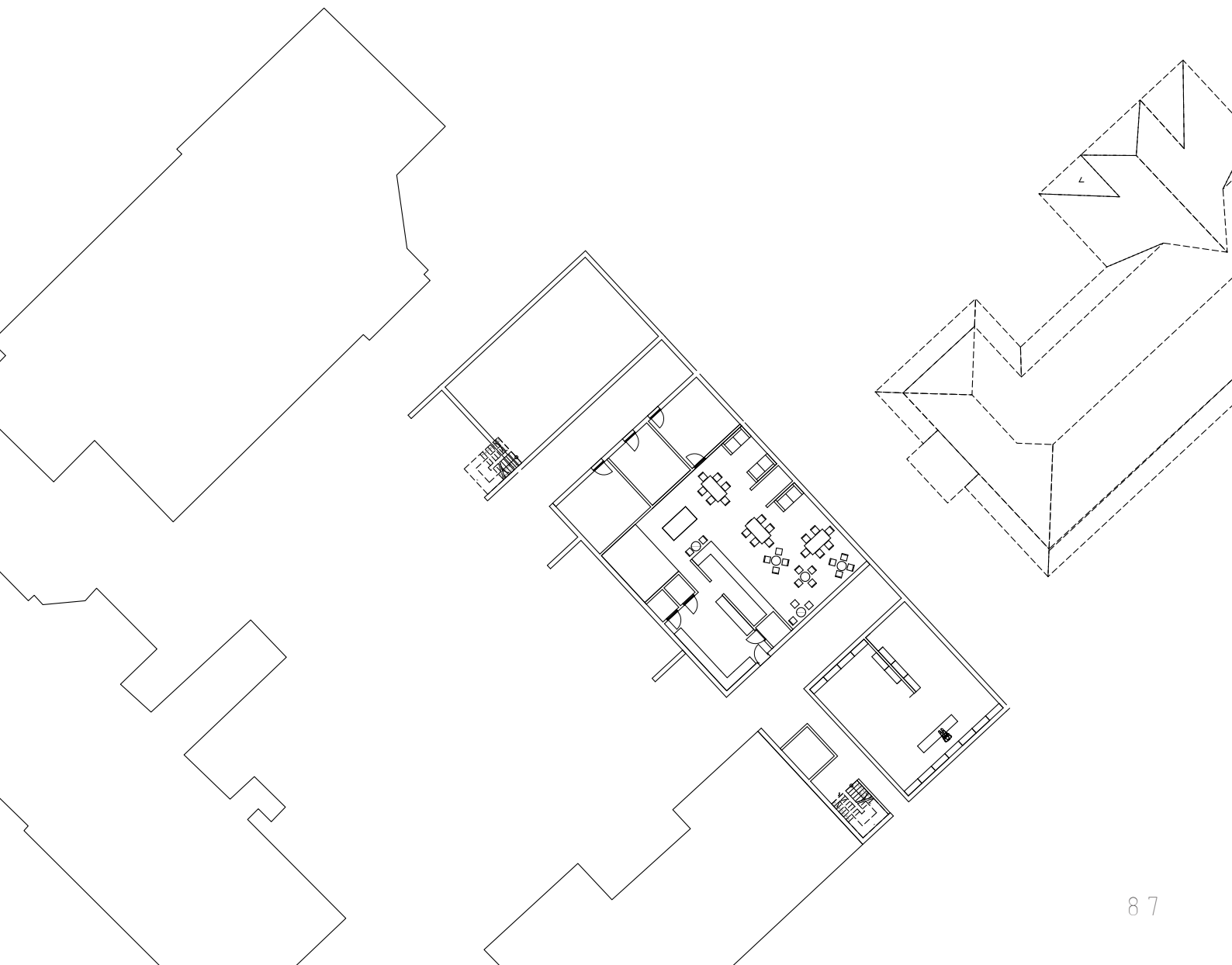
Fellesskap er et viktig stikkord i oppgaven min.

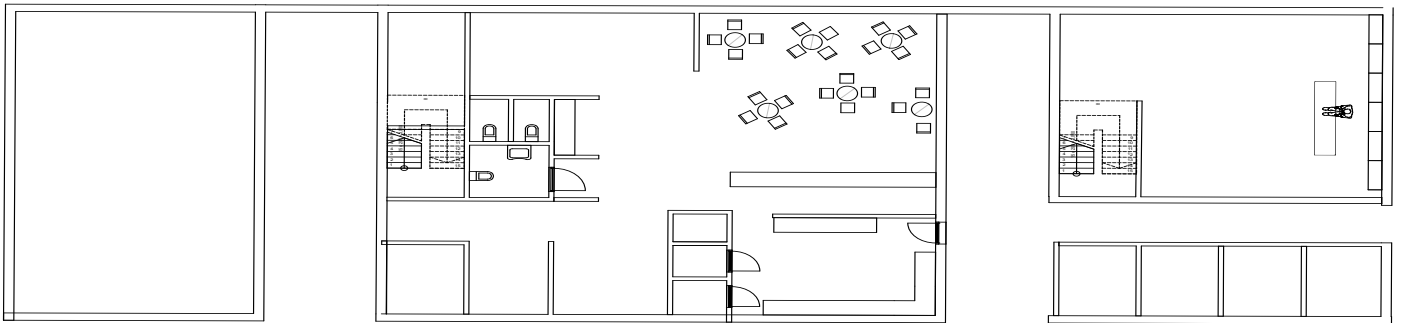
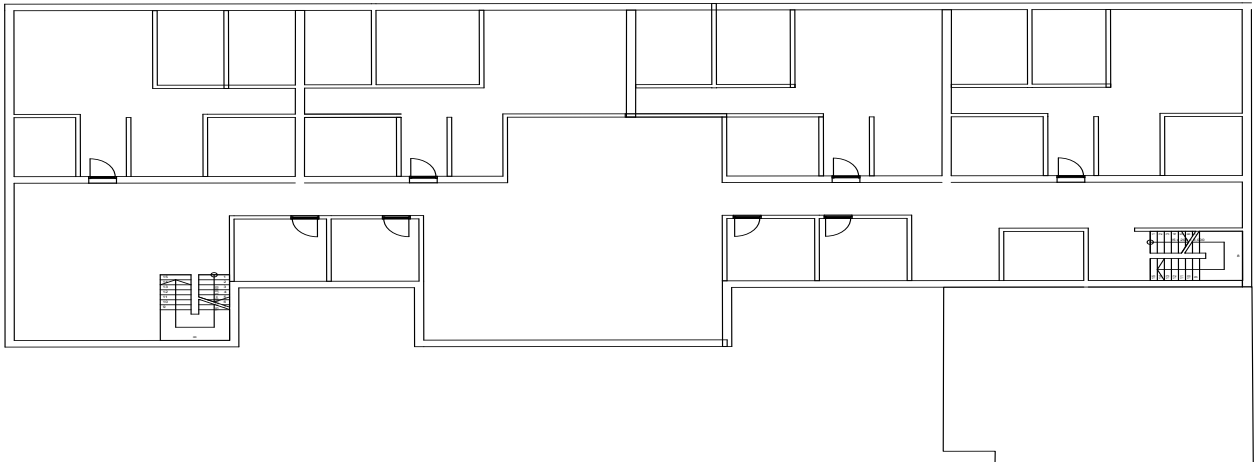
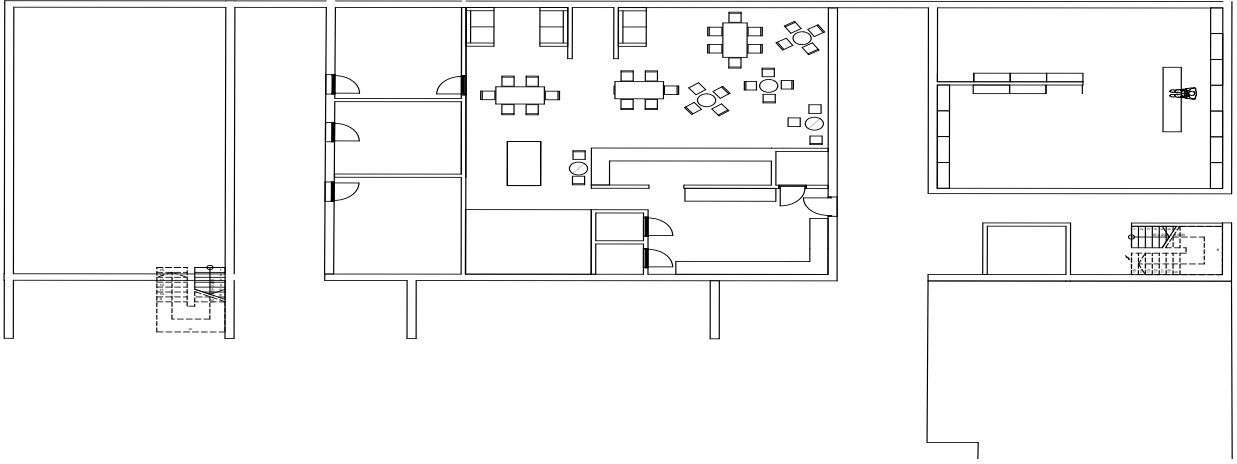
Andre premisser jeg har lagt for oppgaven min er at ingen av beboerne skal bo helt alene. Hvis de bor i sitt egen hybel, deler de stue og kjøkken med flere andre enn hvis de deler leilighet.

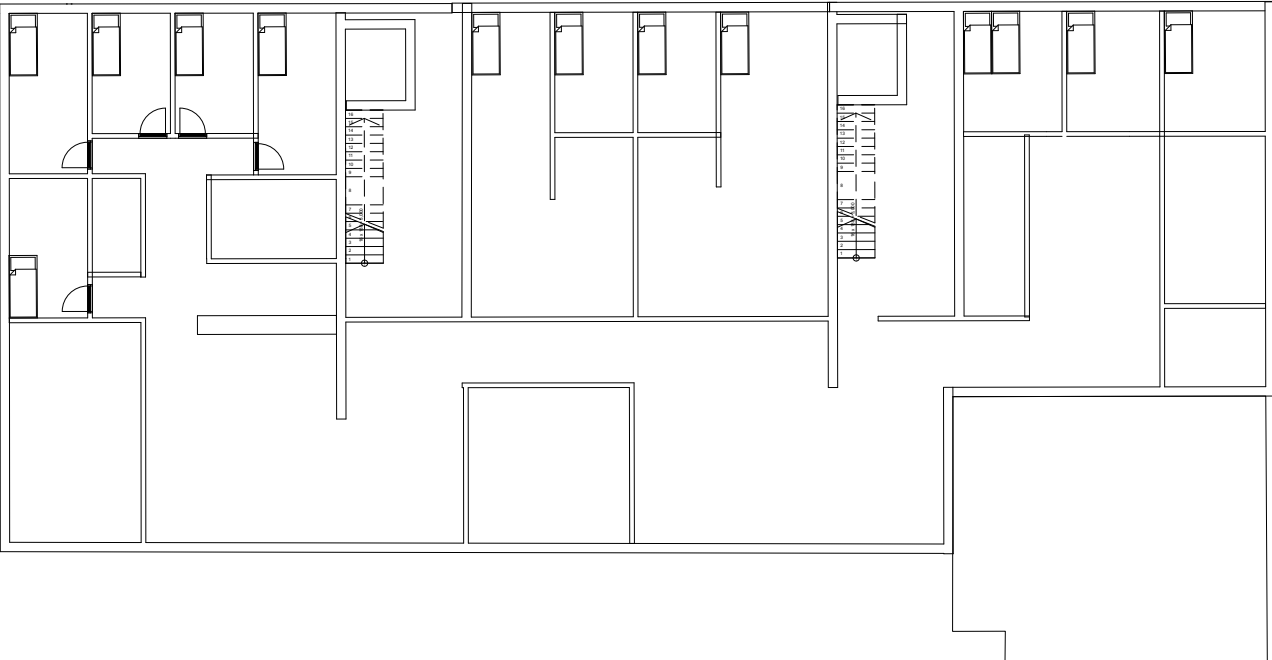
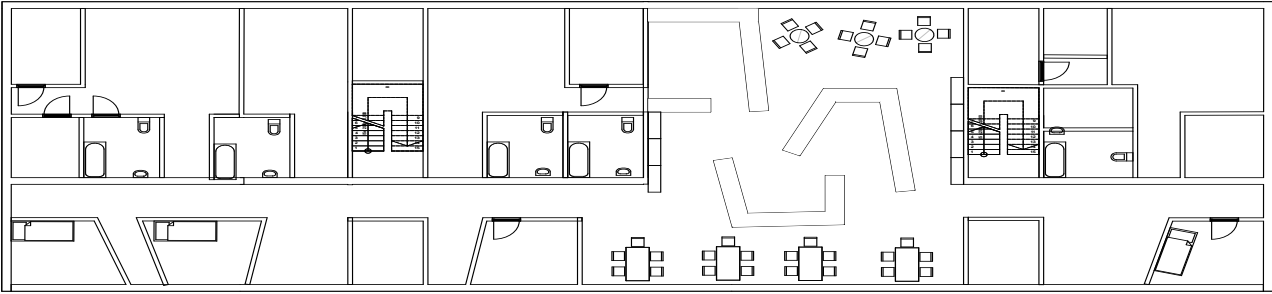
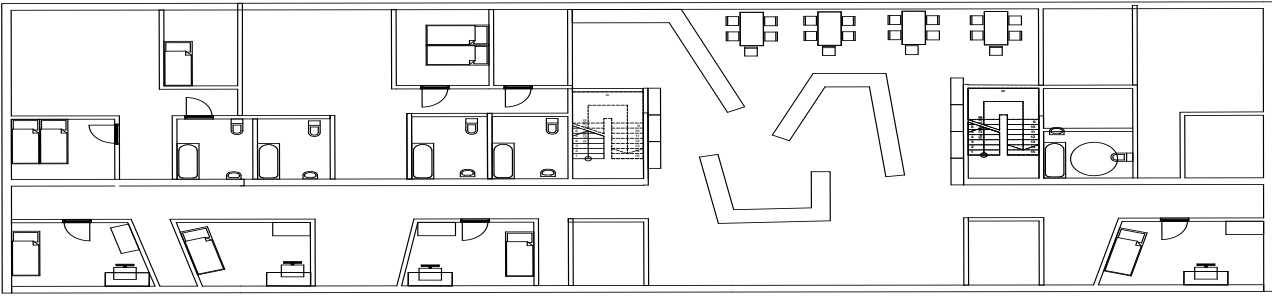
Beboerne skal kunne velge mellom ulike boformer utifra hva som passer dem best.

F O R S L A G 1

Plan 1.etg

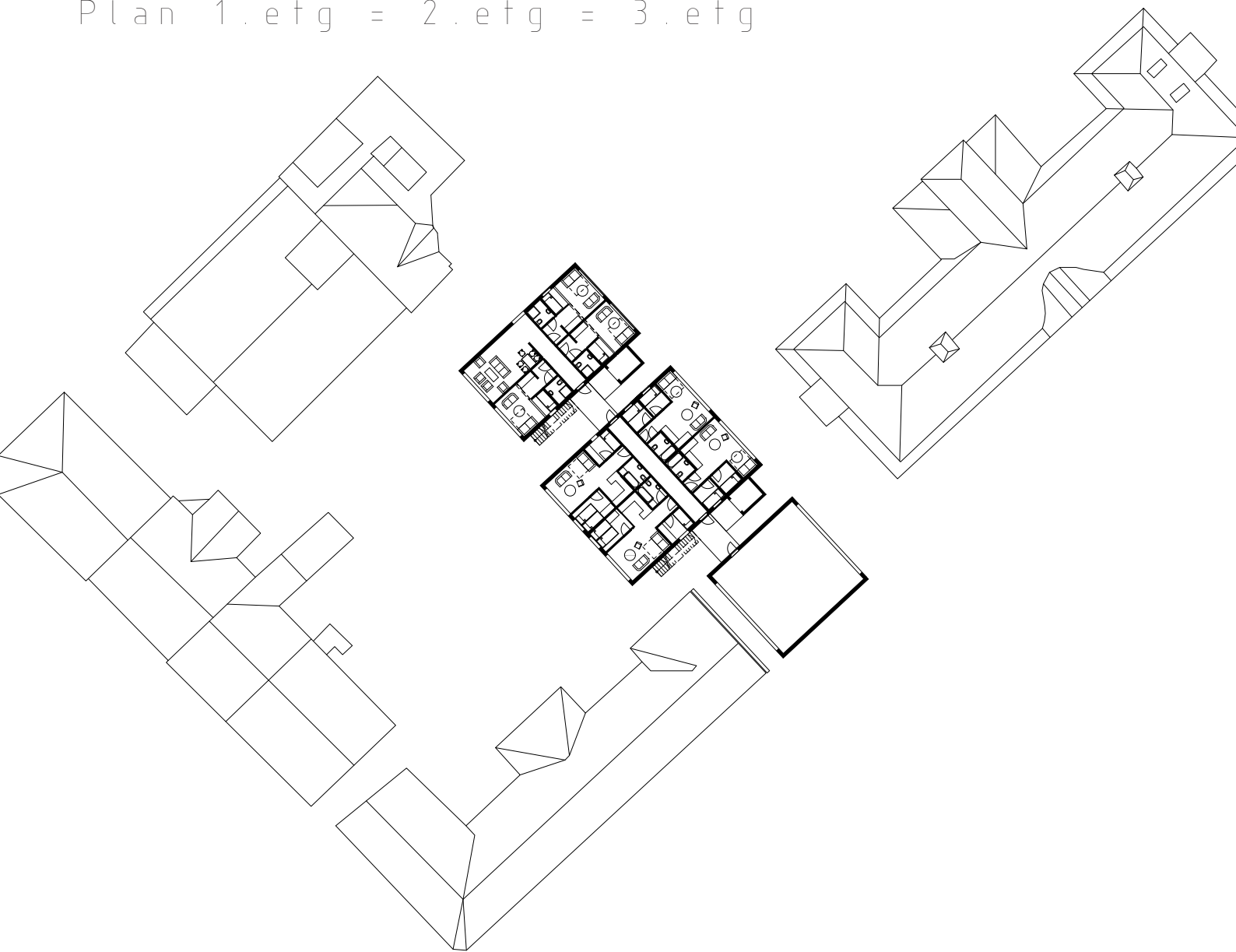

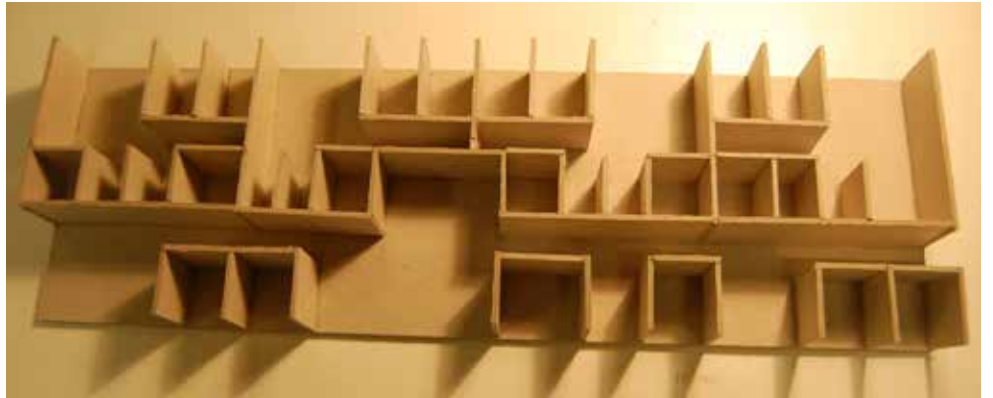
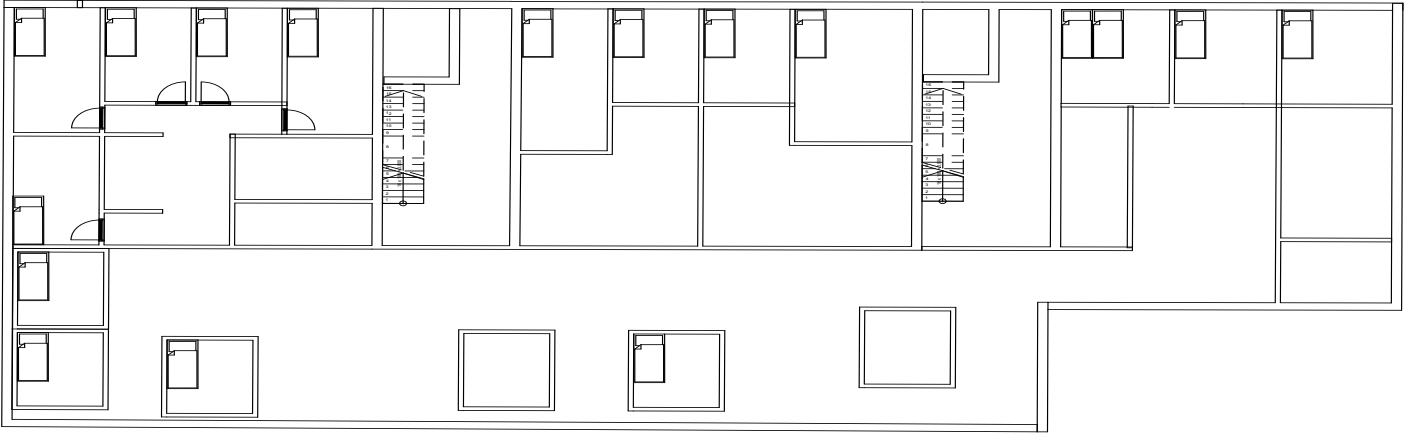
F O R S L A G 2

Plan 1.etg = 2.etg = 3.etg

F O R S L A G 2
Ulike forslag til planløsning
og innredning

SØYLER ELLER SKIVER ELLER BEGGE DELER?

Konstruksjon

Tette vegger

- + understreker forbindelsen mellom de to uterommene
- + tydelig konstruksjon
- + tydelig hva som er åpent og lukket
- ingen kontakt mellom passasje og rommene inne bygget (lite kontakt mellom ute og inne i passasjene)

Våtromskjerne + plasseres i midten mtp. konstruksjon og at disse rommene ikke trenger sol

lukket øye for nær naboer og som ikke er boliger

kontakt mellom uterom og innetrom

kontakt mellom passasje og innetrom

kontakt med off. uterom

kontakt med privat uterom

kontakt med uterom

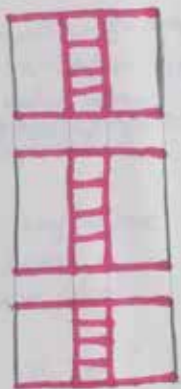
lukket øye vegger som i uterom

Jvor i byggingen skal det være i åpent lukket?

■ Lukket ■ Åpent

skiller lukkede rom

skiller åpne rom

e
liden
n og
nove
sol

Valg av konstruksjonsprinsipp

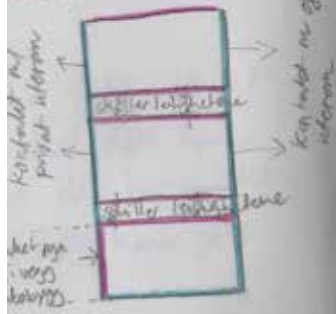

1. etg

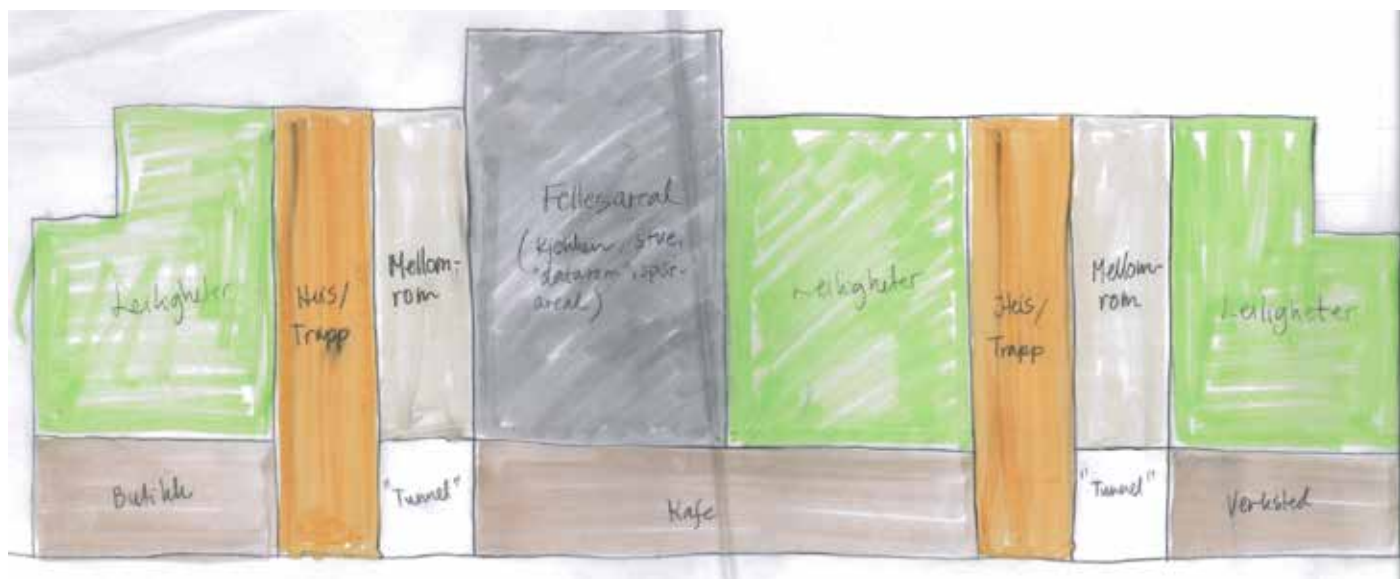

2, 3, 4 etg

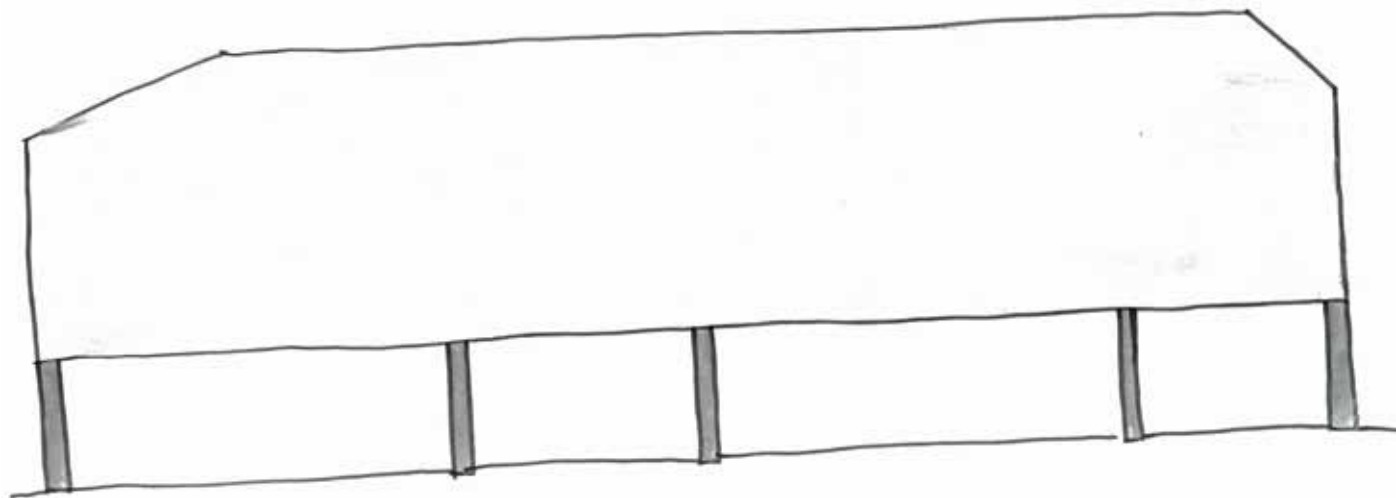
Hvor i bygningene skal det være åpnet/lukket?
■ Lukket ■ Åpent

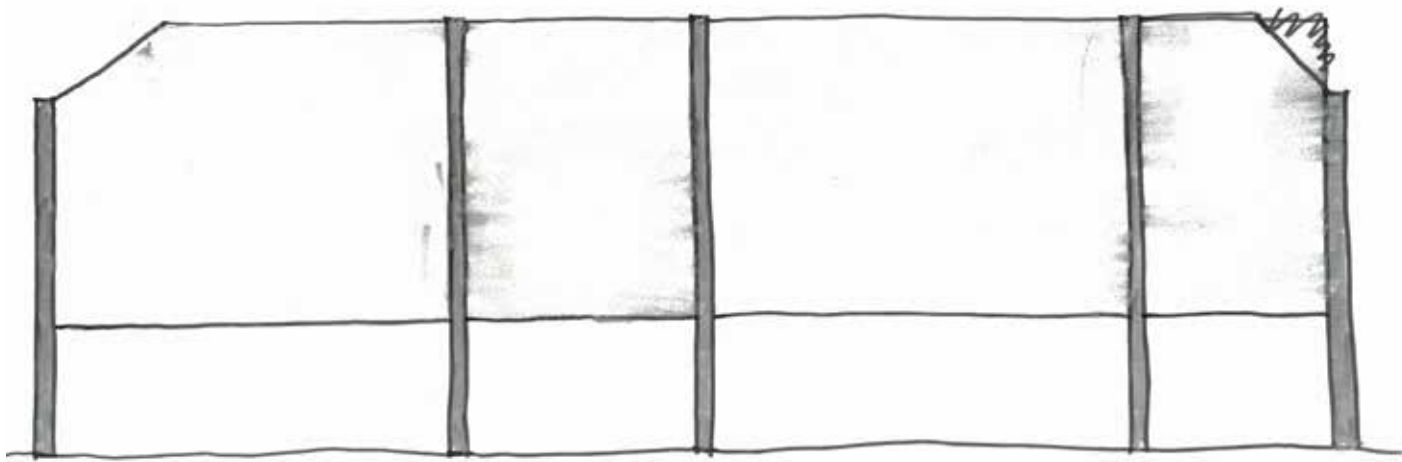
"FASADESNITT" - FASADEN VISER HVORDAN BYGNINGEN ER KONSTRUERT OG HAR KLAR OPPDELING AV HVILKEN AKTIVITETER SOM FINNER STED

SKAL TEGLSKIVENE SKJÆRE GJENNOM HELE BYGGET
ELLER BARE VÆRE "FØTTER" I 1 ETG?

Utenpå skrå

Imellom

Rieter trenger ikke å
hvis opp flere ganger
enn nødvendig!

"Forarbeidet"

1) Intro av ulike asylmottak

2) Hvorfor jeg har valgt desentralisert løsning? Eller velger jeg en blandingsmodell?
UDI synes en blanding er best. De asylsøkerne som får opphold flytter til trykkelig i samme kommune. Større sjanse at de forberer å bo i mottaksboligen. Info om antall sentralisert/desentralisert idag i Norge & i andre land. Skal mottaket være usynlig i lokalsamfunnet for å lettere bli inn? Derfor jeg har valgt desentralisert?

3) Ulike aktører i asylsystemet - et dynamisk system?
↳ avgrensning av problemstillinga s 38

4) Gjennomføre intervju m/ informantene i Trondheim → Teaparty + enslig mindreårige

5) Snakke m/ husbanken → Husbankens rolle: bidra til å lette bosettinga for kommunene & etter hvert for flyktningene som skal ta ansvar for egen bolig situasjon. Marit Hubæk mid direktør: tlf 738-92327. Hvorfor bruker mange kommuner ikke de boligsosiale utvekslingsnettverkene til husbanken i kommunens boligarbeid?

Beboerne

1) Hvem kan bo sammen?

- Enslige mødre m/ barn + enslige kvinner + barnefamilier?
↳ kvinnene føler seg trygget når de vet det er en mann i huset

- Enslige menn + enslige kvinner?
↳ konflikter? Vold? kulturkrasj?

- Enslige mindreårige + barnefamilier?
↳ ulike døgnrytme?

- Enslige menn? Området blir stigmatisert. Men ønsker også mer kontakt m/ andre. Men vanskelig for dem å ta kontakt. Kaserna: Enslige mindreårige & studenter & mottakskontor & aktivitetens lokaler
↳ De enslige mindreårige passer bedre å bo i sentraliserte mottak?

Boligområdet: Familier → asylanter & voksne
Enslige

Overgangen til en ny tilværelse - et nytt liv - lettere for kvinner enn menn
↳ s 118.

... asylanter & flyktninger (de som har fått oppholdstillatelse) bo sammen?

Case kommunene mener det er noe lettere å bosette
asylanter som har bodd i desentraliserte enn sentraliserte boliger
Viktig rapport

Desentraliserte asylmottak & bosetting

↳ En av utfordringene → Asylsøkerne skal ta mer del i lokalsamfunnet

↳ Gjevst uansett oppholdstillatelse eller ikke → viser at vi har tatt disse menneskene alvorlig

↳ "Integreringsgevinst", mest mulig normal måte å leve på

↳ lette kommunens bosettingsarbeid, senere

↳ De asylsøkerne som får opphold flytter til trykkelig i samme kommune. Større sjanse at de forberer å bo i mottaksboligen.

Info om antall sentralisert/desentralisert idag i Norge & i andre land. Skal mottaket være usynlig i lokalsamfunnet for å lettere bli inn? Derfor jeg har valgt desentralisert?

Kan personer i ulike livssituasjoner bo sammen?

2) Hvor store er husholdningene/familierne som kommer til Norge? hvis tabelloversikt

- Mye enslige menn?
- enslig mindreårige
- enslige mødre med barn
- små familier med et, to barn

hvor på mottak preget av rutiner tilpasset andres vaner og vaner

Asylsøkerne trenger fellesskap men det betyr ikke at det er ok for dem å bo trangere & dårligere enn nordmenn. Men i Norge bor vi bra. Det finnes mottak m opp til 8-mannsrom. I desentraliserte mottak er det vanlig m 2- og 3-mannsrom i befelesskap. Asylsøkerne trenger også privatliv & et sted å kalle sitt da de har forlatt/mistet alt både nettverk & eiendeler & sitt vanke kjente liv. " Dette er mitt, dette kan jeg bestemme over. Her har jeg kontroll." Å ha noe eget → gir ro for matlesovn, studie, tilbakebetaling, trygghet, mening? Kontroll over eget liv? Ansvar for eget liv, egen læring?

Asylmottak = overgangshjem?

3) Aktiviteter

- Bunopass
- Valknaster
- Kafevest
- Delta i
- veining, flytting
- oppussing
- skoppelhandlegg
- Remisjering
- Dugnader
- av lokale

- Fotball
- svømming
- kurs i matlaging
- brøderi, hebling
- frisør
- Loppemarked
- Husbankens infomoter
- Nordkappkurs - asylsøkerne gir uttrykk for at det er dette de helst vil bruke tid på s. 118-119
- Møteplasser

Støtteklubbe til fotballaget - nydelte stadion der kamp

Billige gratis aktiviteter!

Asylsøkerne har et lite budsjett

Asylsøkerne starter egen skole i tillegg v a ca 10 eleverno kompetanse v a fortelle om deres lidgamm

Pass på at asylmottaket ikke blir et "sløyde samfunn"

kan også parallellsamfunn er bra i deres situasjon?

Men i befelesskap hjelpe eldre norske halvve i svømming

Program

- Bruktbutikk
- Bad hvor folk i nærmiljøet kan levere klar, møbler & annet som gave til mottaket
- Mottakskontor
- Frisørsalong
- Innvandrerbibliotek

4)

- Verksted
- Fribeserid
- Nabomøte
- kafe
- TV-rom
- Utstillingolokaler

Viktig ifm skoleleid & kontakt m skole & det å si på ike linge m det har sine samfunn Tekniske utredninge kv kompetanse

- Datarom → se s 104 nederst, s 108 midte
- eller må de gå til biblioteket?
- Internett verdsettes høyt blant asylsøkerne
- Oppholds- & aktivitetslokaler,
- Undervisningsrom
- Inforom/møterom
- Ungdomsrom
- kvinne- & mansrom?
- Barne/lekerom
- Kjøkkenet viktigere enn stua for å dekke behovet for sosialt samvær? s. 110
- Rom for å utvare religionen sin? stillingom

ASYLBØLIGEN - ET FRISTEDET DER MAN KAN FÅ VÆRE HERRE OVER SITT LIV

Design (Shirley Zimmerman and Valerie Jones), "Living unit", New York, 2000.

© Pneut, "Cocoon Chair", 2000.

© Pneut, "Cocoon Chair", 2000.

+

Desentraliserte møttale

- Bor som alle andre
- ingen asylsøkerstempel på panna
- Frihet over egen hverdag
- Integreringsgenst
- redusere konfliktpotensialet ved at føre bor sammen
 - ↳ mindre utfordringer i forhold til samhandling
- Bolkompetanse - lære seg praktiske ting ved det å bo i en norsk bolig
- styrker asylantens opplevelse av seg selv som en aktiv part i å sikre gode levekår for seg selv
- lettere for asylanten å delta, finne frem til og bli inkludert i ulike sosiale aktiviteter i lokalsamfunnet

÷

- Må aktivt oppsøke møttaket i åpningsfase
- spesielt en ulempe når asylsøkerne bor langt unna
- vanskeligere for ansatte å oppdekke problemer
- større sjans for isolasjon

+

Sentraliserte møttale

Hyppigere tilfeldig kontakt mellom beboere & ansatte.
 Beboerne kan ta kontakt når som helst sosialt - kan bli kjent med mange mennesker og få seg et sosialt nettverk
 mange i like situasjon møtes

÷

Institusjonslignende boform
 mange klager på bråk og ulike døgnrytmer
 lite privatliv

Kontakt med norske naboer

Gjennomsniende trekk at asylsøkere & etniske minoriteter ønsker mer kontakt m norske naboer
Nærmenn på sin side har ikke behov for noe mer enn uforpliktet uformell hilsing / kontakt da
de har sosiale nettverk utenfor sitt boligområde

Noe kjent
trivsel
selvrespekt

Entusiasme
Selvtillit
Deltagelse

Bruker Medvirking

Aktiv
Interesse

Meningsfull ventetid
Handlingskompetanse

Anerkjennelse

Erkjent status

Aktivitet som gir holde-
punkter og struktur i hverdagen

Medbestemmelse

Etablere nye relasjoner

Mestringsfølelse

Verdighet

Selvrealisering

Tilhørighet

Felleskap

Vennskap

Motivasjon

Ukjente ting
Skryggesamfunn

Patologisering

passivitet

Klientifisering

Frustasjon

Lang ventetid - kan være konfliktrivende på nettak

For mange som deler en bolig...

Etabler bygge planene sine på i's

Ensomhet

Miste kontakt
opplevelsen av å være unyttig

Lik mening i hverdagen

Innholdsløs & lydelig hverdag

Aktualitet

Å bo er grunnleggende. Å bo trygt en menneskerett? Ta imot disse menneskene på en verdig måte. Andre kulturers måte å bo, men inngå i en norsk struktur.

Funn

Kollektivistisk versus individualistisk , gjennom at minoriteter ønsker utsettelse i/medlemmer

Bakgrunn

Millioner av mennesker blir født, vokser opp og dør på flukt.

Til sammen var det 43,2 millioner mennesker på flukt i verden ved inngangen til 2010, det høyeste etter årtusenskiftet. Krig, konflikter, naturkatastrofer og klimaendringer er årsakene. Det globale flyktnigbildet viser at tallet på mennesker på flukt de siste ti år har ligget på mellom ca 36-43 millioner. (Se statistikk)

Behov for færre mottaksplasser?

I Norge så vi en sterk nedgang i antallet asylsøkere i 2010, mens mange av nabolandene våre hadde en økning. Norge har de siste årene innført flere innstramningstiltak på asylfeltet, og det kan være en del av årsaken til at Norge fikk en sterk nedgang i antall asylsøkere i 2010. Vi har også inngått re-uravtaler med flere opprinnelsesland for å gjøre det enklere å returnere asylsøkere med endelig avslag.

Når ventetida blir varig

- et sted det er mulig å være lenger
- konsekvensene ved lang ventetid

Desentraliserte versus sentraliserte asylboliger

Tomta

Hvorfor plassere boligene i byen
Murbyplanen ønsker fortetting i gårdsrommene
2 reguleringsplaner

To helt ulike uteområder - ønsker begge møteplassene brukt

Arkitektur og integrasjon

Hvorfor blande norske og og asylsøkere i samme bolig?

Ut fra mine egne undersøkelser og andr undersøkelser gjennomgående ønske om kontakt med norske naboer. Praktisere norsk for å kunne lære det.

Møteplasser og aktiviteter

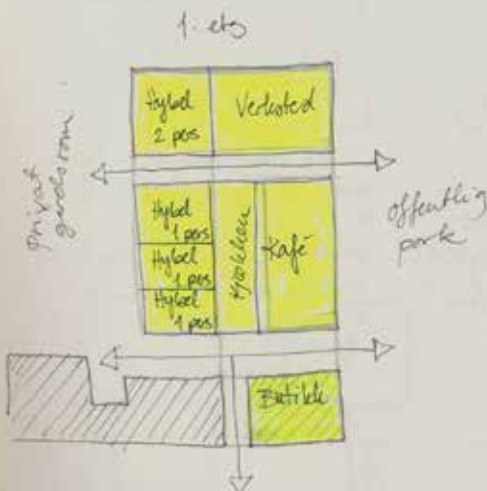
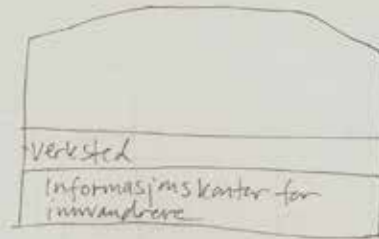
Aktiviteter:

- for adspredelse eks biljard, bordtennis, tv
- aktiviteter som bidrar til kontakt med naboer og lokalsamfunn
- lærerike aktiviteter eks datakurs, norskkurs
- arbeid. Mange har utdanning som kann brukes - leksehjelp, lærere, vaktmester osv

Murbyen
Historikk
Fasade

Konsept / Strategi

- Røtter skal ikke rives opp flere ganger enn nødvendig s 150 - 151
 - ↳ Hvor mange ledd skal de gjenom? Ny kommune, asylmottak-midlertidig, kommunale boliger-midlertidig
- Ingen skal bo alene → isolasjon i mottaket umulig
- Alle beboere skal ha et sted å trekke seg tilbake, ha ro til hvile, til å konsentrere seg osv
- Når vrc kan kalles "mitt" - man får et overforhold til byggen & tar bedre vare på den (Erfaring har vist at når folk får kjøpe eget hus, stiger interessen for å ta vare på den)
- Hva kan asylsøkerne tilby nabolaget & lokalsamfunn?
 - Hva kan nabolaget & lokalsamfunnet tilby asylsøkerne?
- Treffpunkter m alminnelige nordmenn på alminnelige aktiviteter
 - ↳ vinn-vinn situasjon for asylsøkere & lokalsamfunnet

- Bolker oppå hverandre & vsa hverandre
- Pod hotel / capsule hotel i Japan
 - ↳ Rom for elastisitet
- Berlinergårder på Frøner
- Frittstående bolker m & u hjul
 - ↳

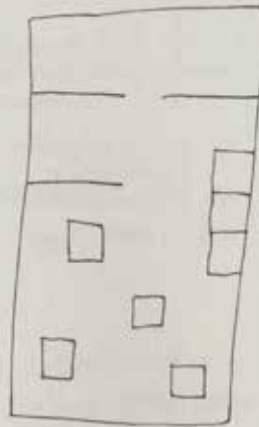
Flyttbar	Fast	Fast
		↑ Bolker på støyte

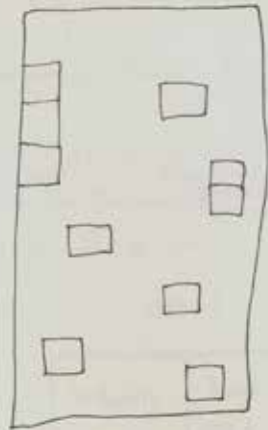
Midtgang m/rom
på begge sider

Midtgang m
noen rom &
mange fritstående
bokser → Her blir
midtgangen noe over-
flødig

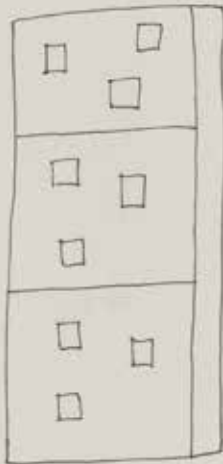
En mellomting
av faste rom
& flyttbare bokser
- Hva skal være flyttbart?
- Hva skal være fast?
Hva er felles?
Hva er privat?

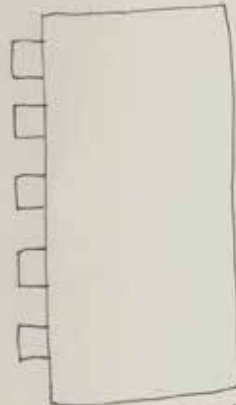
Et stort rom m/
kun flyttbare bokser
→ Krever at man har
bokser for alt: soveboks,
kjøkkenboks, toalettboks,
stueboks → eller alt i
en bokse?
Modulsystem?

Nord

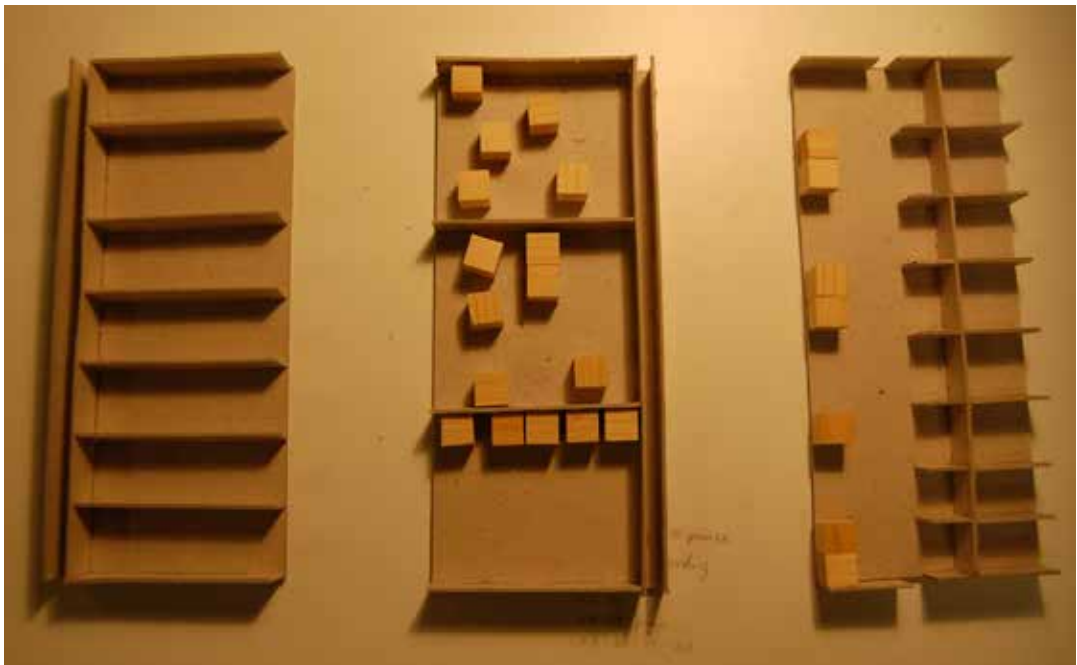
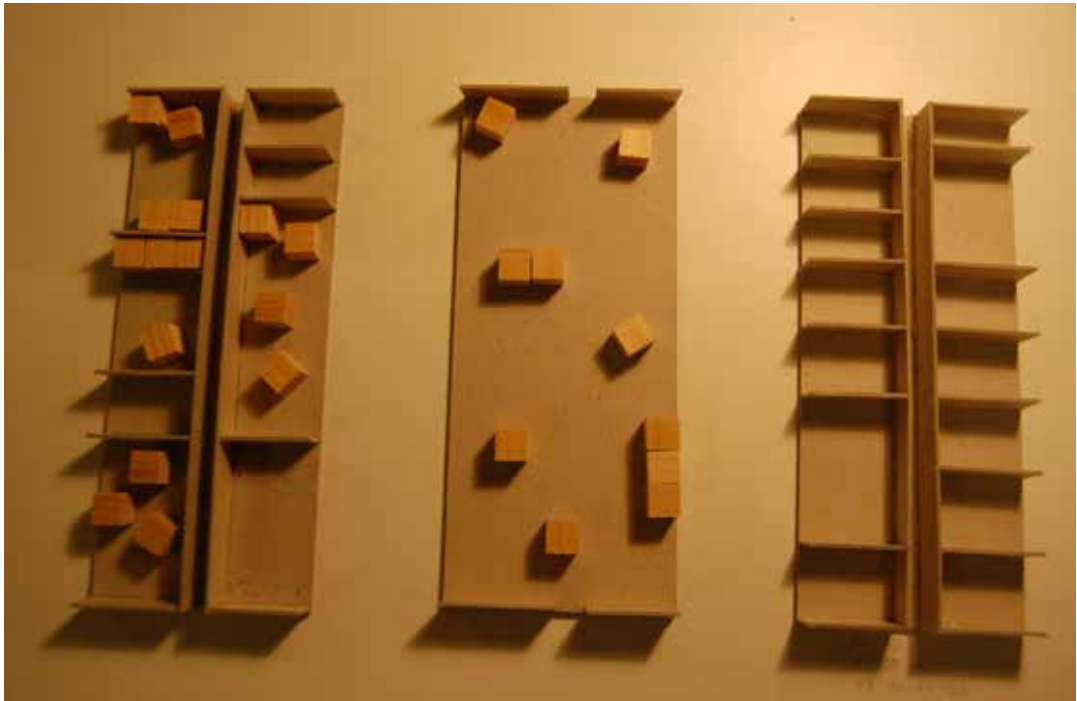

stønde
Fritt Bokser i inndelte
faste rom

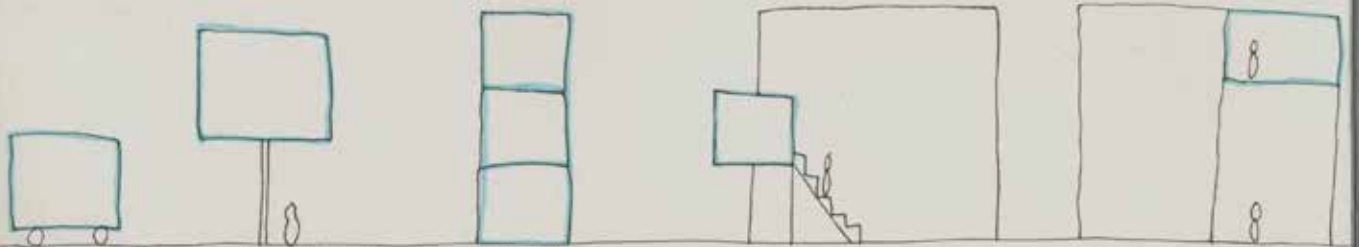

Bokser som "stikker
ut" i fasaden

Gang mot nord kan
gi armlangerom.
Kan gi sørvendte
oppholdsrom mot et
stille gårdstom
som er et stort plass

Boks = små hylder for en person

Boks m hjul

- Flyttbar
- Gjør det store rommet fleksibelt

Boks i høyden

- Gir enda mer privatliv
- Frigir plass på bakken
- Mulig å gjøre en slik bokse flyttbar?

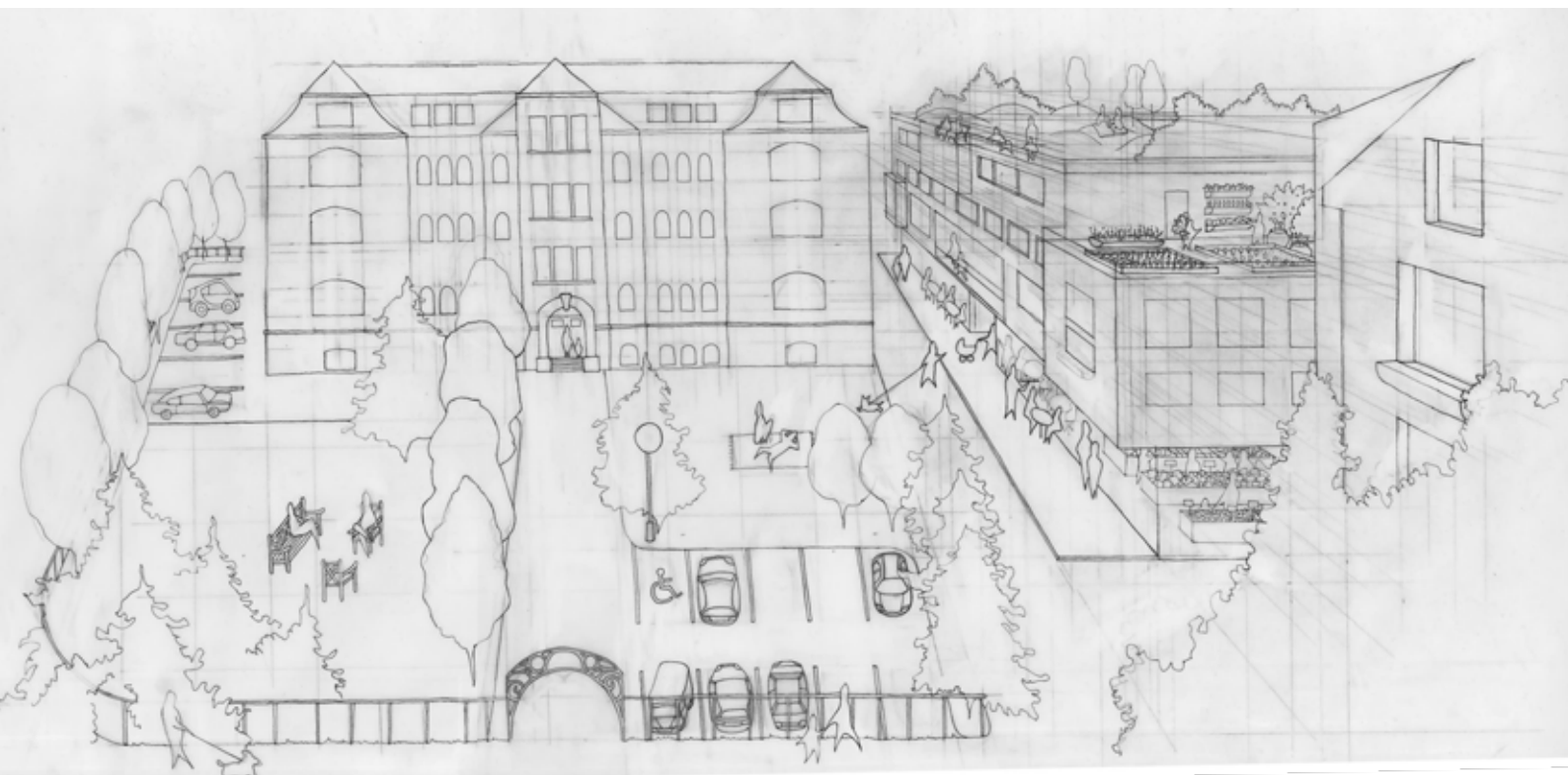
Fast boks

- Kan ikke flyttes på
- Kan stables opp i hverandre flere bokser

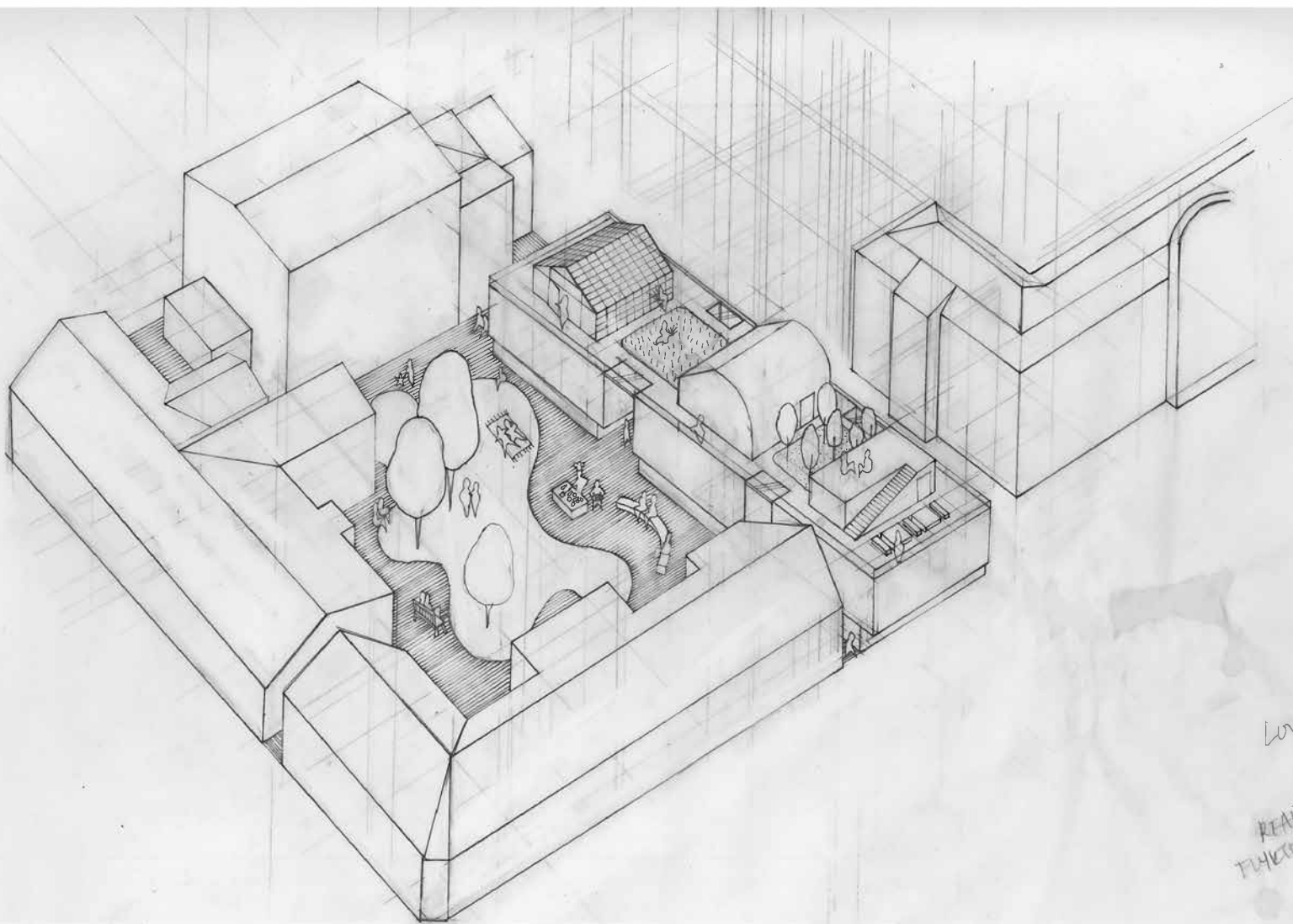
Bokser som stikker ut i fasaden

Bokser som ligger over faste rom

- Krever høyere rom

PARKROMMET - DET OFFENTLIGE ROMMET
HVOR BEBOERNE OG MENNESKER I BYEN
MØTES.

DET PRIVATE ROMMET HVOR BEBOERNE
OG NABOENE DERES MØTES

KASERNETOMTA

byen i enemannsrom. Og vi har opplevd flere slike

"isoteur italic 16"

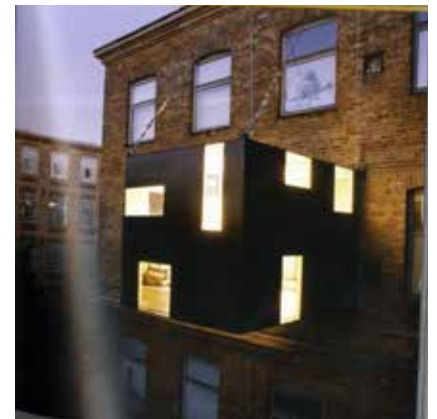
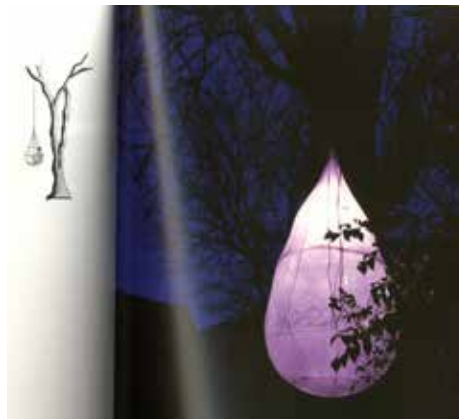
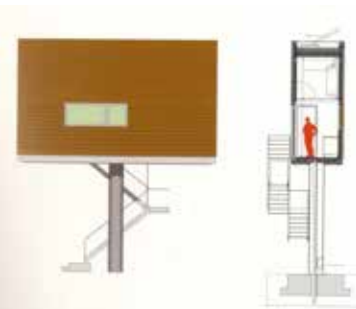
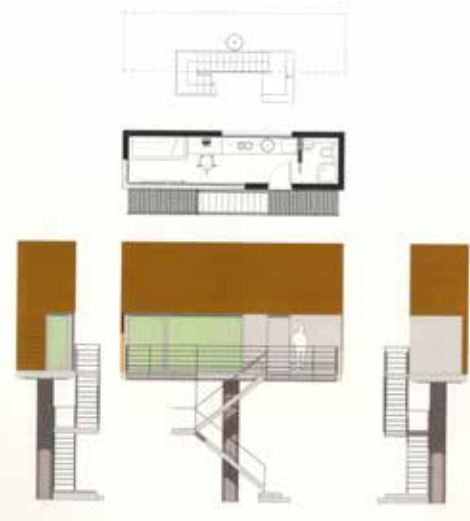

One of the central concepts behind the "Billboard - ThailandHouse" is that it comes free of charge for the occupant. The companies using the façades as advertising space would pay for the construction of the structure and its maintenance.

Frederik Rindt, "Space Home", 1983.

100 Model 8 Design Group

- 1. Reception
- 2. Reception
- 3. Office
- 4. Office
- 5. Office
- 6. Office
- 7. Office
- 8. Office
- 9. Office
- 10. Office

Model 8 Design Group

Model 3 M Green 10

This unit has a thermoplastic cladding which protects the occupant from the cold.

Left: L-10 Shuttle

This model includes the elements and furniture that are essential for a portable house, all contained inside a single suitcase.

Right: L-10 Captain 5

This volume defines the minimum space that a person needs for sleeping.

This module has special controls for special medical equipment for ventilate systems at sea level.

Left: M-3 Truck

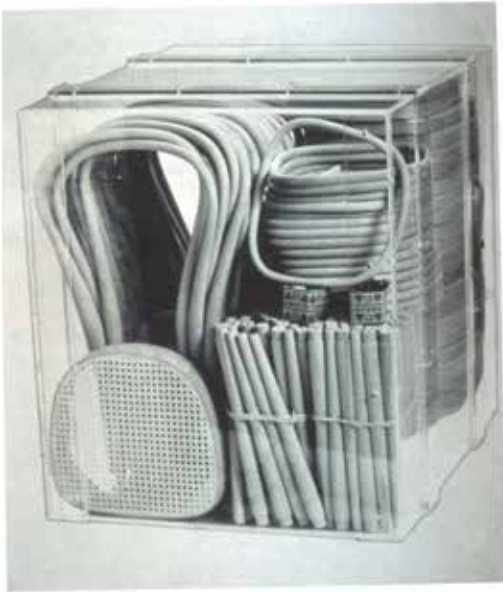
This unit is waterproof, has storage compartments and a luggage net.

Right: L-3 Office

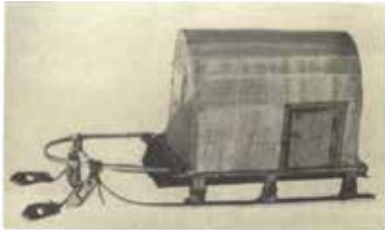

Unlike the other versions, this module includes an off-roading, a two-way radio, storage compartments and a luggage net.

Thirty-six disassembled "No. 14" Thonet bentwood chairs, taking up less than 1 sq. m. demonstration model.

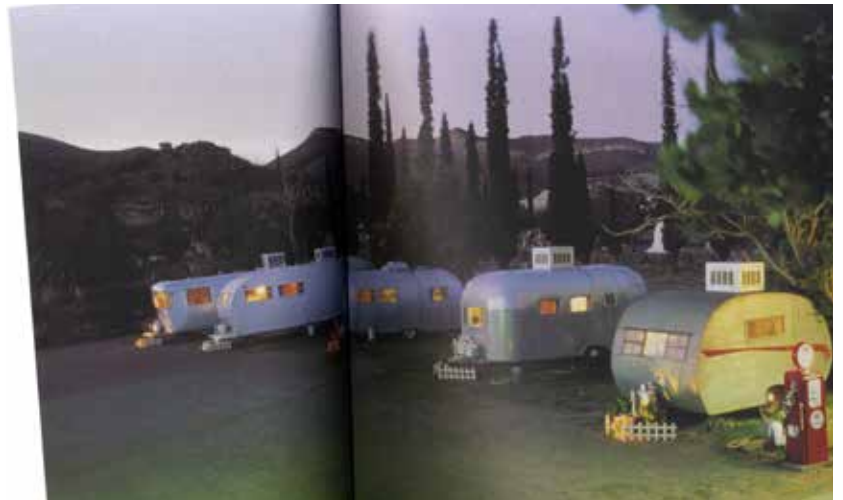
Dügel di Isacco Liborio

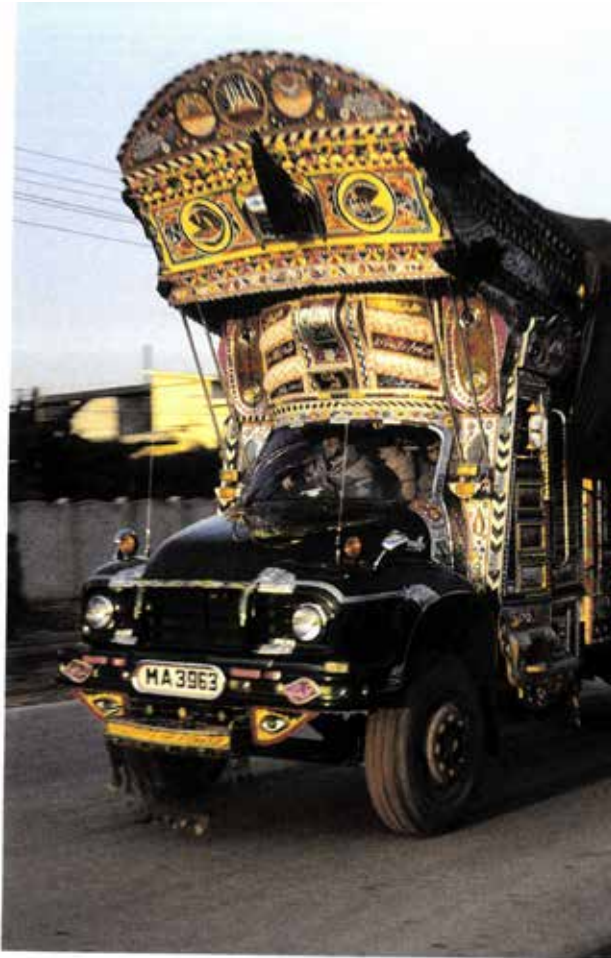

Shepherd's cart, Northern Germany, early 19th century.

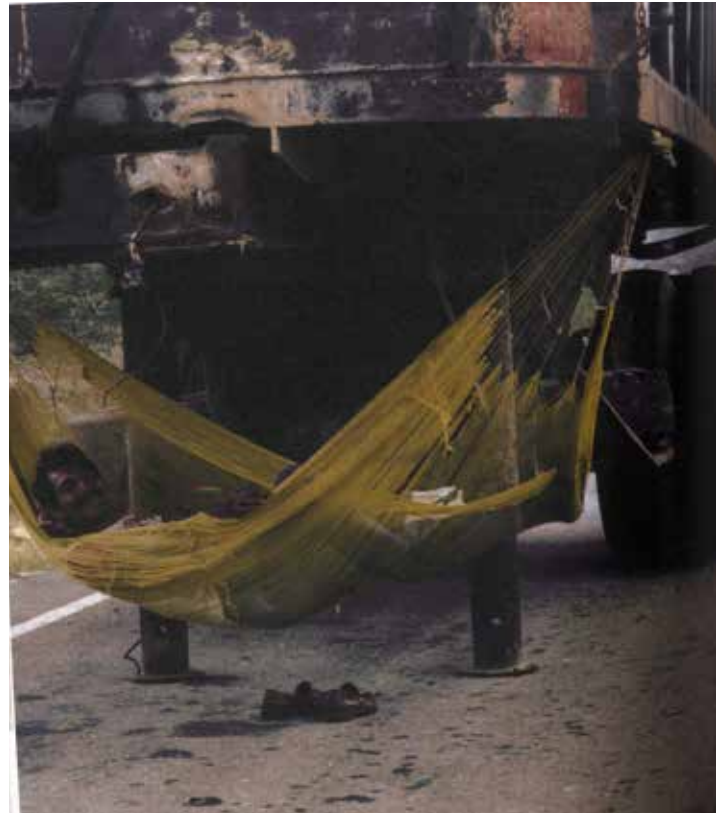

Raoul Heibat, "Apartment for a young man", Brussels Applied Arts Exhibition, 1935.

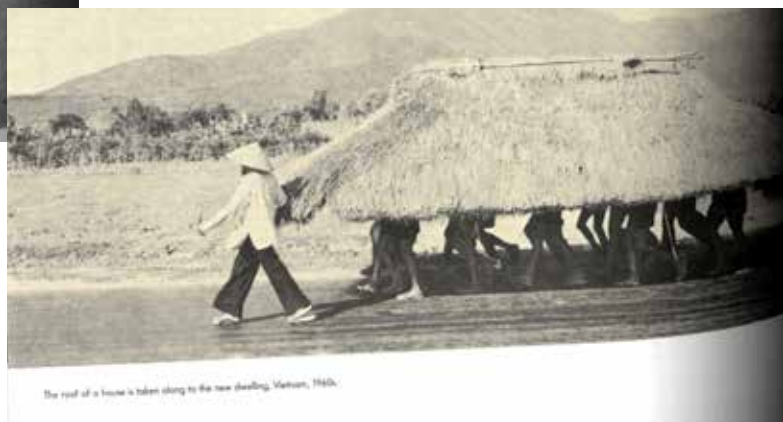

Decorated truck in Pakistan, 1990s.

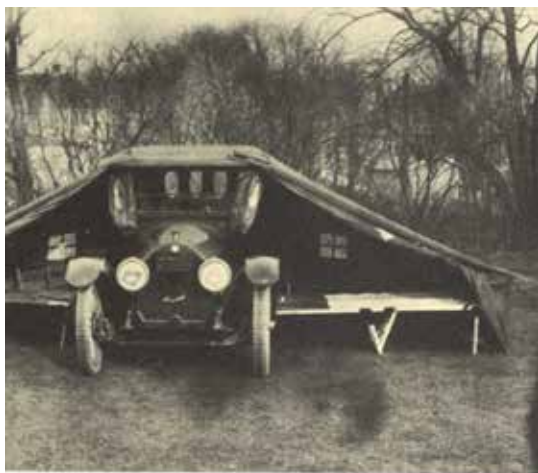

Bajo sea nomad in the waters of Flores, Indonesia, 1997.

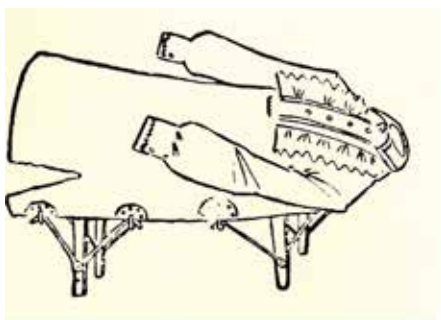
The roof of a house is taken along to the new dwelling, Vietnam, 1960.

ord with camping equipment, USA, early 20th century.

Prefabricated cabins in a so-called capsule hotel, Japan, 2000.

'Londkie Combined Folding Bed and Night Shirt': American cartoon from 1898 on the
i for multifunctional furnishings.

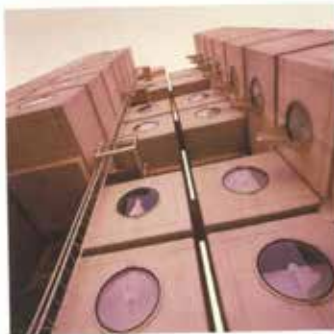
Jongeriun/Jongerislab, "Bed in Business", prototype, 2000: integrated in the bed is an
onic communication and entertainment system.

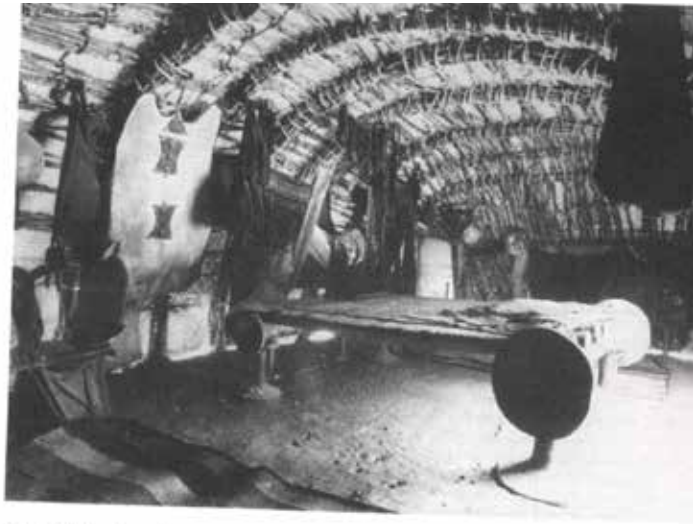
Michael Pollander, room with movable bench, New York, c. 1970.

Interior of a capsule.

Kiho Kurokawa, "Nagasaki Capsule Tower", Tokyo, 1970.

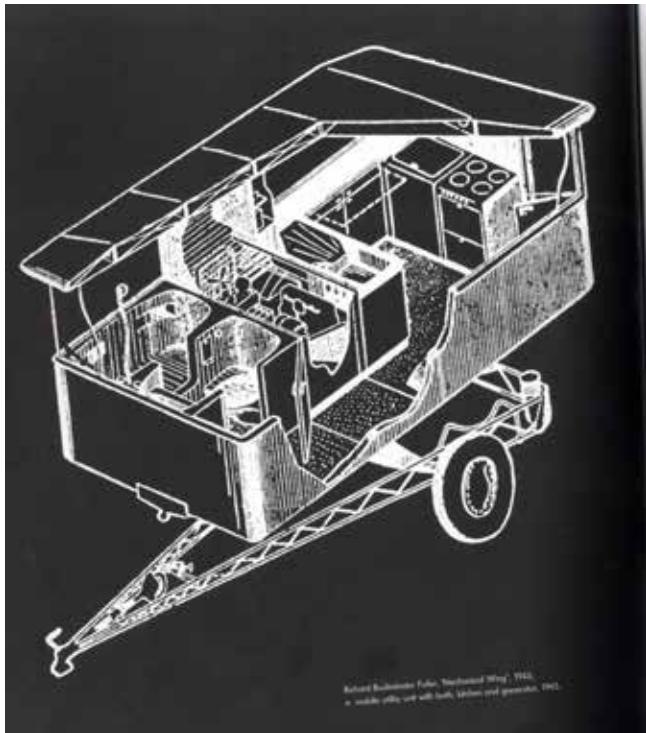
Bed with forked posts for storing blankets and bags in the interior of a Tuareg kei ferwan tent.

Londoner's person's dwelling, Tokyo, 2002

Living (Crispin Austin, "The most (and about) architect", Seattle, 2000)
 makes the use of small, white, space for housing purposes.

Richard Buckminster Fuller, "Newfound Wing", 1962,
 a mobile office unit with built-in kitchen and generator, 1962.

Living area with fold-out furniture; a second space opening can be shown over the
 management area if additional privacy is needed.

"The (Richard Buckminster Fuller) 'Newfound Wing', 1962-63, compact with fold-out rooms, with the sleeping
 area on the left and the living area on the right."

UNDERSØKELSER AV VOLUMER I FASADEN

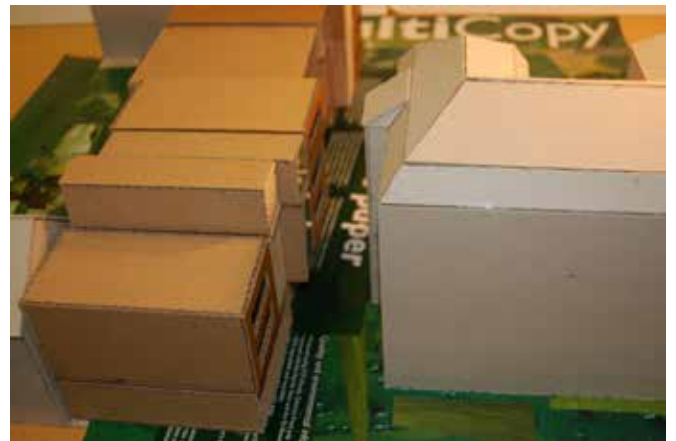
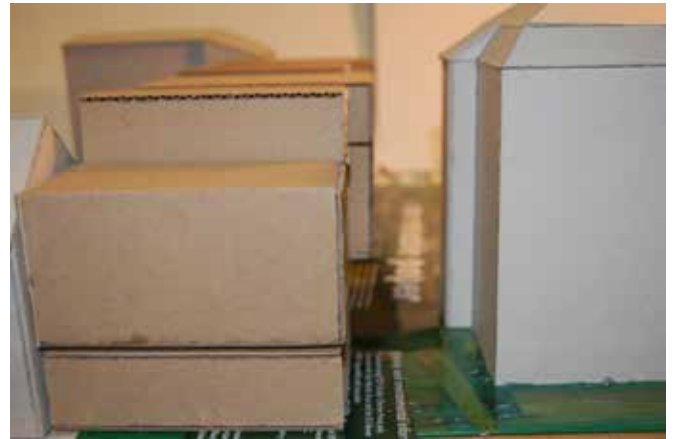

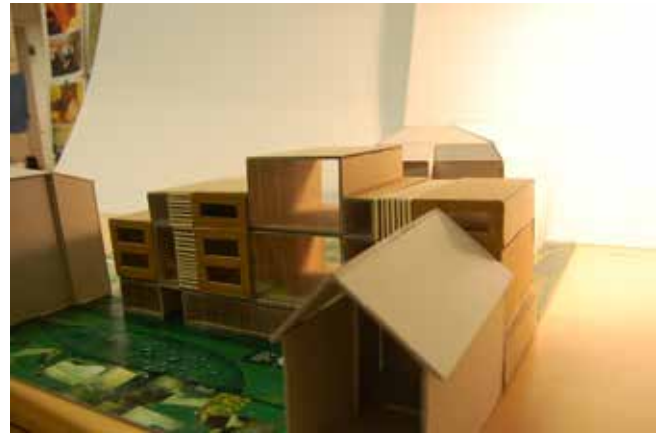

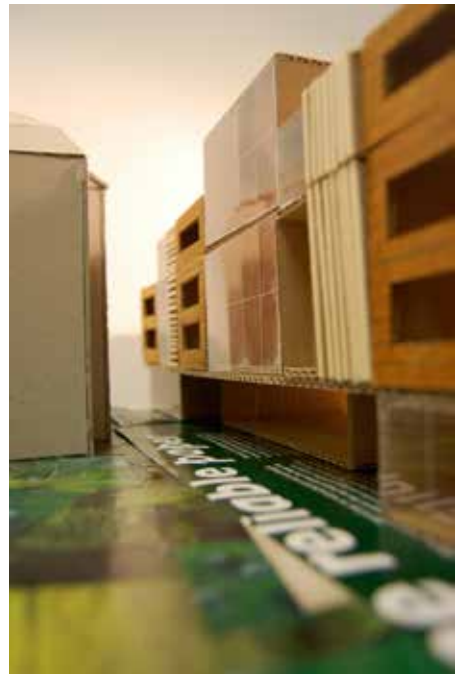

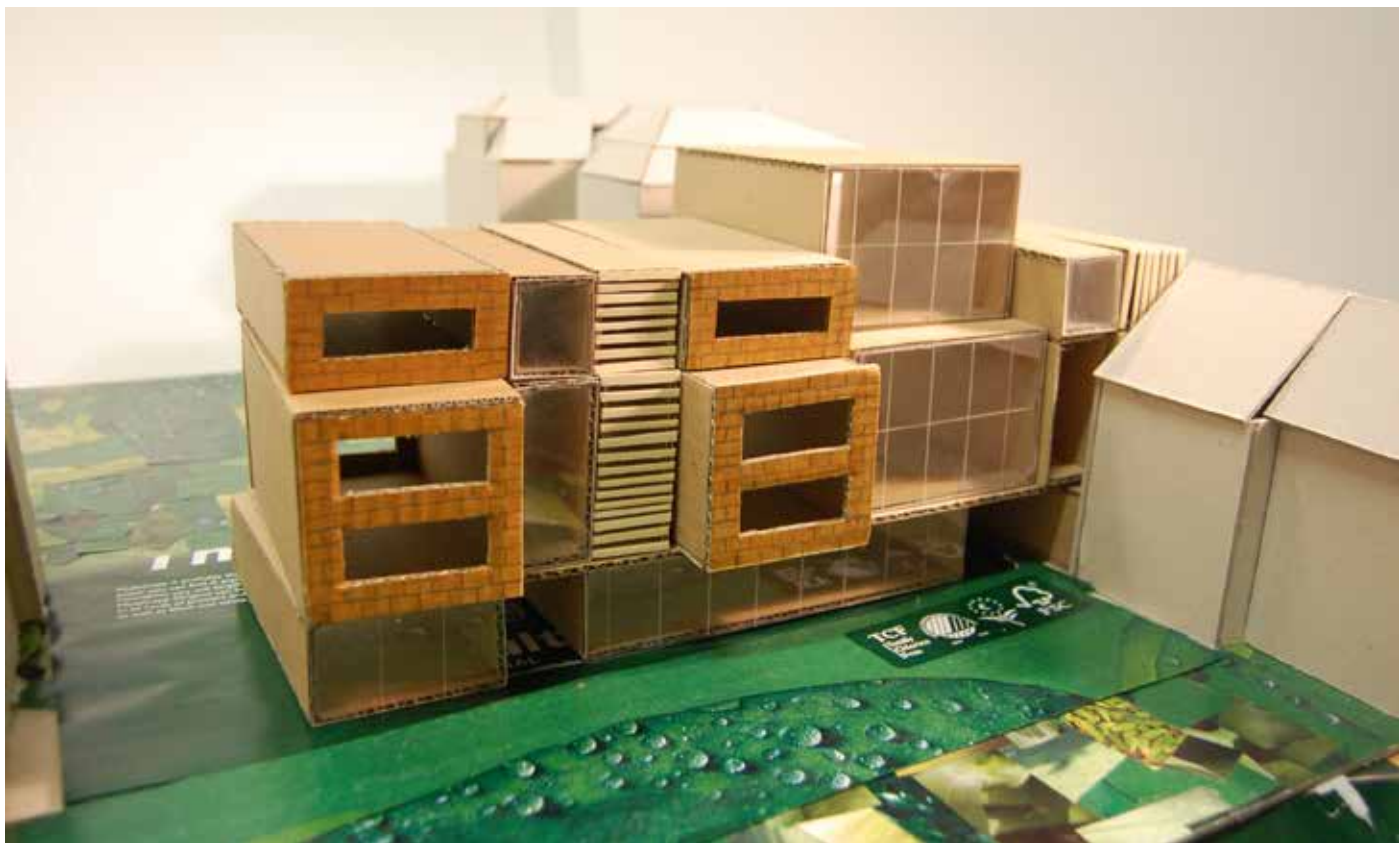

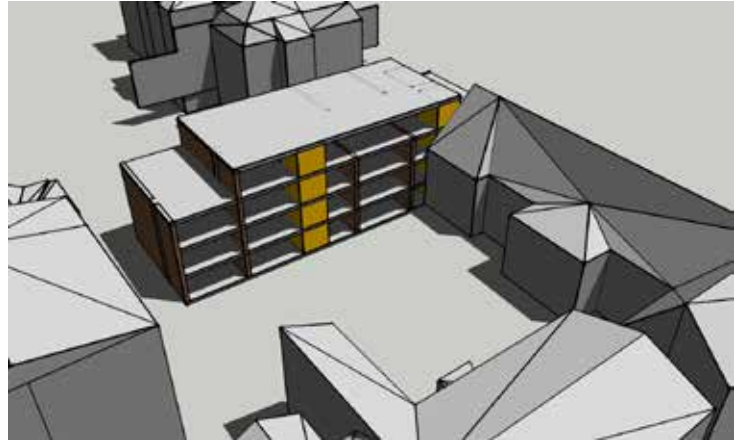
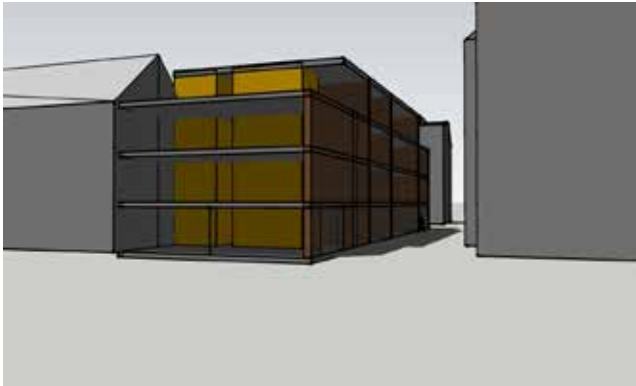

FYSISK MODELL, DATAMODELL & KONSTRUKSJON

Blind tro

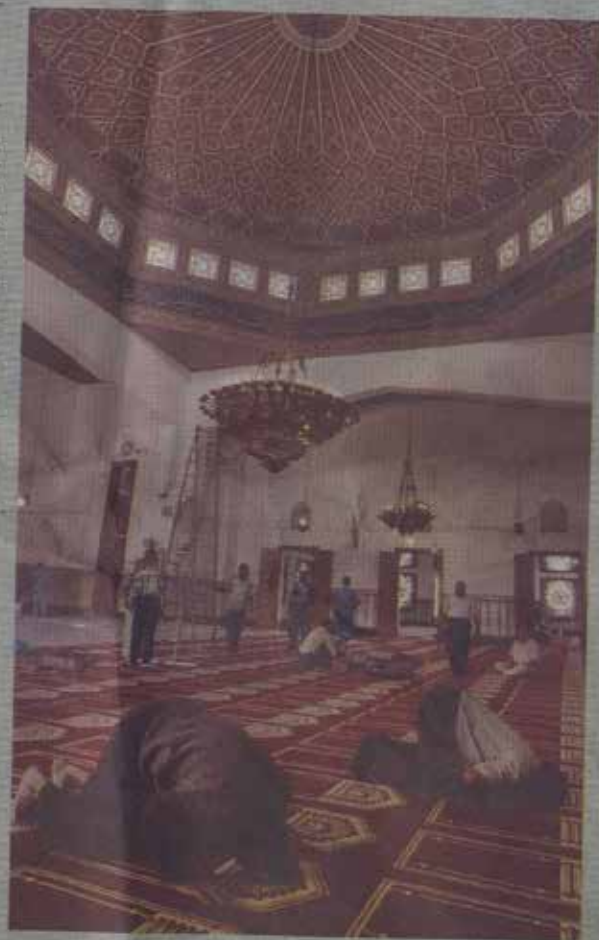
Assad Nasir
Lærer og skribent.

RELIGION: Det er vanskelig å forklare hvorfor mennesket er religiøst. Man kan si at det er for å skape orden i en kompleks og uoversiklig verden. Eller for å gi et slags svar på hvor vi kommer fra, hva vi gjør her og hvor vi skal etterpå. Men det er vanskelig å forklare jnngående, helhetlig og grundig nok hvorfor mennesket tror. Det skal jeg heller ikke gjøre et forsøk på her.

Men man kan også tro for mye, for å si det litt enkelt. Man kan kalle det for bokstavtro eller at man har et dogmatisk forhold til tro. Man blir fanget av troen, og det er potensielt farlig for både mennesket og for samfunnet. Når troen tar overhånd forsvinner fornuften, og den kritiske sans glimrer med sitt fravær. I sin ytterste konsekvens fører det til stagnasjon, og en gradvis forvirring av samfunnet.

NORSK-PAKISTANERE flest er muslimer. Og de aller fleste er født som muslimer. Oppdratt som muslimer, sendt i koranskole, har lest bønn i oppveksten, og feiret de religiøse høytidene. Mens samtidig er kunnskapene om religionen overraskende lave. Bønn fem ganger om dagen, faste under ramadan, almisser og pilegrimsferd. Det vet de aller fleste, men spør du noen om de forstår hva de leser i koranen så vil de fleste svare nei. Det er tradisjon for at koranen leses på originalspråket, arabisk, et språk det ikke er vanlig å kunne i Pakistan og heller ikke blant norskpakistanere. Altså er det imamen (hvis man går i moske) som er den autoriteten som forteller deg hva som er riktig og galt (fra et religiøst perspektiv).

På den andre siden har man de

TRENGER REFORM: «Det er etter hvert et sterkt behov for en slags reformasjon av islam. Man må frigjøre seg fra dogmene.» skriver Assad Nasir som for tiden har en serie artikler i Dagbladet.

Foto: Petr Jbsek / Reuters / NTB scanpix

man kan kalle nyfrelste. De er ofte unge i utdanning, som har funnet troen på nytt igjen. De tilegner seg kunnskaper om religionen og kan mye. Men de religiøse dogmene er like sterke til stede hos begge gruppene. Og det er der faren ligger, ikke at folk tror, men at folk tror blindt.

bli personlig krenket hver gang noen kritiserer islam. De fleste husker sikkert karikatutegningene. Muslimer verden over var i harnisk over at noen danskere hadde tegnet profeten lite flatterende. Også i Norge var det demonstrasjoner. Sinte unge menn var avbildet i avisene. De var og er fanget av dogmene. De har mistet evnen til å tenke selv rundt religiøse spørsmål. Selv ble jeg spurt av etniske nordmenn hva jeg syntes om tegningene. Jeg sa, til deres store overraskelse, at det ikke brydde meg noe særlig. Det var en forventning om at jeg skulle bli sint. De hadde et bilde av muslim som korresponderte med den sinte unge mannen i avisen og på TV. Et medieskapt bilde som har en viss rot i virkeligheten, men som langt ifra viser hele bildet.

Nå gjelder ikke dette norskpakistanere spesielt. Dette er noe som alle muslimer må ta i et tak og gjøre noe med. Det er ikke alle som er fanget i dogmenes klør. Noen av oss har vår kritiske sans i behold og evner å tenke selv.

EN SUFIPOET, tilhørende den mystiske tradisjonen sufisme i islam, har beskrevet menneskenes forhold til religionen slik:

Du går i tempel og moske,
men du har aldri gått i deg selv.

Du slåss mot djevelen mennesket,
men du har aldri slåss mot ditt eget sinn.

Knus moskeer, knus templer,
knus det du kan,
men knus aldri noens hjerte,

for i
hjertene finner du Gud
Folk! Hva byr det dere? Der er mellom meg og min Gud.

” Det er der faren ligger. Ikke at folk tror, men at folk tror blindt.

Oss selv nok

Kathrine Kleveland
Leder i Norges
Bygdekvinnelag

INTEGRERING: Turisten fra Nepal som ble intervjuet på NRKs Sommeråpent nylig gjorde sterkt inntrykk. Han kom hit fordi Norge var verdens beste land. Etter tyve dager i Norge var han tydelig overrasket: Ingen hadde tatt kontakt. Ingen hadde gjort en eneste ting for at han som turist skulle føle seg velkommen.

Han sammenlignet med Nepal, der det ville vært annerledes. Høflig som han var ordla han seg ikke negativt, bare konstaterte fakta. Norge var jo verdens beste land.

Ettertanken gir seg ikke. Jeg ser det er sant. Jeg har nok med mitt eget, slik mange med meg har det i møte med fremmede.

RUMENERNE UTEFOR Sofienberg kirke mener politiet trakasserer dem, og at folk stigmatiserer dem. Ja, jeg gjør nok det, etter å ha møtt mange tiggere i tigerstaden og lest ulike historier. Flyktningfamilien eller arbeidsinnvandrere som kommer til ei bygd opplever dessverre også at ingen tar kontakt. Ikke bevisst utestenging, men heller ingen inkludering som må til for integrering.

Det finnes eksempler på godt integrerte innvandrere, som somalierne i Vinje. Heldigvis, Norge er jo verdens beste land å bo i. Men jeg må tørre å pirke i meg selv og spørre om jeg gjør nok?

Norges Bygdekvinnelag har et toårig Bolyst-prosjekt kalt «Bygdekvinnelaget åpner bygda». Målet er å gjøre distrikt og bygdesamfunn mer åpne, rause og inkluderende overfor tilflyttere. Tilflyttere kommer ikke bare fra Somalia, Nepal eller Nederland, men er alle som flytter. 60 prosent av de som flytter i Norge er etniske nordmenn, som flytter innen egen kommune. Dette handler ikke om dem.

DISTRIKTSUTVIKLING og innvandring henger sammen fordi forventet befolkningsvekst i Bygde-Norge i stor grad vil skyldes innvandring. I rapporten «Derfor blir vi her – innvandrere i Distrikts-Norge» fra Norsk institutt for by og regionforskning, er innvandrerne foruten arbeid og bolig, opptatt av: Trygge oppvekstvilkår for barn, mulighet til å gjennomføre sine livsprosjekt, bli sett som enkeltmennesker og meningsfulle sosiale relasjoner.

Det oppnår vi ved et smil, en hyggelig kommentar og ved å se hverandre ordentlig. Eller spørre om noen trenger hjelp eller vil ha en kaffe. Åpner du også for en prat, får du mye igjen. Ingen kan hjelpe alle, men mange av oss kan gi mer av oss selv.

De fleste utenlandske turister vil til distriktene, og de blir lenger enn de som er i byene. Jeg ønsker at turisten fra Nepal blir gjenkjent i Oslo og får oppleve norsk vennlighet på slutten av sitt besøk i Norge, men jeg innrømmer at jeg sitter med en følelse jeg ikke liker.

FAKKERT: Folk trekkes til Distrikts-Norge, men hvordan møter folk turister og innflyttere?
Foto: Gunnar Lier / Scanpix

Eldrebelegkraft

Lisbet Rugtvedt
Generalsekretær,
Nasjonalforeningen for
folkehelsen

OMSORG: Eldrebeleggen innebærer økt behov for pleie og omsorg. Men mange av de kommende pensjonistene vil være friske og spreke, og ha mulighet for å ta i et tak for andre. De vil utgjøre en «eldrebelegkraft» som vi må legge til rette for å utløse.

NASJONALFORENINGEN for folkehelsen fikk nylig utført en spørreundersøkelse i gruppen 60 år og eldre. Over 30 prosent kan tenke seg å være besøks- eller aktivitetsvenn for en som har demens, med litt opplæring og veiledning. Denne positive viljen må tas på alvor. Men det er ikke slik at framtidens spreke pensjonister i utgangspunktet tvinner tommeltotter og venter på fritidstilbud. Framtidens pensjonister vil være like opptatt av selvrealisering som de var i arbeidslivet. De vil reise, utdanne seg, og i ledige stunder stille opp for barn og barnebarn. Skal vi kapre disse til frivillig innsats, må det legges godt til rette for såkalt «totimersfrivilligheten».

Det er ikke etablert gode nok støtteordninger for å utløse framtidens «eldrebelegkraft». Dette må helseministeren se på i oppfølging av NOU-en «Innovasjon i omsorg» (NOU 11: 2011) om hun ønsker hjelp fra flere frivillige hender.

PSYKOLOG LISE Nass ga i Dagbladet 21. juni en god beskrivelse av hva gode sykehjem bør være. Det sentrale er at hver enkelt sine ressurser og restfunksjoner kan opprettholdes lengst mulig. Virkeligheten i dag er at mange sykehjem har for lite tilbud om aktivitet. Mens en stor del av de eldre i framtida vil være aktive og friske, vil et økende antall mennesker også trenge hjelp til å takle sykdom og ensomhet. Ensomhet og passivitet er både psykisk og fysisk skadelig. Dette må helsetjenestene ta tak i, men også frivillige vil ha å tilby, både på sykehjem og i hjemmebasert omsorg.

ANTALLET PERSONER med demens vil øke fra drøyt 70 000 i dag til minst 140 000 i løpet av noen tiår. Denne omsorgsutfordringen krever nye løsninger, og vi må ikke la behovet for økt kapasitet gå ut over ambisjonene for kvalitet. For å sikre god livskvalitet til alle som vil trenge pleie og omsorg i framtida trengs også frivillige.

Frivillige kan bidra til at flere kan bo hjemme lenger, og ha mye bedre livskvalitet når de flytter til sykehjem. Frivillig innsats er ikke kostbar, men heller ikke gratis. Organisasjonene har behov for midler til å rekruttere, lære opp og veilede de som vil gjøre en innsats.

Med god tilrettelegging kan stat, kommuner og frivillige organisasjoner bistå familier som er rammet av demens, slik at syke og pårørende kan få et bedre liv.

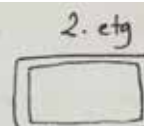
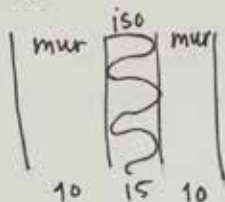
UBRUKT RESSURS: «Skal vi kapre framtidens pensjonister til frivillig innsats, må det legges godt til rette for såkalt «totimersfrivilligheten»», skriver artikkelforfatteren.

Foto: Gorm Kallestad / NTB scanpix

BEFARING AV PASSIVHUS UTENFOR KRISTIANSAND

Befaring Passivhus

Passivmurhus.no

- Radonduk rundt alle hull, vinduer & dører
- Fuge inne og ute
- Dobbel vindtetting → glava vindsperra - pusset fast vindsperra gipsplate
- snitt i vegg : 0,39 - Minimumskrav 0,35
- 3-lags vindu og isolert karm
- Passivhusets lekkasjetall: 0,6 ganger. Det vanlige tallet i husene i Norge er : 2,5 ganger (Tetthetskravet)
Et av de tettste husene i Norge.
- Varmepumpe + ventilasjonsanlegg
- Yttervegg : 35 isoblokk
+ tilleggsisolering
trestendervegg 10 cm
ilke plastikk for å la veggene puste
- Frysepunktet i muren ligger ytterst → ingen kondensering
- Silikatmaking puster
- Store åpninger mot syd
- Gulvareal 10% vinduer
- Takets u-verdi : 0,09
- 45 cm glava electrem
- Trehus må males hvert 5. år. Murhus hvert 10.-15. år og raskere å male
- Kommunale bygg - budsjettene først
- Lavere vedlikehold

BEFARING AV ODDERNES KAPELL SAMMEN
MED MURMESTER LINDGREN & HANS
ENEBOLIG I POREBETONG I VENNESLA

Porebetong

= lettbetong, gassbetong, multiplater

-> laget av sand, vann, kalk & sement

- lett, men allikevel massiv
- god isoleringsevne, varmeakkumulerende egenskaper og diffusjonsåpenhet garanterer materialets fremragende bruksmuligheter for et sunt innneklima.
- Lav vekt, enkel montering ml vanlig verktøy, lett tilpassing til individuelle løsninger

BESØKE MURERLINJA PÅ TANGEN VIDEREGÅENDE SKOLE OG OMVISNING AV TO LÆRERE

Væske og eventuelle tilsetningsstoffer

Bindemidler: - Kalk (vært eldste bindemiddel) → to typer: Våtleshet kalk
 - sement
 - Gips
 - Tomleshet kalk

Tilsetningsmaterialer: sand, perlitt, Vermiculitt
 ↳ vulkanske mineraler
 Uleleshet kalk: kalk uden CO₂

Tilsetningsstoffer → for at bedre egenskaberne i mørtelen. Man nytte svært små
 kvanta tilsetningsstoffer.

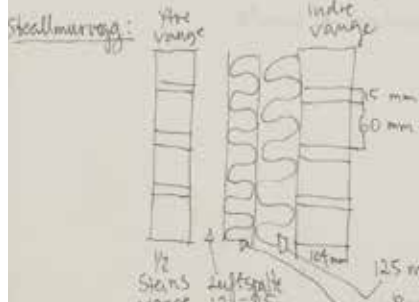
Mørtelklasser: I NS 3120 deles mørtelen ind i 4 mørtelklasser (A, B, C, D) ud fra
 fasthedsegenskaberne, som omfatter trykfasthed, bræstebekkefasthed
 og styrkefasthed

Normalformat: 226 x 104 x 60 mm
 Rehabformat: 226 x 85 x 60 mm

Anbefalinger angår at man bør ha minst hver 4. stavsuge i det
 første skiftet skal være åpen for lufting og drenering

Nedskleif? Fugthetsheden bør være 12-18 mm → Brede/smalere til erfaringssag
 over vanngjenngangen og vanskeligere venterarbeid.

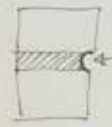
10 cm isolasjonsmatte

Luftspalten fungerer som et dreneringsnett og et
 fortrengningsrom for murmørtelen

Liggefuge

Stussfuge = vertikale fuger

Konkavfuge = beste fugeformen
form

Komprimerte glattede fugetyper gir best slagresistensitet. Murte fuger bør ha tykkelse 12-18 mm. Dredere eller smalere fuger vil erfaringmessig øke vanngjennomgangen og vannstekingjeste vinterarbeid som kan øke m/ økende

Mursteinen bør alltid ha en viss sugeevne som kan øke m/ økende vanntapsmotstand hos mørtelen. Men sugeevnen bør aldri bli for stor.

TEGLSTEIN

Det er en fordel m/ et stort hullareal både v/ framstilling av steinen, når vi murer og for frostbestandigheten. Men det er en grense. Gir vi utover den, gir trykkestyrken ned.

Tommefingerregel: strekefastheten for tegl er 1/10 av trykkestyrken. Murverk blir ofte utsatt for streke påkjenninger, felles når vinden blåser hardt mot en veggflate.

Porer i teglet er viktig. Porestrukturen = fordelingen av små og store porer og delvis øxo formen på porene. Disse to egenskapene har avgjørende betydning for frostbestandigheten til steinen.

Hvis vi legger en murstein i vann, blir ikke alle porene (det totale porevolum) fylt. Vi får en del porer i "recess" som er gode å ha når vannet i steinen fryser til is og utvider seg. Når vannet fryser til is, ^{blir} volumet ~~og~~ større.

Det kan bli frostskader i teglet hvis ikke denne egenskapen av volumet blir tatt opp i tomme porer og hulrom.

En rekke forsøk og erfaringer viser at:

- sterke brenning gir høy strekestyrke, høyere romvekt, store porer og god frostbestandighet.

- høy porositet og lav strukturelt gir dårligere frostbestandighet.
- små porer i steinen eller risikoen for frostsprengning. Det skyldes at vannet i de små porene tørker sent ut. I de store porene, derimot, forsvinner vannet fortidvis fort og gir plass til det vannet som ellers ville blitt liggende i de små porene.

Frostbestandighet = evnen til å motstå alle klimapåvirkninger ute.

Hvis teglsteinen er brent v/ ca 1020 °C, kommer ikke saltene så lett fram selv om leira har saltinnhold (saltet blir omdannet til gips) lett brent stein gir derfor lettere saltutslag.

Stein og mørtel må passe til hverandre. Mørtelen må ikke ha for stor eller for liten vannfangs motstand, og steinen bør alltid ha en viss sugeevne.

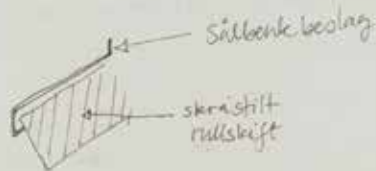
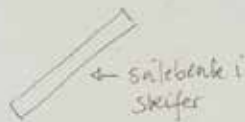
Stærk brenning gir store porer som suger opp vannet hurtigere, men ikke så høyt som de små porene (kapillarsuging)

Generelt bør vi bruke den svakest mørtelen der fukellen gir oss mulighet til det. Lekkasje i en murvegg er gjerne i sonen mellom mørtel og teglstein, dvs. det er dårlig vedheft der. Vanninnstrømning kan vi altså få selv om både murstein og mørtel har for seg et tilstrekkelig tett. Det er større sjans for å få god vedheft v/ magrere mørtler.

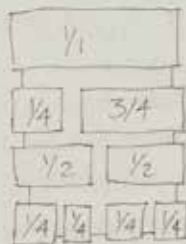
Vi kan også få lekkasje i mureverket hvis det er for mye luft i mørtelen. Lufta kan nemlig tendere til å samle seg ubeaktet i heftsonen mellom mørtel og tegl. Heftfastheten blir dårligere, og dermed blir det lekkasje.

Forband vil si at stein og mørtel blir plassert slik at alle vertikale fuger (stumpfuger) i ett skift blir delbet av en stein i neste skift. På den måten får veggen større bæreevne og stabilitet enn om fugene står rett over hverandre.

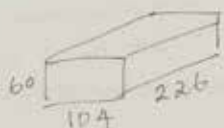
Denne forskyvinga av de enkelte steinene i et skift i forhold til neste kalles for overlapping eller sprang. Overlappinga skal alltid være minst en kvartstein ($\frac{1}{4}$ -stein)

Se s 58 i Murlære

En $\frac{1}{2}$ stein = 108 mm, som også er bredden på teglsteins
 Normalformat Rehalsformat

Murverk kan mures som kompakt mur og som hullmur.
 Tykkelsen av vegg er vanligvis et bestemt antall $\frac{1}{2}$ -stein, slik at vi får
 $\frac{1}{2}$ -steins vegg, $\frac{1}{1}$ -steins vegg, $1\frac{1}{2}$ steins vegg osv.

Mange av forbandene er lite aktuelle idag av flere grunner. En viktig årsak
 er de slanke konstruksjonene vi bruker idag (f.eks. to halvsteins skallmurvegger).
 Men løperforband - det enkleste av alle forband - brukes, fordi det blir svært lite
 hekking av stein. I forbandet vil mange kopper vil det bli for mange steiner som må
 hekkes.

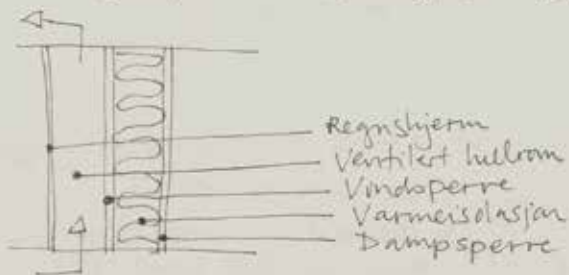
Når det blir se sterkt mot en vegg (horisontalt trykk) blir mureverket utsatt for
 vridning. Det er ikke likegyldig hvilket forband vi bruker til halvsteinsvegger
 f.eks. skallmur. $\frac{1}{4}$ -steins sprang i forbandet er stabilere for vindtrykk mot vegg
 (horisontalt trykk).

Norske klima har mange uheldige kombinasjoner av enkelte faktorer, som lave
 temperaturer, sterke vind, lange perioder med liten fuktighet i lufta eller store
 slagregnmengder, havsalt i lufta osv.

Temperaturer svinger også ofte rundt 0°C med tining og frysing.
 Store slagregnmengder med etterfølgende frysing har ødelagt mange fasader med
 materialer og arbeidsutførelse som ikke er bra nok. →

Totrinnsfetting

Både forside og praktiske erfaringer viser at yttervegger som står i værhardt klima, bør bygges opp etter et prinsipp som kalles "totrinnsfetting".

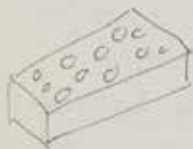

Ytterst ute i veggjen bør det være en regnshjerm som fanger opp slagregnet. Bakke skjermen er det et hullrom som er godt ventilert opppe og nedpe. Dette hullrommet skal jernne ut vindtrykket slik at det ikke kan bygge seg opp noe overtrykk over (mot) regnshjermen. Slagregnskader skyldes i stor grad akkumulert dette overtrykket.

Hovedårsaken til frostskader er at vann utvider seg ca 10 ganger når det fryser.

Typisk norsk vintervær som en slik vegg blir utsatt for:

Temperaturen faller til et par grader under null → da vil temperaturen i ytterveggen (skallmuren) ligge under frysepunktet. Utfordringa går langsomt. Den ytre veggjen kan etter hvert bli gjennomfrossen av vann. I den første kuldeperioden fryser vannet til is i hele tykkelsen på veggjen. Blir det så en kort mildværsperiode, kanskje med regn, smelter isen gradvis fra overflata og innover. Denne oppthininga tar tid. Ved en ny kuldeperiode har vi kanskje den situasjonen at vann er innesperret mellom to fette, frosne lag. Det kan bli et voldsomt trykk når dette vannet fryser igjen, og står slødet i murverket.

Fordi hulltege har volumreserve, er det å foretrekke framfor massivstein. Brennvarmen slipper da lettere på steina, og det blir en jevnere struktural i gasset. Vi får en "volumreserve" som reduserer vanntrykket under frost.

Hullrommet = dreneringsmulighet for det vannet som tross alt har klart å trengje seg inn gjennom skallmuren. Vi får kanskje hver 4. stussfuge stå åpen.

Mineralullmattene bør være impregnerte m/ densitet minst 45 kg/m^3 .

↳ Utmerket isolering → da vannet trenger inn kun de ypperste millimeterne av ulla blir fuktig, resten av vannet følger lunsiden og drenerer ned til bunnen og blir drenert ut.

Vi er ikke like heldige m/ vindtettinger. Det vi ønsker: full ventilasjon av hulrommet ifølge 2-trykksprinsippet. Men å slippe inn så mye kaldluft i mineral-ulla reduserer bare varmeisoleringen. Det vi må gjøre er å begrense ventileringen og heller godta et visst, lite, overtrykk over den ytre vangen.

For bygninger ^{høyere enn} ~~over~~ 2 etasjer skal veggene være minst 103 mm tykke.

Makes:
35 x veggens tykkelse
for teglstein

Gamle hullvegger kan stå godt gjennom mange år, fordi den ytre vangen har fått varmedifusjon innenfra som driver fuktigheten ut av vegen.

↳ Det er den gamle engelske "kalkvegg" som er utviklet fram til de moderne veggene vi bruker idag.

Skallmurevegg består av to halvskins vegger m/ trådbindere som holdende to vangerne sammen til en statisk enhet. Dvs at begge vangers arbeid sammen også når bare én av dem får en belastning. Selvs varmeisolasjonen beståes av mineralullmatter.

Når en skallmurevegg er riktig utført, skal den egentlig være tett mot slagregn. Noe vann blir vi nok likevel regne med vil komme inn, men det skal dreneres raskt ut igjen uten å gjøre noen skade.

Hulmurvegg - Murt vegg m/steinbinder mellom de to veggdelene
(frondheimshulmur - bergenshulmur)

Skallmur - Murt ytre veggdel som er forbundet m/trædbindere til den indre veggdelen. Skallmuren er drenert og isolert fra den indre veggdelen.

Den ytre vangen i en skallmurvegg må regnes som kaldt murverk. Den får ikke tilført varme innfra som kan drive fuktighet ut av steinen.
Husk også at en stemning eller maling eller frostpåvirkningene på steinen.

Trædbindere - skal binde vengene til hverandre og samtidig gi muligheter til å ikke tillatte belastninger på veggene fra tykkjelag, talesperer o.l.

Hvilken av de to vengene i en skallmur som skal mures opp først, avhenger av flere forhold. Hvis den indre vangen skal være karende, settes den opp først.

På steder m/ mye slagregn bør vi om mulig, mure den ytre vangen først. For å få den tettst mulig kosterapper eller stemmer vi den på innsiden.

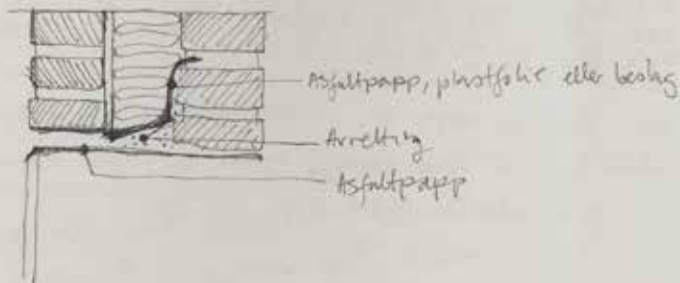
Til yttervegger skal det brukes tegstein av trykkestærke klasse 350 eller bedre.

Utformingen nede i bunnen av hulrommet er viktig for å få bort det vannet som fross alt er kommet inn gjennom skallmuren.

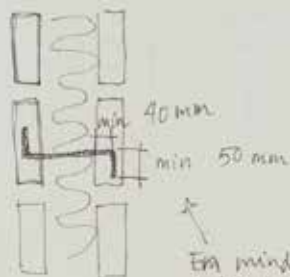
Bunnen må derfor avrettes m/godt fall utover. I den ytre vangen må vi ordne oss m/åpninger i stussfugene, vanligvis i to første fuger.

Skjufflaten dekkes m/plastfolie, asfaltpapp eller belegg som trekkles 2-3 skift opp og kitt inn i fugen i den indre vangen (ikke for langt inn). Se s 57.

Mineralullmatten skal ligge så tett mot den indre vangen som mulig for å hindre konveksjon (luftstrømmer oppover i hulrom mellom matten og den indre vangen.)

Skallmur ovenfra

En minste innbyggingsdybde betyr et kårligere feste.

→ rustfrie og syrebestandige og ml. høye flyteegenskaper
Trådbindere : tråddiameter 4 mm (tykkelsen på binderne) - minimum
restbestyrtet kaldtrukket tråd 4 mm, for at de skal ta de
høyeste påleggningene)
En god og gylden regel sier at trådbindere
alltid skal ha fall utover seftegangen hos
den indre vangen, men derfor legges minst 10 mm
høye en tilsvarende for den ytre vangen.
4 trådbindere per m².
6.58 utbyg

Tidslinje / Historisk oversikt

Massivt murverk 1150 - 1920

Hulmur ml. faste bindere 1875 - 1950

Hulmur m. trådbindere og isoleringsmateriale 1940 -

Hulmur ml. betonte bakmur i annet materiale enn tegl 1960 -

Betong - sandwich - element ml. teglskaller i formur 1970 -

En hovedårsak til den murede yttreveggs holdbarhet er, at muren består av få materialer som arbeider godt sammen.

Mulige utviklingsprosjekt for den murede yttrevegg (da den kan leve opp til nutidens bygges
sluttende funksjonelle, tekniske og estetiske ideer uten å sette sin egenart og
slike mange fordeler over stift.
Den optimiserende hulmur - grenskaper hulmurens tradisjonelle
kvaliteter i en sammenhengende konstruksjon.

Mye tyder på at også verdtar som holdbarhet/levetid, vedlikehold, fleksibilitet og estetiske
værdier i lang tid store grad vil inngå i byggverdiene og prosjektering og dermed gi
mureverket en bedre stilling, hvis de murede konstruksjoner bevarer dess gode
egenskaper på disse områder.

Dilatationsfuge : temperaturforskjeller i for- og bakmur → krever at
formuren deles opp i seksjoner med en åpen eller elastisk dilatationsfuge
in mellom

Murmester Frode Lindgren 1. mai 2011

Idag: plast på innerveggene → tett : C
Førehusche blir for tette idag.
For 1 1/2 steinsmur og gjerne puss
utenpå, men ikke akrylmaling eller lakkemaling
Idag sterkere mørtel enn før → ikke
dårlig.

Porøbetong 42 mm - puster
= holder mer på fuktigheten så må få tørka ut

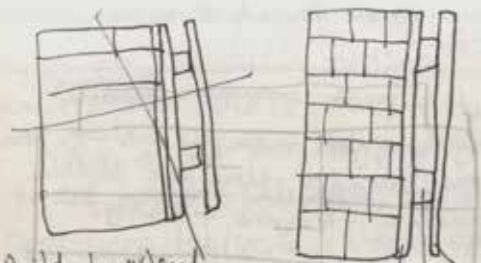
Det finnes like noe bedre materiale enn
mur. Bra inn i les mosebøle. De
brukte det på den tiden OXO.

Enormt vørbestandig!

Si at verden består, og Jesus ikke
kommer. Da er det bra man har
materialet mur som er resirkulerbart.

Et framtidsmateriale. Vorig og
bestandig. Børn og barnebarn

1

Anld Lavvland

↳ god på mur

↳ orkitektet

Kr sand

Karin Nissen

Plast Lehta ut

Broedkopf

Gips / spon

Jeg spør ofte kundene mine:

"Er det noen spesielle grensstander
der ønsker å mure inn i veggen?"

Rige industriområder - murmestrens base:

Kristine: 98265654

Selvsøkende tverg murverk:

ekspert Jan Wergeland.

Porøbetong: Tom Erik Papi

↳ tlf 99281800

Mørtel: Anld Lervås - 90766675

3

Murmester / lærer Øivind Abrahamsen
pensjonist

Murverket - puste gjennom fugene.

Plutselig begynte man med maling som
tettet igjen utvendig. Man må bruke
silikatmaling → åpne malinger.

Øivind tok initiativ til å bevare de
gamle murbygningene i Murbyen i
Kr Sand for noen år siden.

2) stemet - de gikk fra lesket kalk

Problemet - de gikk fra lesket kalk
(den gamle kalktypen) til murtsement
(det de bruker idag) → som er en
blanding av kalk og sement.

Mørtelen ble så hard → ikke elastisk
som den gamle mørtelen. Den gamle
murverket tilte reparasjoner. Tenk
deg en lastebil på 50 tonn - vibrasjoner
hvis ikke delene i murverket kan
fa bevege seg litt kneliker det opp.

4

Det å mure ny type kalk i gamle bygg → vanskelig prosess → ny kalk puster ikke.

I Norge er det kun et teglverk igjen → det ligger i Telemark og heter Bratsberg teglverk - kjøpt opp av tysk selskap nå.

Danmark - de har kalleverk → ferdig-mørtel. Norge - vi blander selv.

Jura kalk - bindekraft → storliner
Kulekalk - løser v/vann

Diffusjon

Sement er et eldgammelt materiale.

De brukte bare det i like så mye.

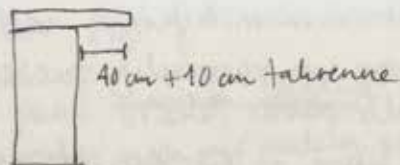
Det nye sementet med silikat oppi.

Leca - tregeot til å transportere vann

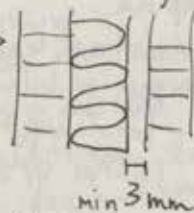
Skallmura mindre brukt fordi tendens til å bli dyrt.

1

Anbefaling:

I tette huser - er det en voldsom kondensering. Energiforbruket til den enkelte har konsekvenser for elastisiteten i veggen.

Hver 4. stein skal det ligge binder
↓
Danne 1m²

KrSand har et klima ml høy fuktighet i lange perioder og med vind.

I 1960-årene mange danske murere kom til KrSand. Øivind lærte mye av dem.

Det verste som har skjedd i murefaget → da muresementa kom.

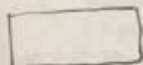
Murveggen mistet fleksibiliteten

Å slå opp en murvegg ble som å slå opp en betongvass.

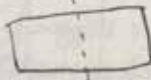
3

Arne Brekkei Andersen
-murerer på Tangen vgs. murelinje

De siste 20 årene er det blitt veldig populært ml mur igjen. Latt å vedlikeholde. Muren puster. Murveggen var tidligere 50-60cm tykk. Idag er den 1/2 stein tykk.

En stein

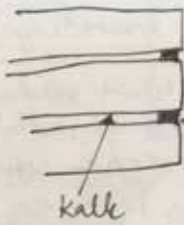

1/2 stein

2

Domkirke i KrSand → ble funnet muresement og ikke bare kalk i mørtelen, som var vanlig da kirke ble bygd. Forklaringa må være at danske murere var involvert i murearbeidet. Danmark på den tid hadde godt kjennskap til sement i mørtelen.

4

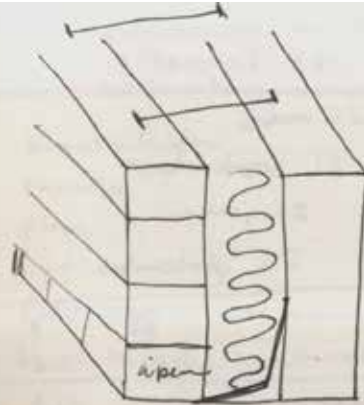
I gamle dager fyltke
 man i like fugene
 100% pga pustings.

sterke korthel med smøst

kalk

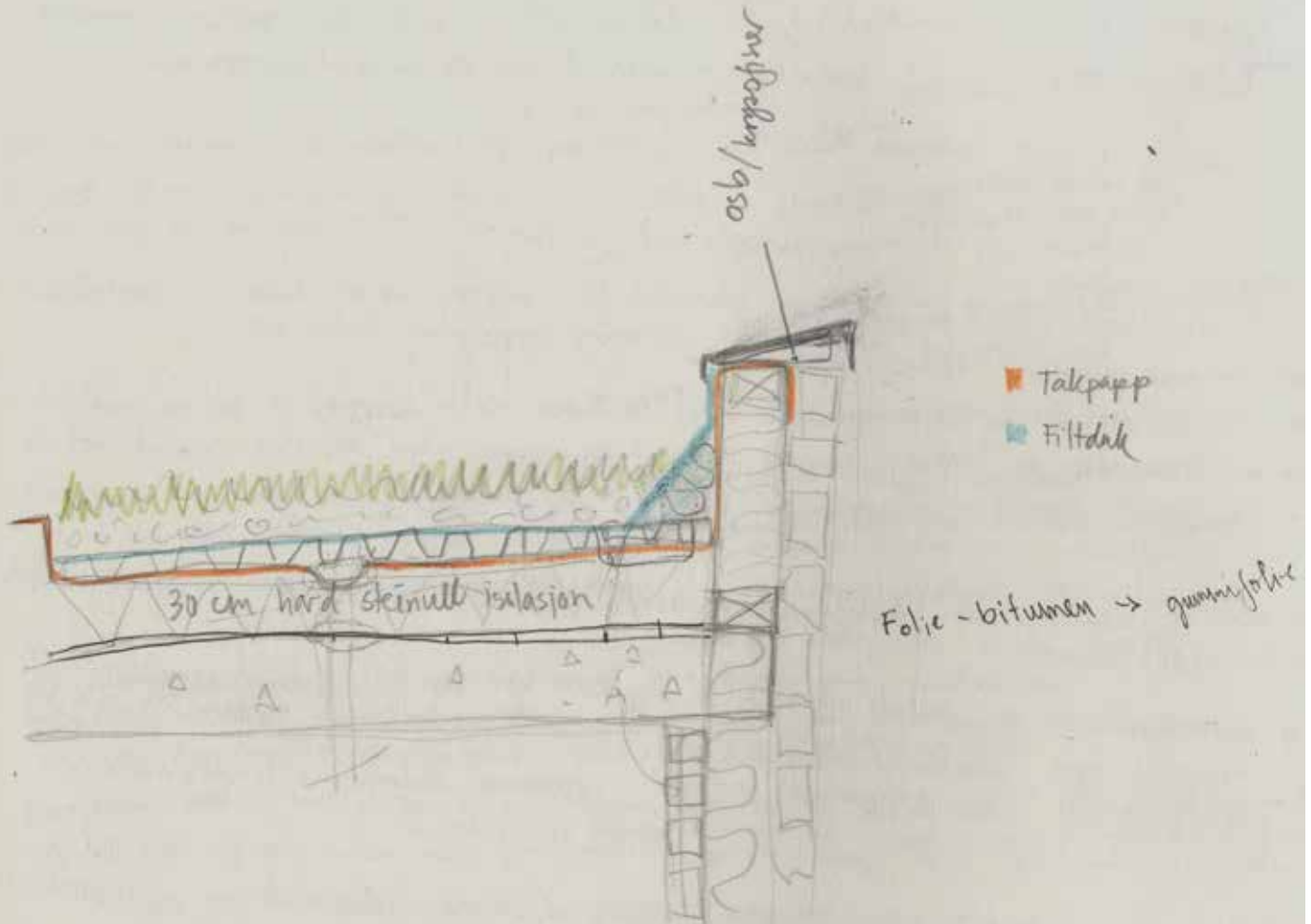
↳ Fleksibiliteten er så viktig - pga
 kulde og varme i vegg.

Ekspansjon → ekspansjonsfuge er svært
 viktig. 3 m → 1 mm ~~hull~~ ekspansjons-
 veggen. Den gamle kalken var
 elastisk og greide å ta opp denne
 ekspansjonen.

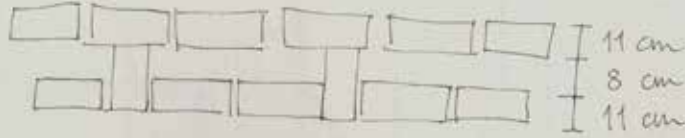
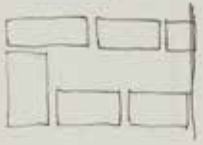
åpen

En forutsetning for at meren kan ha en rolle som hovedkonstruksjon, at det skaper sammenheng mellom formuren og balkene i fasaden.
- ^{med} Forbindelsen mellom bale- og formur åpner en statisk sammenheng.

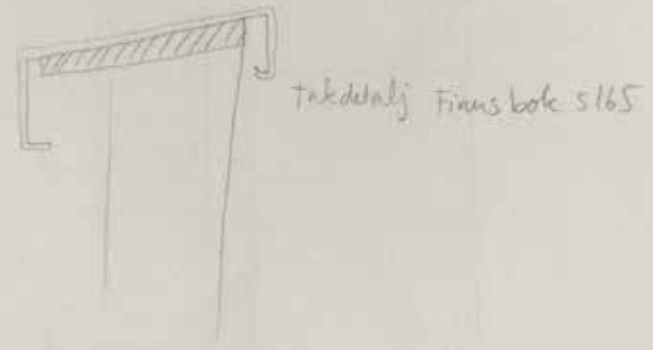
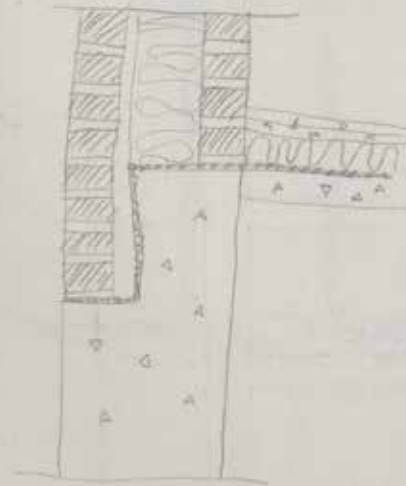
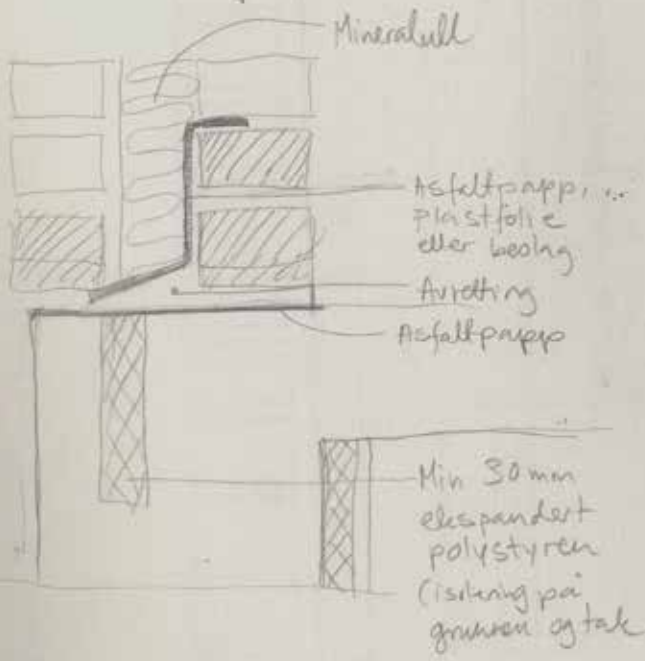

Julebord 9-11. des

Flaklener tykkelse → 30 - 55 cm

halvstein = 108 mm = bredden på teglstein

1:25

Norsk format:

Norsk rehal-format:

Stentyllbeton
levert fra
85-120 mm.

Konkret
fuge

104 mm

20 mm
luft

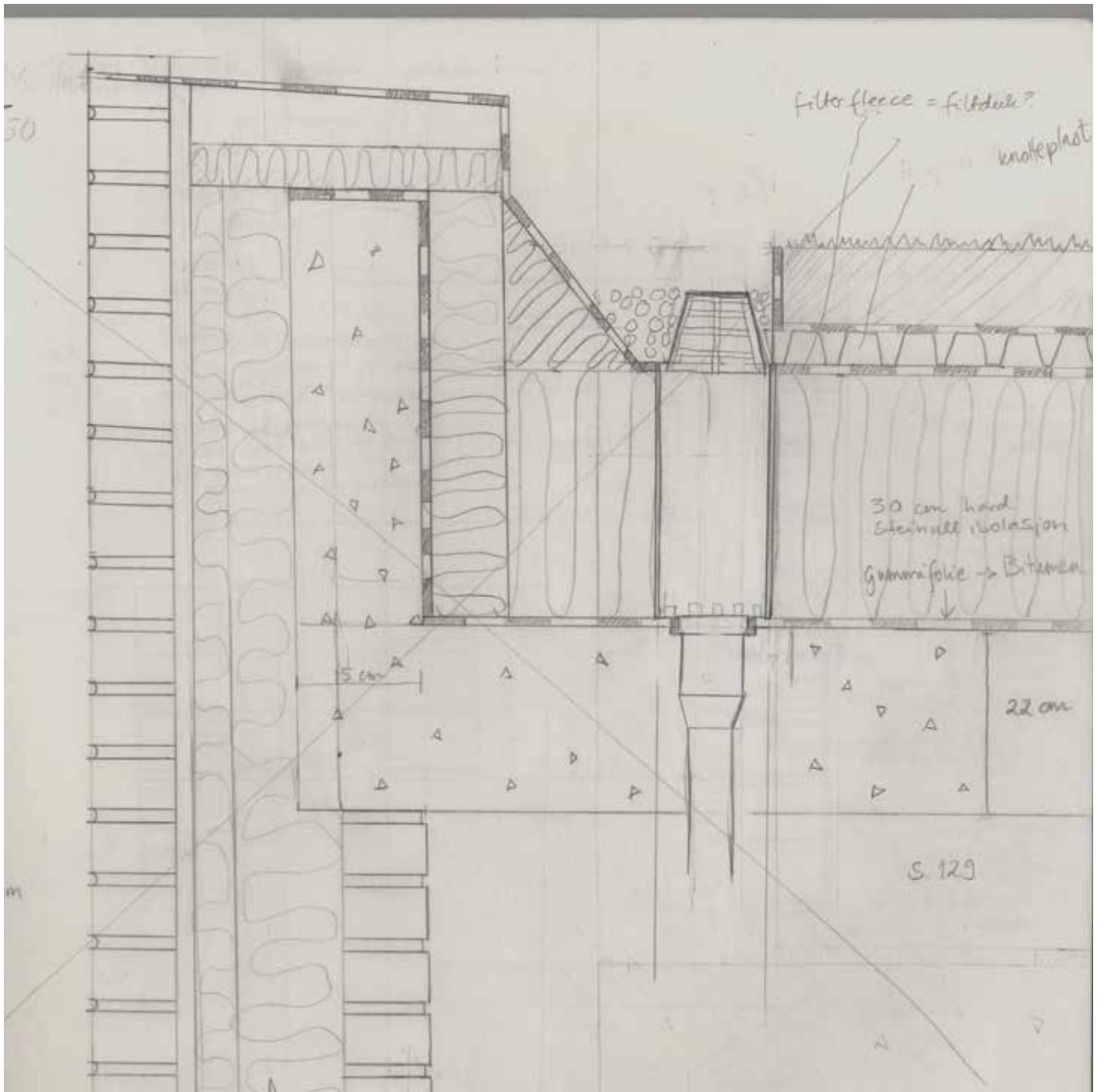
50 mm
MLF

125 mm
rockwool

104 mm
indre vange

60 mm

15 mm

GIRUNN

1:50

Ekspandert polystyren
= Isoleringsplater

Ende plassere
bærendebelegger v/
hjørner.

4 Bindere per m²

Oppring av hver
3. etasje i
nederste skift

Enden åpne støt-
tegger etter 8-10mm
diameter

Arbeidshjørner
i skalleveggen
sugesfugen er mest
for hver 0,5-0,6 m
i høyden.

Har det ikke
vært nok?

lansstøtte
diameter

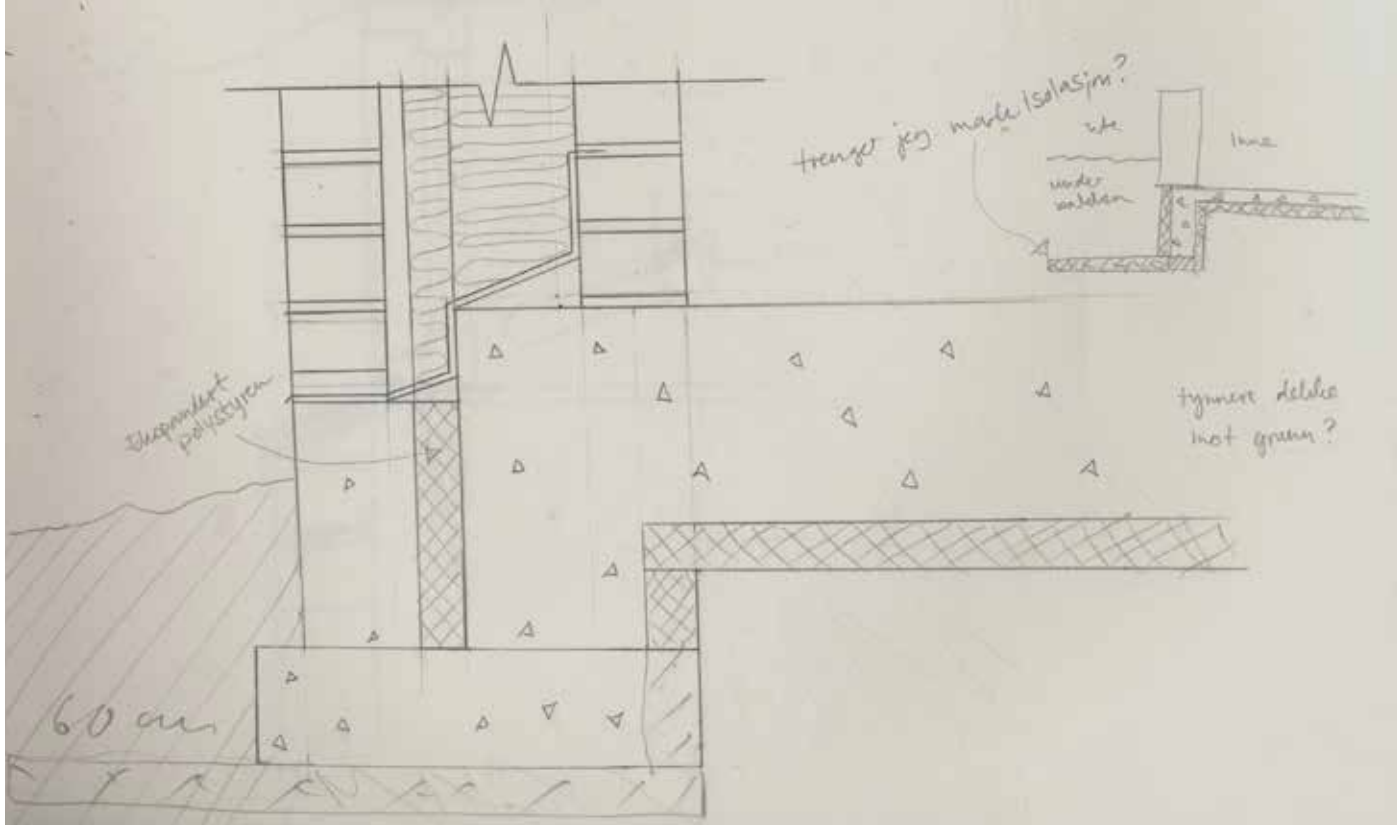
Skiftegangen i indre vegg
legges ca. 10 cm høyere enn
tilsvarende skift i ytre vegg,
Slik at bindene får fall utover.
Dermed kan ikke vann som trenger
gjennom ytre vegg løse via
bindene til indre vegg.

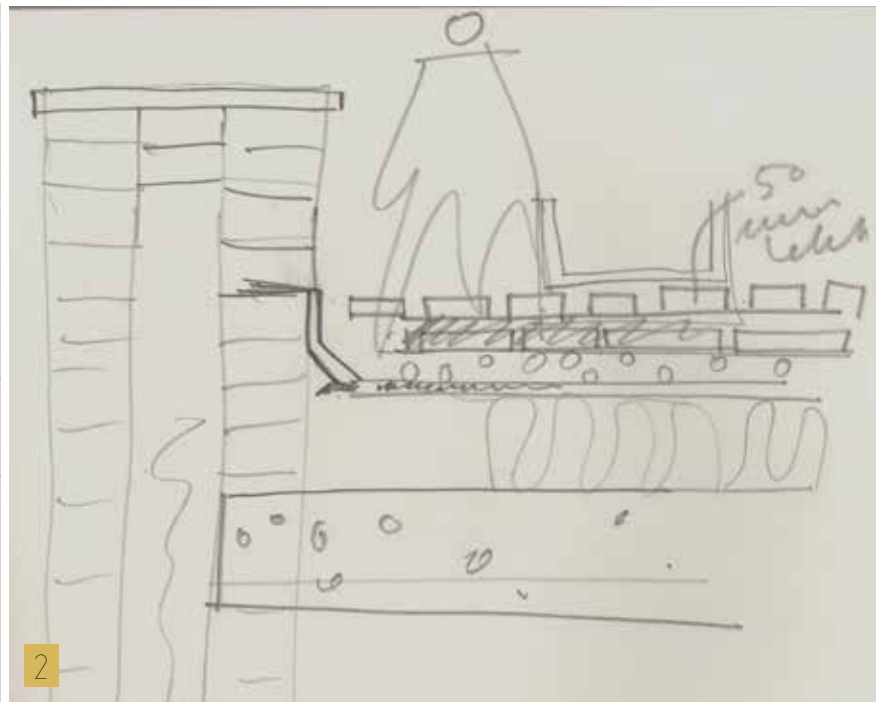
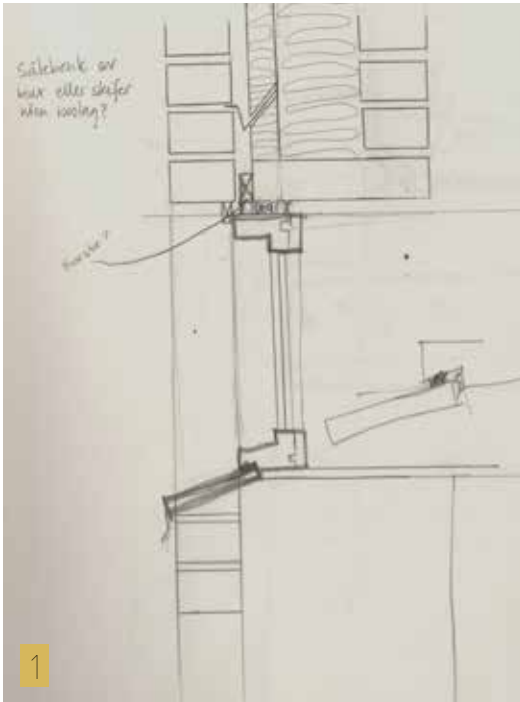
eller bruke
bindere w/
dryppreiser

fordan ser gule
og hunking ut her?

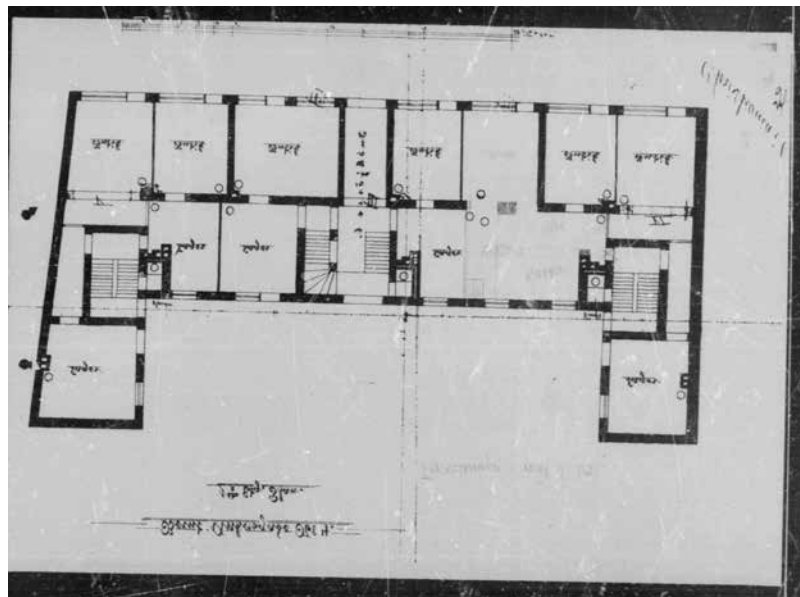
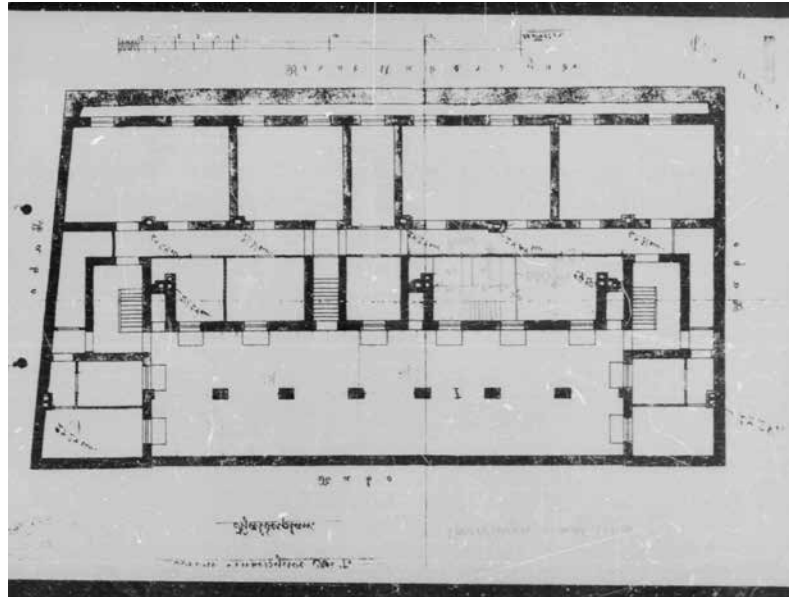
kjeller

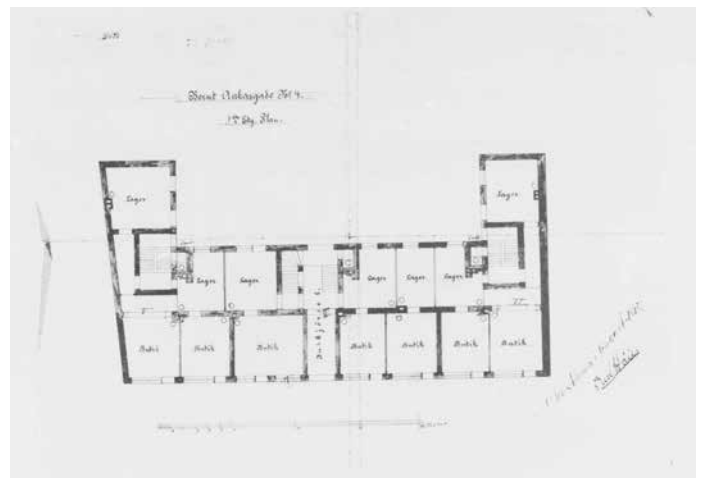
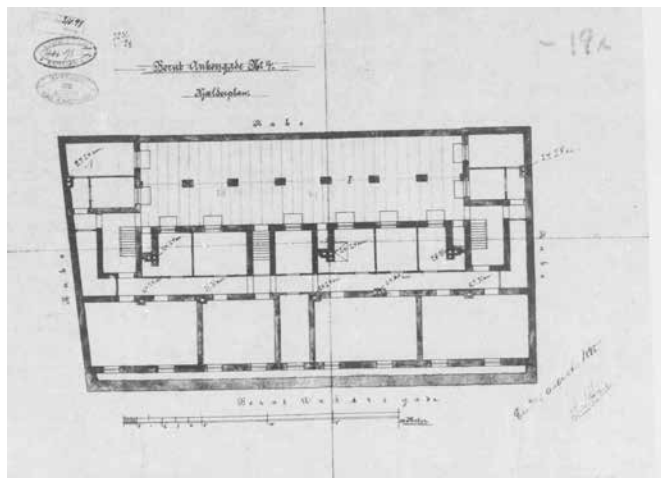
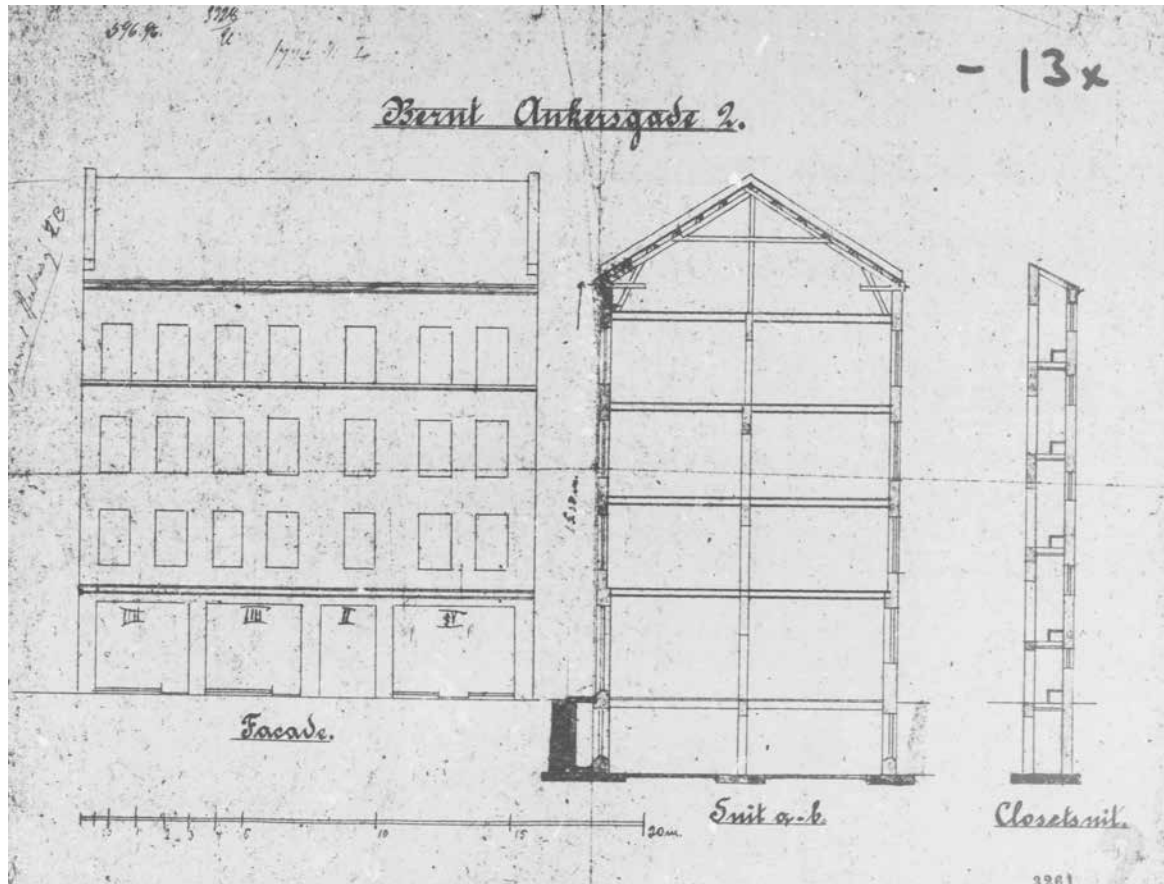
- Byggeforskserien:
- Skillevegg mellom rekkehuskøpinger s.6 524.305
 - Golv på grunnen med ringmur utførelse 521.111
 - Skallmurvegg med vanger av murstein og murblokker 523.231
 - Innretting av vindu i mur- og betongvegger 523.702 Del 1
 - Uttervegger over terrans 523.002
 - Innvendige murte vegger 524.223
 - Murte teglvegger 523.221

INSPIRASJON BERLINERGÅRDER I OSLO

Mehrgenerationenhaus:
Maisonnettes in der Box
Multi-Generation House:
Maisonettes in the Box

öffnet sich nur zur Parkanlage, die einzelnen Wohn-
den über eine gemeinsame Halle betreten.
pens up only towards the park; the individual units
via a common hallway.

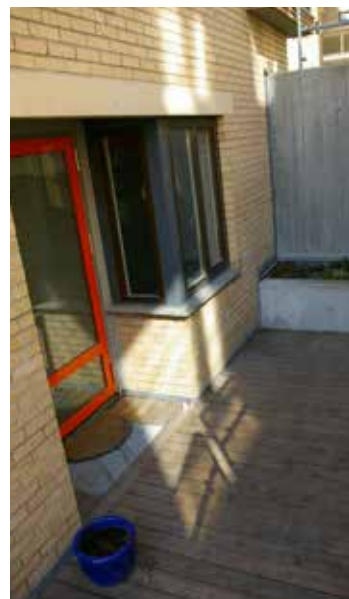

regula harder und jürg spreyermann SWITZERLAND

10dezentrum:
 erzählen Geschichte
 Building:
 Tell the Story

milienhaus: Patrizie
milienhaus: Patriziervilla
rger Landschaft
e-family House: Patrician's Villa
Sparse Landscape

-10 These Flemish garden wall bond patterns all have brick position arrangements. Different color patterns a unique appearance.

Paolo Luccioni

Figure 6-28 The brickwork at the corner projects to form brick quoins.

Figure 2-9 This screen wall, a modification of the Flemish bond pattern omitting the headers, encloses a building's cooling and ventilation equipment. Screen walls can be built either as a single-wythe or a double-wythe wall.

Figure 2-11 Alternating courses of brick that are laid in the stretcher position and the header position creates an English bond pattern.

Figure 6-29 The corner is toothed to permit completing one

Farbgebung und Textur sorgen für unterschiedliche optische Eindrücke.
The colour and texture create various visual impressions.

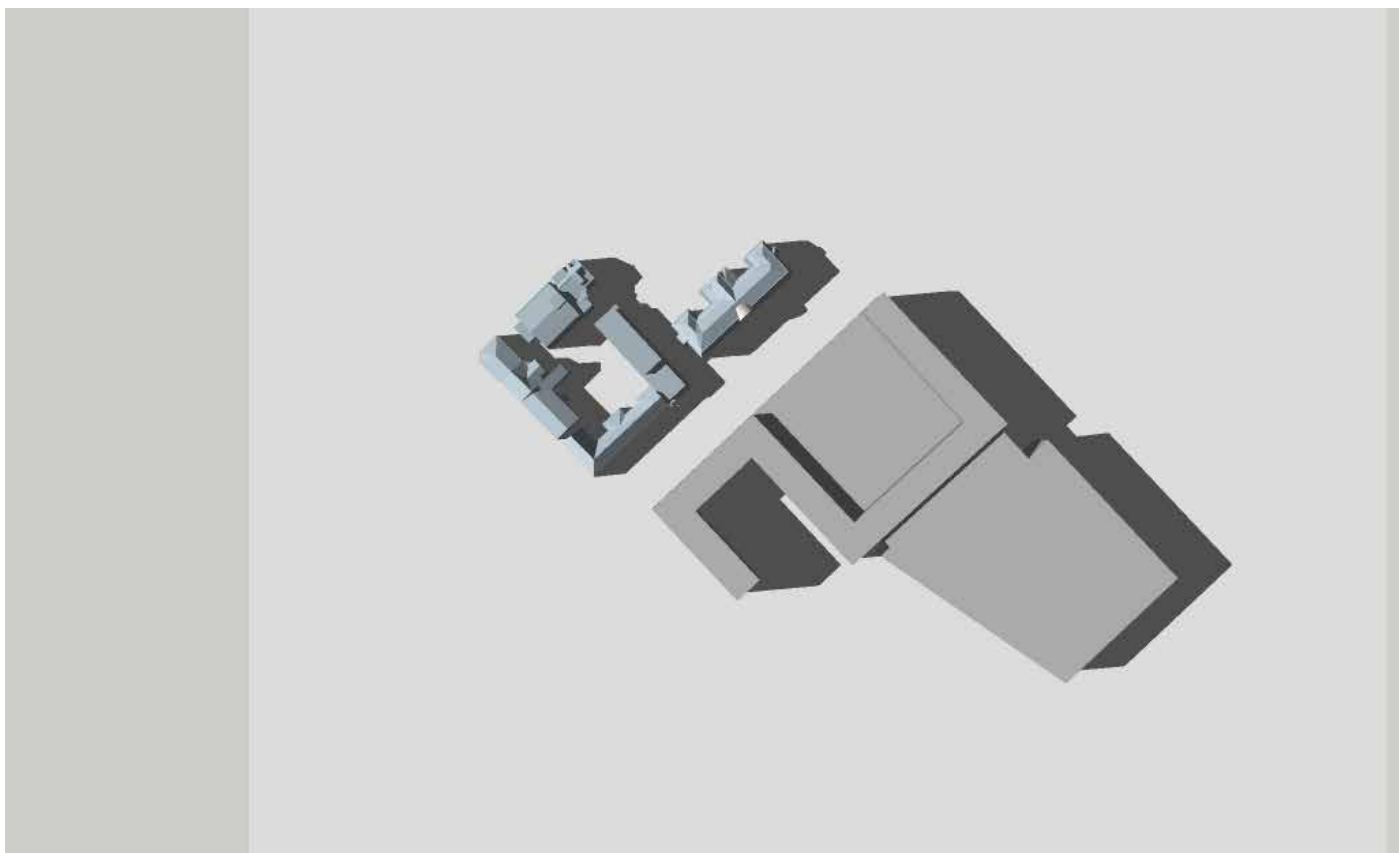

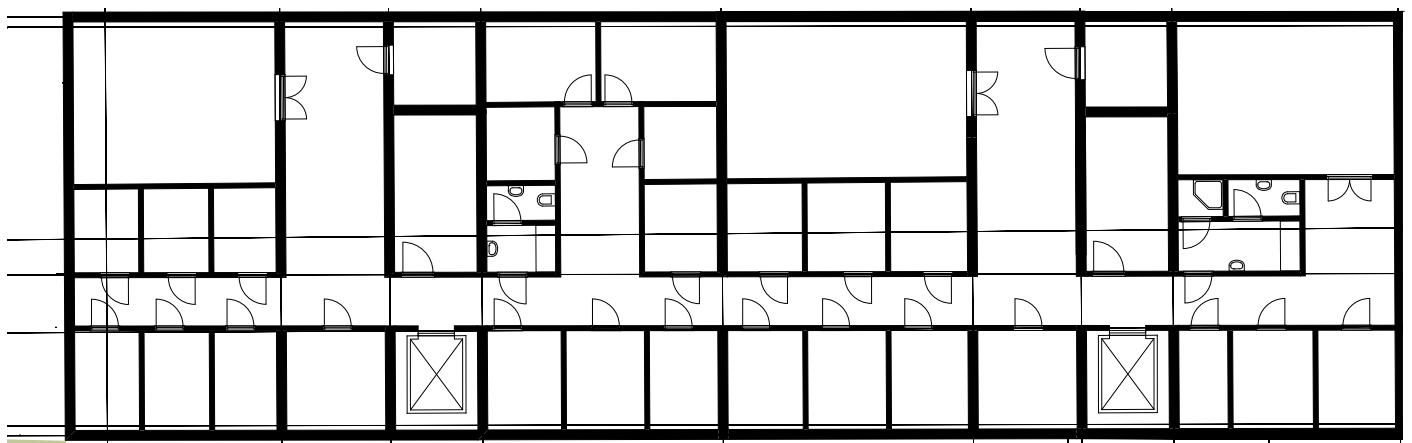
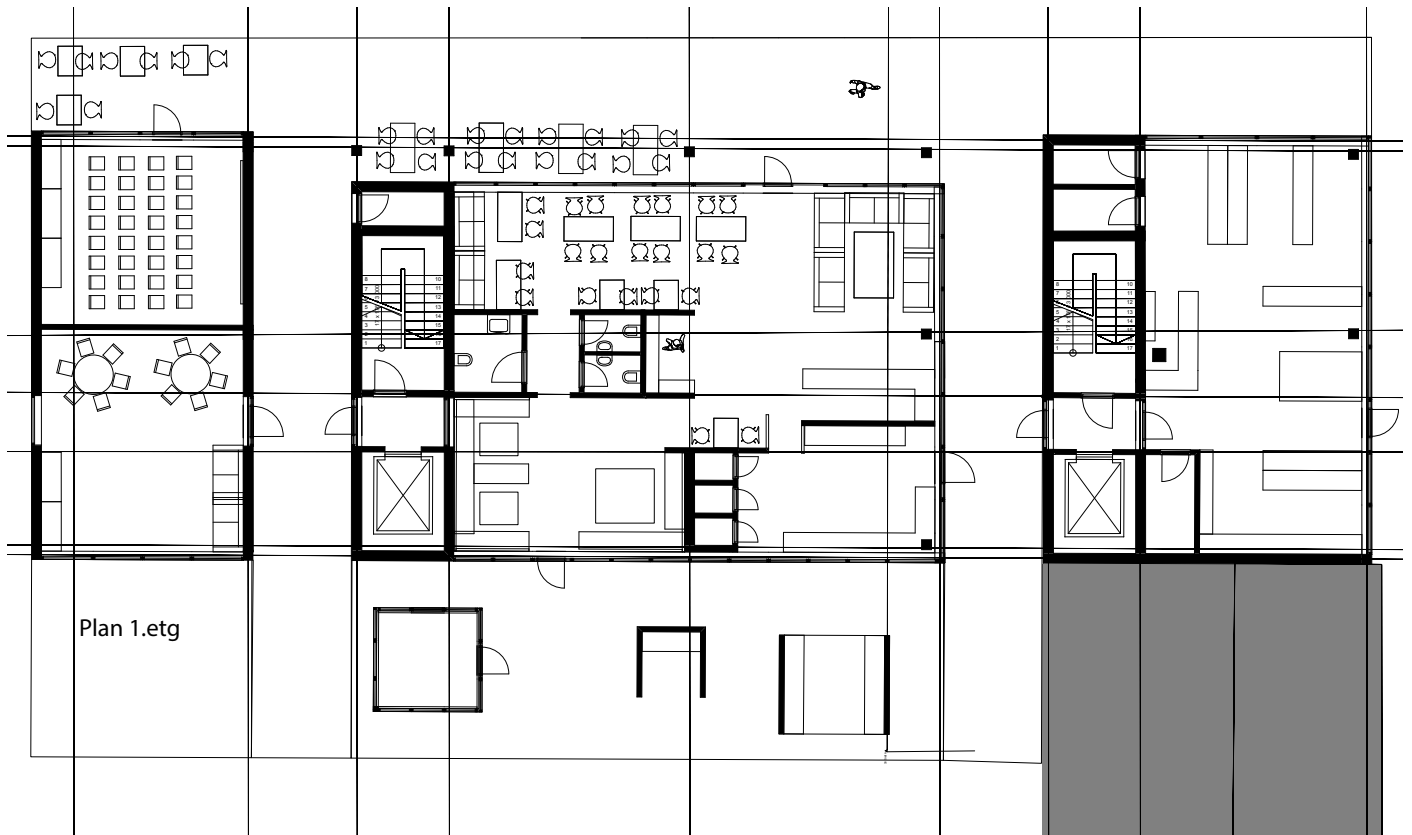
Strukturierte Ziegelverbände wirken jeden Garten auf.
The bands improve the look of every garden.

INNRYKK I FASADEN I ØVERSTE ETASJE

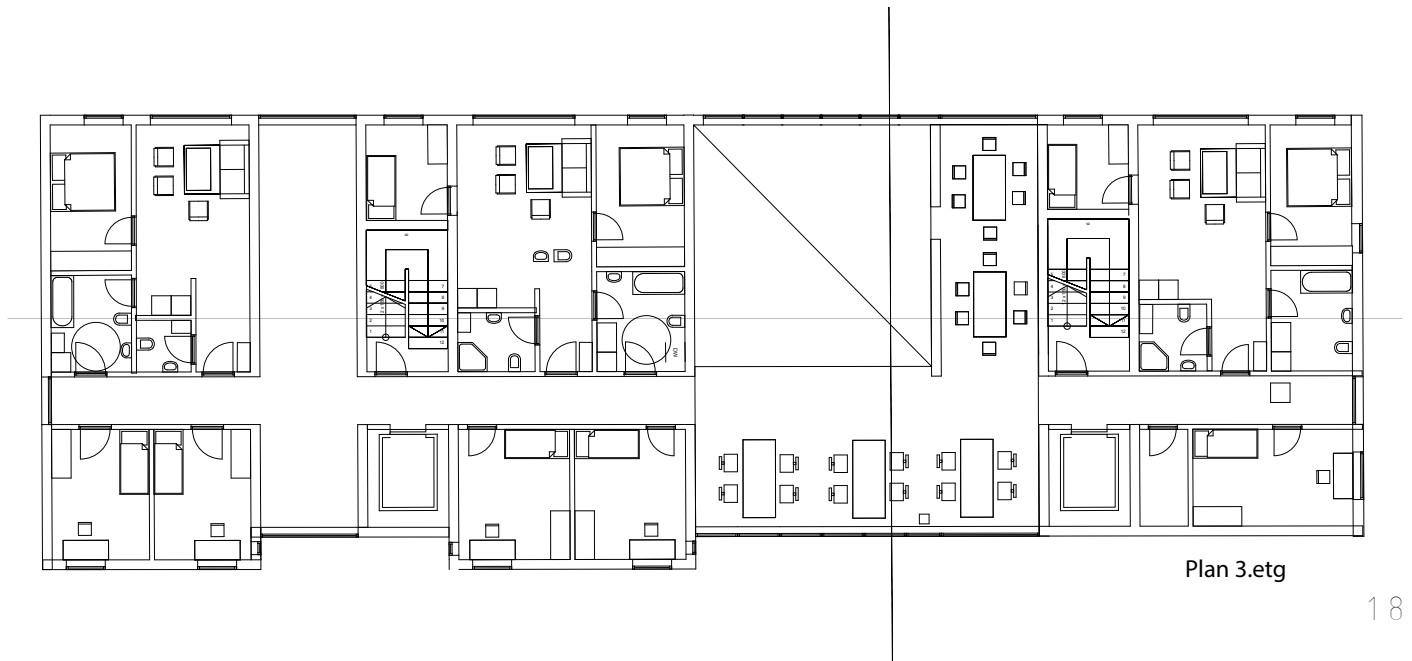

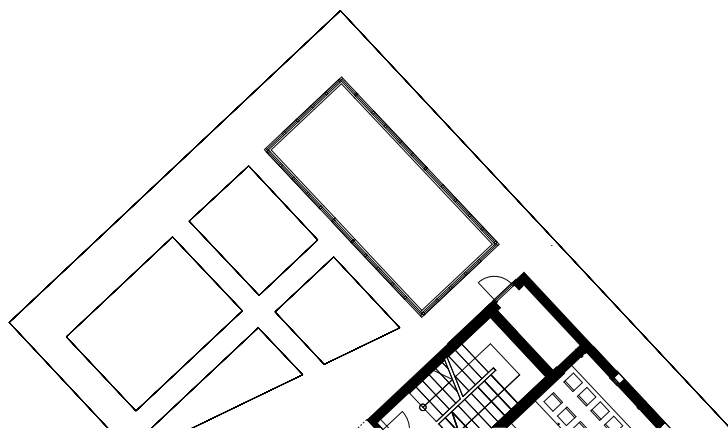
kjeller

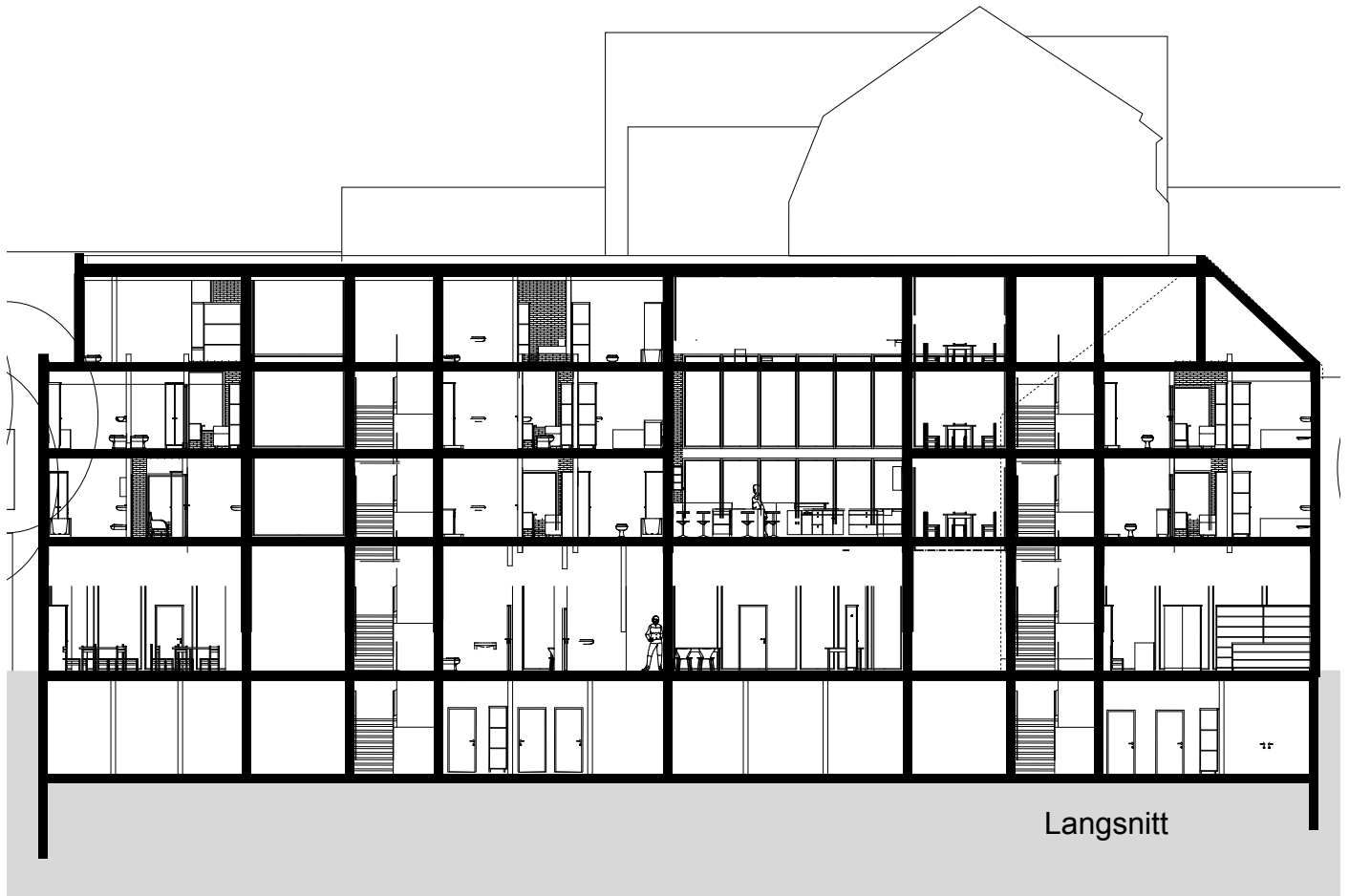
Plan 2.etg

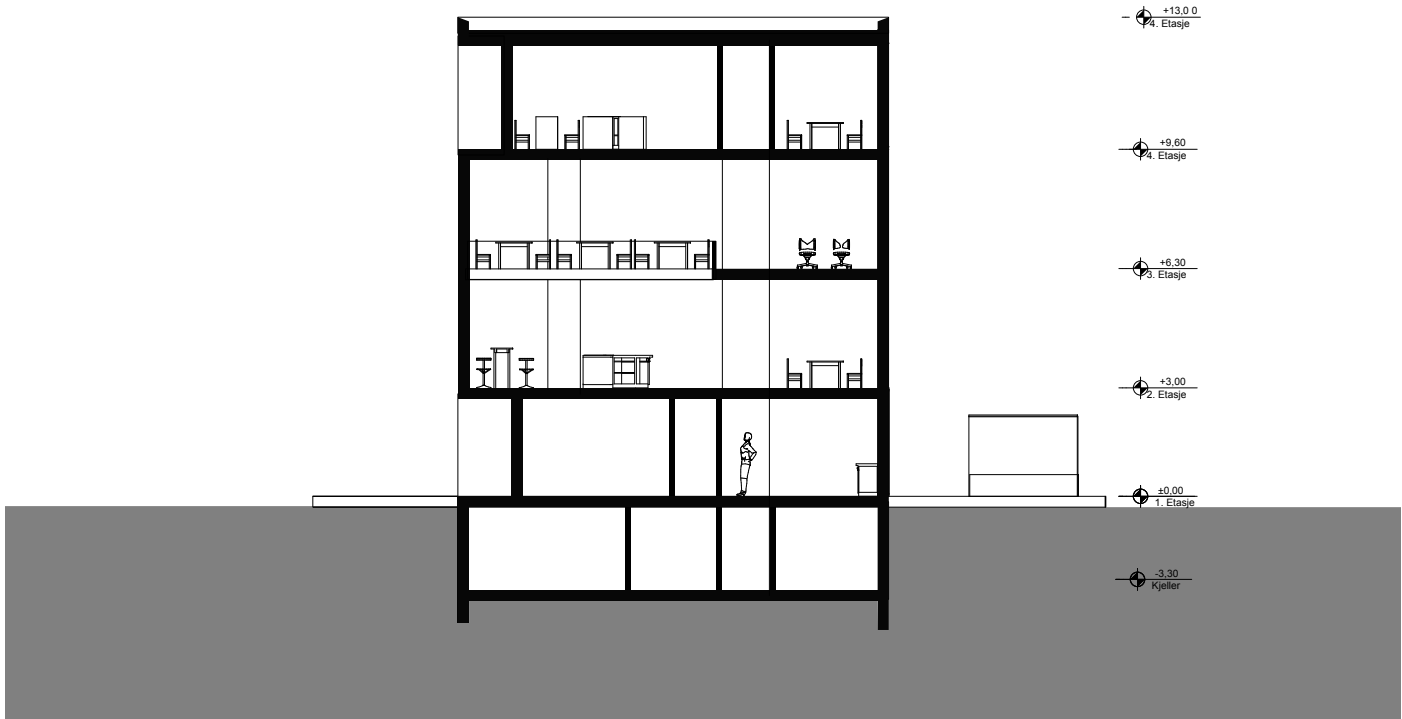

Plan 3.etg

Plan 4.etg

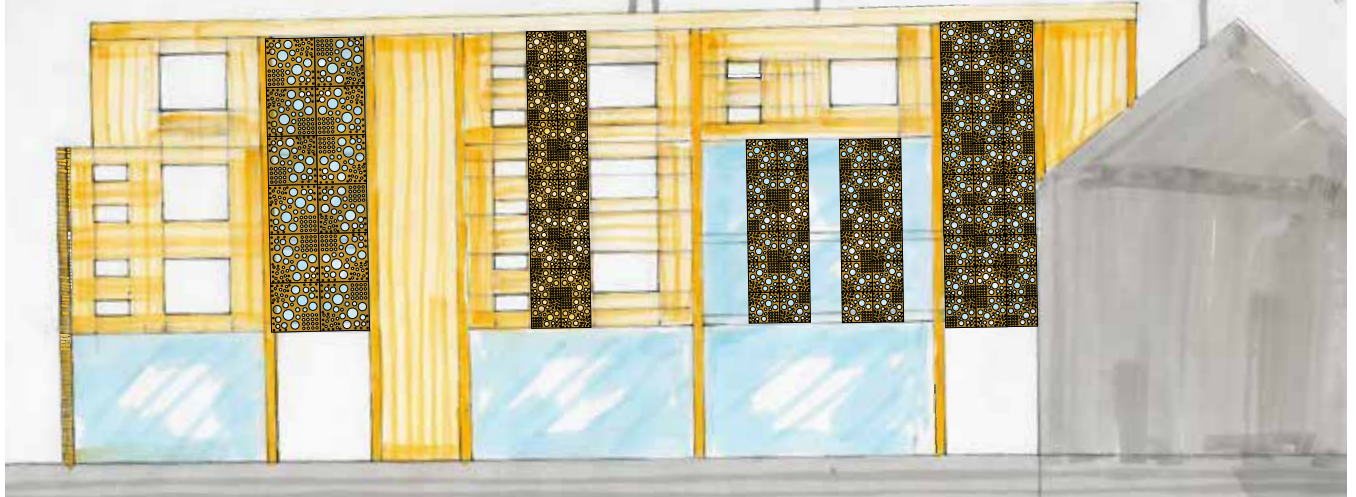

Kortsnitt

Fasade mot
privat uterom

hva skal vi utstille i 2. etasje?
hvor langt ut da?
Bygget må bli høyere!

↓ d
bygge
bak

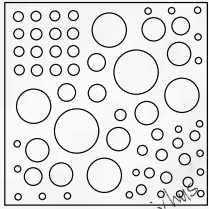

privat uterom

hva skal vi utstille i 2. etasje?
hvor langt ut da?
Bygget må bli høyere!

↓ d
bygge
bak

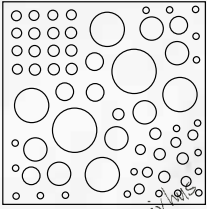

FASADE MOT OFF. PARK

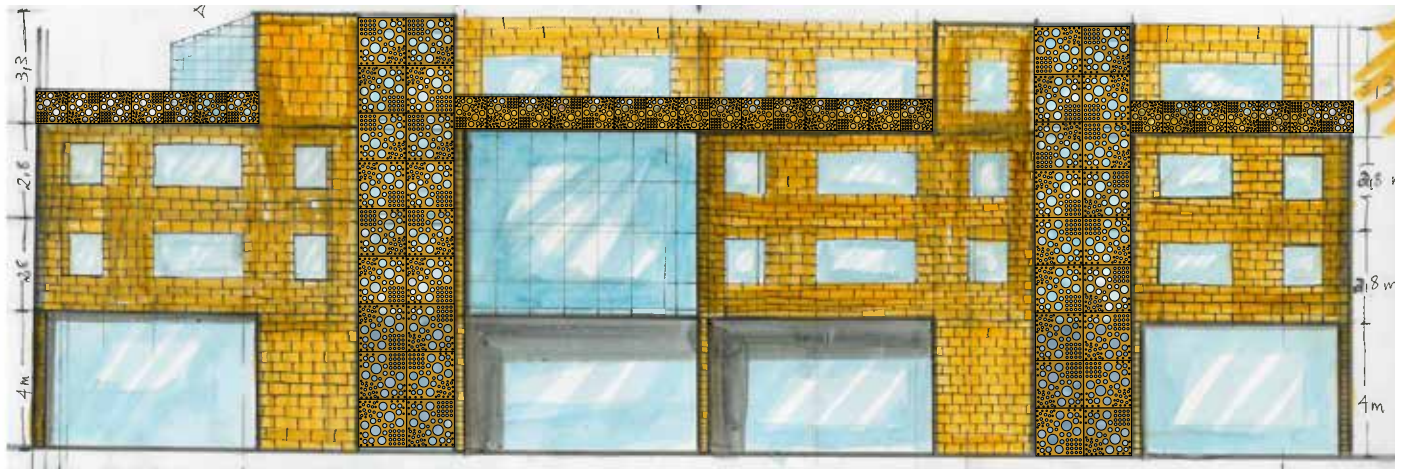
Ny delighet som tidligere var tobakskokken

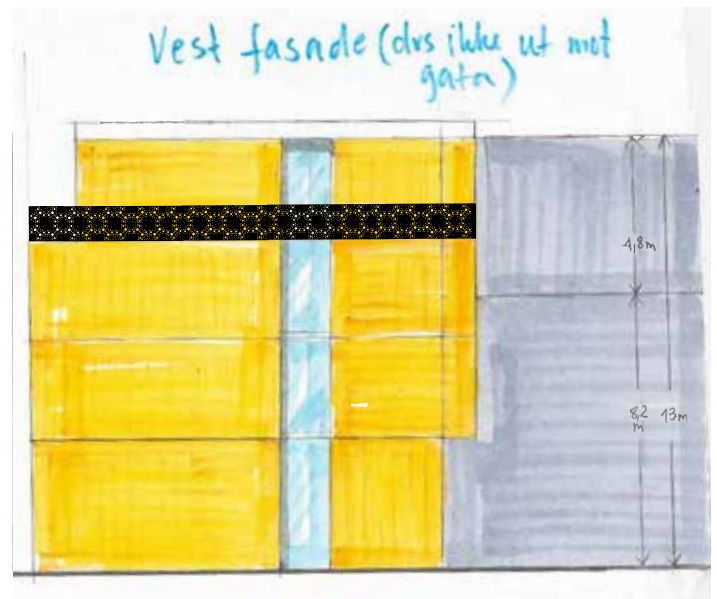

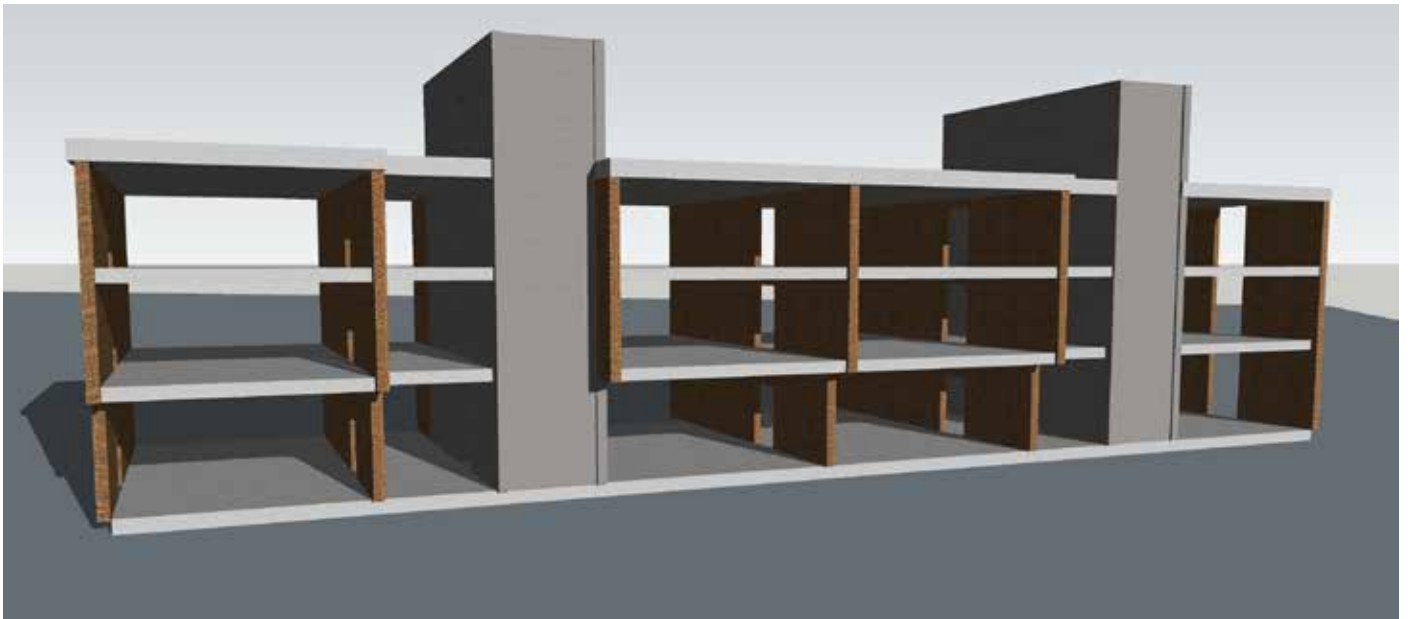
FASADE MOT OFF. PARK

Ny delighet som tidligere var tobakskokken

KONSTRUKSJONSPRINSIPP

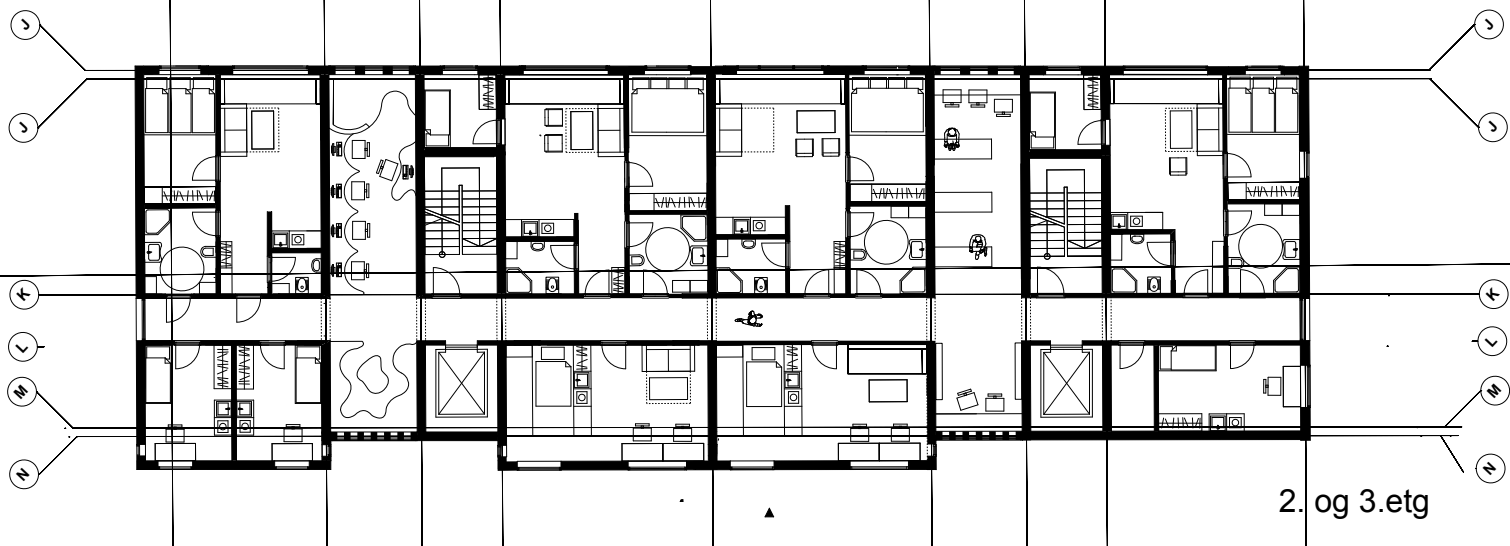

INDUSTRIAL
OFFICE
RESEARCH
DEVELOPMENT

LABORATORY
OFFICE
RESEARCH
DEVELOPMENT

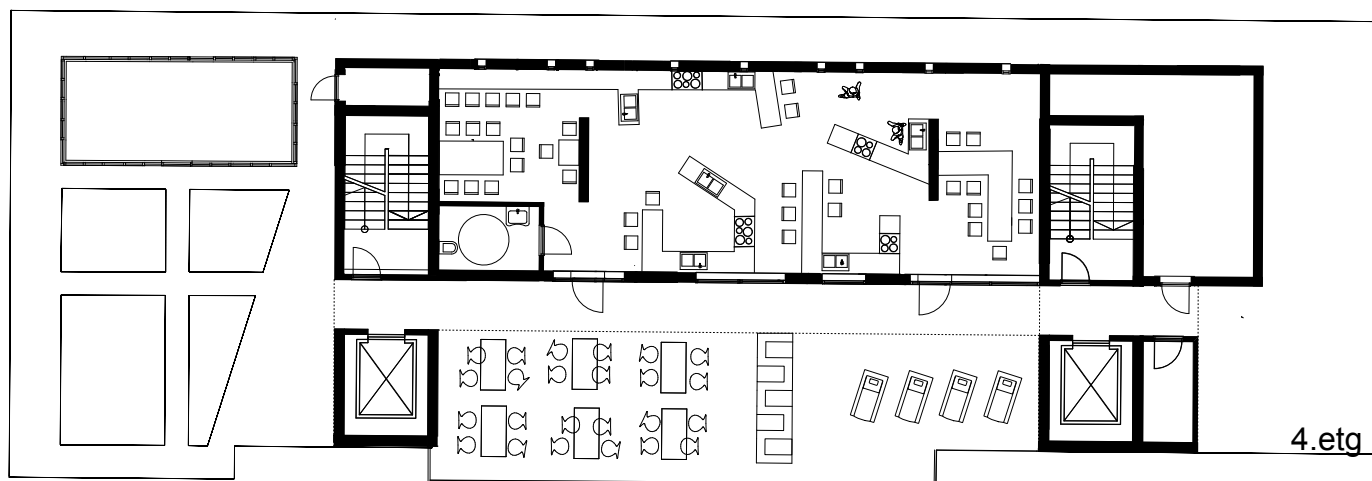
LABORATORY
OFFICE
RESEARCH
DEVELOPMENT

LABORATORY
OFFICE
RESEARCH
DEVELOPMENT

STØRRE ENDRINGER AV 4. ETG:

- Fyttet kjøkken og spiserom fra 2.etg og samle alt i 4.etg
- Mer liv og fellesskap
- Takhage og rekreasjon
- Drivhus
- Rom for kontemplasjon

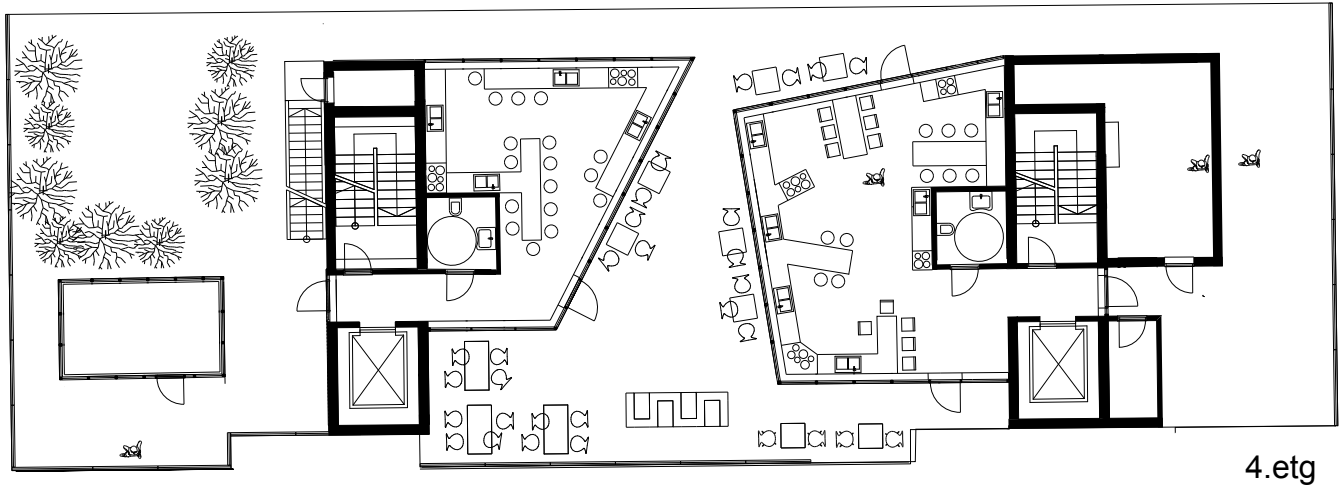

YTTERLIGERE ENDRINGER AV 4. ETG:

- Flere uterom
- Flere aktiviteter på taket
- Mer i tråd med opprinnelig tanke om "livet på taket"

Kortschnitt